

HISNA KNYSICZA,

VU KOJE

Vszakojachka Vrachtva, tuliko Duhovna, kuliko Szveczka domachya zadersavajusze,

Oszebuino,

Kako jeden Hisni Goszpodar proti Boghu, y Blisnyemu szvojemu, y proti szebe szamomu,

Y kako tulikaisse vu szvojeh poszluvanyeh morasze ponassati.

Na Hvalu Bosju, y na hasznen vszeh Hisneh Goszpodarov, verno szkupa szpravlyem.

CUM PERMISSU SUPERIORUM.

Zagrabiæ Typis, Antonii Reiner, Inclyti Regni Croatiæ Typogr. Privilegiati.
Anno 1756.

MINISTERSTVA

KALENDAR
CZIRKVENI,
PODEG
RAZLUCHENYA
RIMSZKOGA
MARTYROLOGIUMA.

Tablicza Vremena Gibucheh Szvetkov.

Leto.	Litt. Ned.	Pepelnicza.	Vuzem.	Troiaki.	Nedel. Advêt.
1756	d c	3.Mar.	18.Apr.	6.Jun.	28Nov.
1757	b	23Feb.	10.Apr.	29Mai.	27Nov.
1758	A	8 Febr.	26.Apr.	14Maj.	3.Dec.
1759	g	28Feb.	15.Apr.	3.Juni.	2.Dec.
1760	f e	20Feb.	6.Apr.	25 Mai	30Nov.
1761	d	4.Feb.	22.Mar.	10.Mai	29Nov.
1762	c	24Feb	11.Apr.	30Mai.	28Nov.
1763	b	16Feb.	3.April.	22Mai.	27Nov.
1764	A g	7Mart	22.Apr.	10.Jun	2.Dec.
1765	f	20Feb.	7.April.	26Maj.	1.Dec.
1766	e	12Feb.	[illegible]0 Mar.	18Maj.	30Nov.
1767	d	4.Mar.	19.Apr.	7.Jun.	29Nov.
1768	c b	17Feb.	[illegible].April.	22Maj	27Nov.
1769	A	8 Feb.	26.Mar.	14Maj.	3.Dec.
1770	g	28Feb	15.Apr.	3.Jun.	2.Dec.
1771	f	13Feb	31.Mar.	19Maj.	1.Dec.
1772	e d	4.Mar	19.Apr.	7.Jun	29Nov.
1773	c	24Feb.	11.Apr.	30Maj.	28Nov.
1774	b	16Feb.	3.Apr.	22Maj.	27Nov.
1775	A	1.Mar.	16 Apr	4 Juni	3.Dec.
1776	g f	21Feb	7.Apr.	16.Maj.	1.Dec.
1777	e	12Feb	30.Mar	18.Maj.	30Nov.
1778	d	4.Mar.	19.Apr.	7.Jun	29Nov.
1779	c	17Feb	4.Apr.	23.Mai	28Nov.
1780	b a	9Feb.	26.Mar.	24.Maj.	3.Dec.
1781	g	28Feb.	15.Apr	3.Jun.	2 Dec.
1782	f	13Feb.	31.Mar.	19.Maj.	1 Dec.
1783	e	5.Mar.	20.Apr.	8.Jun	30Nov.
1784	d c	25Feb	11.Apr.	30.Maj	28Nov.
	b	9.Feb.	27.Mar.	15.Maj.	27Nov.

JANUARIUS.
Proszincca ima 31. Dny.

A	1	*Obrezavanye Kristusevo.*
b	2	Makarius Opat.
c	3	Genovefa Devicza.
d	4	Rigobert. Biskup.
e	5	Telesfor Papa Muchenik.
f	6	*Tri Kralyi.*
g	7	Raymund Szpoved.
A	8	Severin Biskup.
b	9	Julian. M, Basilissa D.
c	10	Marzian. Szpov.
d	11	Hygin P. Much.
e	12	Kastulus Much.
f	13	Hermelius Much.
g	14	Hilarius Biskup.
A	15	Paul. 1. Puch.
b	16	Marcell. P. Much.
c	17	Anton Opat.
d	18	Sztol v Rimu Sz. Petra.
e	19	Kanutus Kraly *M.*
f	20	Fabian, y Sebastian. M. M.
g	21	Agnes Dev. Much.
A	22	Vincenz Much.
b	23	Zaruchenye D. M. z-Sz. Josefom.
c	24	Timotheus B sk. y *Much.*
d	25	*Obernenye Sz. Petra.*
e	26	Polikarp. Bisk. y Much,
f	27	Ivan Krysost. Bisk. y Szpov.
g	28	Valerius Bisk Szpov.
A	29	Ferencz Salef. Bisk Szpov,
b	30	Martina Dev. y *Much.*
c	31	Peter Nolasc. Szpov.

FEBRUARIUS. Szvechen ima 28. Dny.

d	1	Ignaczius Bisk. Much.
e	2	*Ochischavanye B D. M.*
f	3	Blas Bisk. y Much.
g	4	Andras Korsin. Biskup. Szpov.
A	5	Agatha Devicza Much.
b	6	Dorothea Dev. Much.
c	7	Romuald. Opat.
d	8	Ivan de Mata Szpov.
e	9	Apollonia Dev. Much.
f	10	Skolastika Devicza.
g	11	Lazar Bisk.
A	12	Eulalia Dev. Much.
b	13	Benignus Much.
c	14	Valentin. *Much.*
d	15	Faustin y Jovit. M.M.
e	16	Juliana Devicza *Much.*
f	17	Julian Much.
g	18	Simeon Bisk. M.
A	19	Konrad Szpov.
b	20	Eukerius Bisk.
c	21	Eleonora Dev.
d	22	Sztol Sz Petr. Apost. Antioken.
e	23	Romana Dev. *Post.*
f	24	*Mathias Apost.*
g	25	Viktorin Much.
A	26	Sandor Bisk Szpov.
b	27	Leander.
c	28	Roman Opat.

Vszako cheterto Letto presztupno je, y onda 29. dny ima Szvechen, y Mathiás teda opadsana dan 25, ovoga Meszecza: ondaszе y Litera Nedelyna premenya, tak, da ako je pred Mathiеvom bila littera A potlam biva g.

MARTIUS.

Gregurschyak, *illiti Szuffecz ima 31. Dny.*

d	1	Antonina Much.
e	2	Secundila Much.
f	3	Kunegunda Czeſz. Dev.
g	4	*Kaſimir* Herczeg Szpov.
A	5	Adrian Much.
b	6	Koleta Devicza.
c	7	Thomas Aqu. Szpov.
d	8	Ivan de Deo Szpov.
e	9	Franciſca Rim. Vdov.
f	10	Cheterdeſzet Mucnenik.
g	11	Konſtantin Szpov.
A	12	Gregur Papa Szpov. Vuchit.
b	13	Roſina Devicza.
c	14	Mathilda Kral.
d	15	Longin Much.
e	16	Heribert Bisk. Szpov.
f	17	Patriz. Biſk. Szpov. Gertrud. Ded.
g	18	Cziril Bisk. Szpov.
A	19	*Joſeph Zaruch. B. D. Marie.*
b	20	Joakim Otecz B. D. Marie.
c	21	Benedik Opat.
d	22	Katarina D. Svecz.
e	23	Otto Bisk. Szpov.
f	24	Gabriel Archang. *Pöszt.*
g	25	*Nazveſchenye B. D. M.*
A	26	Felix Bisk.
b	27	Rupert Bisk. Szpov.
c	28	Sixtus *Papa* Szpov.
d	29	Methilda Dev.
e	30	Ivan Klimak Opat.
f	31	Benjamin, y Balbina Dev.

APRILIS.

Gyurskyevschyak, illiti Mali Traven.
ima 30. Dny.

g	1	Hugo Biskup.
A	2	Ferenz od Paule Szpov.
b	3	Rikard. Bisk.
c	4	Isidor Bisk. Szpov.
d	5	Vincencz Ferr. Szpov.
e	6	Gviliem Szpov.
f	7	Albert Szpov.
g	8	Ædesius Bisk.
A	9	Maria Kleof.
b	10	Ezekiel Prorok.
c	11	*Leo* Papa Szpov.
d	12	Julius Papa Szpov.
e	13	Hermenegild. M.
f	14	Lambert Bisk. Szpov.
g	15	*Lidvina* Dev.
A	16	Turibius Bisk,
b	17	Rudolf Much.
c	18	Galdin Bisk.
d	19	Antonia Dev.
e	20	Agnes Dev. Polit.
f	21	Anselm Bisk.
g	22	Soter, y Kajus P. P. M. M.
A	23	Adalbert Bisk. M.
b	24	*Jurai, y Fidelis M. M.*
c	25	*M*arko Evang.
d	26	Kletus Papa *M*uch.
e	27	Antimus Bisk. *M*uch.
f	28	Vitalis *M*uch.
g	29	Peter Much.
A	30	*K*atairna Senenszka Dev.

Filipovschyak, ali Veliki Traven ima Dny 31.

b	1	*Filip, y Jakop Ap.* Sigmund Kr. *M.*
c	2	Athanasius Bisk. Szpov.
d	3	*Nasseztje Sz. Krisa.*
e	4	Monika Vdov. Florian. Much.
f	5	*Pius* Papa.
g	6	Janus vu olyu kuhan.
A	7	Sztaniszlau Bisk. Much.
b	8	Izkazanye Sz. Mich.
c	9	Gregur Naz. Bisk.
d	10	Isidor Tesàk Szpov.
d	11	Beatrix Dev.
f	12	Nereus, Achilleus &c. Mucheniki.
g	13	Sandor *Much.*
A	14	Bonifacius Papa *Much.*
b	15	Isidor Much.
c	16	Janus Nepom. M.
d	17	Paskal Szpov.
e	18	Venancz Much. y Felix *Kapuc.* Szp.
f	19	Pudentiana *Dev.*
g	20	Bernardin Szpov.
A	21	Secundin Much.
b	22	Helena Dev.
c	23	Desiderius Bisk.
d	24	Joanna Vdova.
e	25	Urban Pap. Much.
f	26	Filip. Ner. Szpov.
g	27	Ivan Pap. *Much.*
A	28	Æmilius &c. *M. M.*
b	29	Theodosia Much.
c	30	Ferdinand *Kral.*
d	31	Petronilla Dev.

JUNIUS.

Ivanschyak, illiti Klaszen ima 30 Dny.

e	1	Firmus Much.
f	2	Erasmus Much.
g	3	Lucian Much.
A	4	Quirin Bisk Sziszechki Much.
b	5	*Marczian* Much.
c	6	Norbert Bisk.
d	7	Robert Bisk.
e	8	Medard Bisk.
f	9	*Primus*, y Felix M. M.
g	10	*Margaret* Kralycza Scot.
A	11	Barnabas Ap.
b	12	Ivan à S, Fac. Szpov.
c	13	Anton *Paduan*.
d	14	Basilius Bisk.
e	15	Vid, y *Modest M. M.*
f	16	Benno Bisk.
g	17	Adolphus Bisk.
A	18	*Marko*, y *Marcellian. M. M.*
b	19	Gervas. y *Protas M. M.*
c	20	Silverius Pap. *Much.*
d	21	Aloysius Szpov.
e	22	Jezero Vitezov *Muchenikov*.
f	23	Sidonia Dev. *Poszt.*
g	24	*Narodien. Sz. Ivana.*
A	25	Gallikan Much.
b	26	Ivan y Pavel Much.
c	27	*Ladislav Kral Szpov.*
d	28	Leo Pap. Szpov. *Poszt.*
e	29	*Peter, y Pavel Apost.*
f	30	Szpomenek Sz. Paula Ap.

JULIUS.

Jakopovschyak, *illiti Szerpen ima Dny 31.*

g	1	Eberard Bisk.
A	2	*Pohagyanye D. M.*
b	3	Heliodor Bisk.
c	4	Udalrik Bisk.
d	5	*Martin Much.*
e	6	Isaias Prorok.
f	7	Wilibald Bisk.
g	8	Jalſabet Vdova, *Kral.* Portug.
A	9	Anatolia Dev. *Much.*
b	10	Szedem Bratov Muchenikov.
c	11	Pius Papa Much.
d	12	Janus Gvalb. Op.
e	13	*Margaret* D. Much.
f	14	Bonav. Bisk.
g	15	Razdelenye Ap. y Henrik Czeſzar
A	16	Skapul. D. M.
b	17	Alex. Szpov. Andr. y Bened. m. m.
c	18	Symphoroſa Dev. Much.
d	19	Arſenius Szpov.
e	20	Ilia Prorok.
f	21	Praxeda Dev. Daniel Prorok.
g	22	*Maria Magdalena.*
A	23	Apolinar. y Libor. Biskupi.
b	24	Kriſtina Dev. *Poſzt.*
c	25	*Jakop Ap.* y Kriſtof m.
d	26	*Anna Mati B. D. Marie.*
e	27	Pantaleon Much.
f	28	Nazarius Much.
g	29	Martha Dev.
A	30	Abdon, y Senen m. m.
b	31	Ignaczius Loyol. Szpov.

AUGUSTUS.
Veliko Mesnyak ima Dny 31.

c	1	Ofzlobodenye Sz. Petra.
d	2	*Portiuncula* Sz. Ferencza.
e	3	Auguftin Bisk. Zegrabechki.
f	4	Dominik Szpov.
g	5	Sznesnà D. *Maria.*
A	6	*Preobrazenye Kriftufsevo.*
b	7	Donat Bisk y Much. *Kajetan* Szpo.
c	8	Cziriak Much.
d	9	Roman Much. *Poszt.*
e	10	*Lovrentz Much.*
f	11	Sufanna Dev. Much.
g	12	Klara Devicza Abbatiffa.
A	13	Hypolit Much.
b	14	Eufebius Szpov. *Poszt.*
c	15	*v. Nebo Vzetie B. D. Marie.*
d	16	Rok, y Hyacint Szpov.
e	17	Sybilla Devicza.
f	18	Helena Mati Konftant. Czefzara.
g	19	Marian Szpov.
A	20	*Stephan Kraly Szpov.*
b	21	Bernard Opat.
c	22	Symphorian Much.
d	23	Flavian Bisk. *Poszt.*
e	24	*Barthol Apost.*
f	25	Ludovik Kral. Szpov.
g	26	Zefirin Pap. Much.
A	27	Czezarius Bisk.
b	28	Auguftin Bisk. Nav. Czirkve.
c	29	Glavofzek Sz. Ivana Kerfzt.
d	30	Rofa Limana Dev.
e	31	Raymund Szpov.

SEPTEMBER.

Malo Mesnyak ima Dny 30

f	1	Egidius Opat. Isabella Dev.
g	2	Diomedes *Much.*
A	3	Seraphia Dev.
b	4	Rosalia Dev. y Rosa Dev.
c	5	Viktorin Bisk. M.
d	6	Zakarias Prorok.
e	7	Regina Dev. Much.
f	8	*Narodjenye D. M.*
g	9	Gorgonius *Much.*
A	10	*Mikula* Tolent. Szpov.
b	11	*Protus* Hyac. m. m.
c	12	Tobias Sztaracz.
d	13	Mauriczius Bisk.
e	14	*Izvissenye Sz. Krisa.*
f	15	Nikomedes Much.
g	16	Eufemia Dev. Much.
A	17	Rane Sz. Ferencza.
b	18	Thomas Bisk.
c	19	Januar. Bisk. m.
d	20	Eustakius Much. *Poszt.*
e	21	*Mathei Ap. Evang.*
f	22	Mauriczius Much.
g	23	Linus *Pap.* y Tecla Dev. y *Much.*
A	24	Gerard. Bisk. *Much.*
b	25	*Kleofas* Much.
c	26	Gziprian, y Justina Dev. m. m.
d	27	Kuzman, y Damian m. m.
e	28	Venczeszlav K. *Much.*
f	29	*Michaly Ark.*
g	30	Hyeronim Nav. Czirkveni.

OCTOBER.

Miholſcyhak ima Dny 31.

A	1	Remigius Bisk.	
b	2	Gregur Bisk. Arm.	
c	3	*K*andid *Mu*ch.	
d	4	Ferencz Seraf.	
e	5	Placid *Mu*ch.	
f	6	Bruno Szpov.	
g	7	*Ma*rko Pap. Szpov.	
A	8	Brigita Vdova.	
b	9	Denus Bisk. *M.*	
c	10	Ferencz Borgia.	
d	11	Nikaſius Bisk. *M*uch.	
e	12	Maximilian Bisk. Much.	
f	13	*K*oloman *M*uch.	
g	14	Kaliſt. P. *M*uch.	
A	15	Thereſia Dev.	
b	16	Gallus Opat.	
c	17	Hedviga Vdov.	
d	18	Lukach Evang.	
e	19	Peter Alcant. Szpov.	
f	20	Felician Bisk. *M*uch.	
g	21	Urſula Dev. Much.	
A	22	*K*ordula Dev. Much.	
b	23	Ivan *K*apiſtran Szpov.	
c	24	Raphaël Ark.	
d	25	*K*ryſant y Daria m. m.	
e	26	Demetrius Much.	
f	27	Ivo *S*zirot Zagovoritel.	*Poſzt.*
g	28	*Simon, y Judas Apoſt.*	
A	29	Narciſſus Bisk.	
b	30	German Bisk.	
c	31	Wolfgang Bisk.	*Poſzt.*

NOVEMBER.

Vszeszvechyak ima Dny 30.

d	1	*Vszi Szveti*
e	2	Szpomenek vszeh Verneh Dufs.
f	3	Hubert Bisk.
g	4	Karol Bisk.
A	5	*Imbrih Herczeg.*
b	6	Lenard Opat.
c	7	Engelbert Bisk.
d	8	Godefrid Bisk.
e	9	Theodor Vitecz Much.
f	10	Andras Avel. *Szpov.*
g	11	*Martin Bisk.*
A	12	Didak Szp. y Martin Pap. Much.
b	13	Sztaniszlav Szp. y Berczko Bisk.
c	14	Saraphion Much.
d	15	Leopold Herczeg.
e	16	Gertrudis Dev.
f	17	Gregur Tavmat. Bisk.
g	18	Eugenius.
A	19	*Jalsabet Vdov.*
b	20	Felix de Valoys Szpov.
c	21	Alduvanie B. D. Marie.
d	22	Czeczilia Dev. Much.
e	23	Kelemen Pap. Much.
f	24	Krisogon Much.
g	25	*Katarina Dev. Much.*
A	26	Peter Bisk.
b	27	Rufus Much.
c	28	*Mansvet* Bisk.
d	29	Saturnin Much. *Poszt.*
e	30	*Andras Apost.*

DECEMBER.

Veliko Bosichnyak ima Dny 31.

f	1	Eligius Bisk.
g	2	Bibiana Dev. Much.
A	3	Ferencz Xav.
b	4	Barbara Dev. Much.
c	5	Sabas Opat.
d	6	Mikula Bisk.
e	7	Ambros Bisk. *Poszt.*
f	8	*Prijetbie B. D. Marie.*
g	9	Juditha Vdov.
A	10	Prenesenye Hise B. D. Marie.
b	11	Damasus Pap. Szpov.
c	12	Sinesius Much.
d	13	Lucia Dev. y Much.
e	14	Janus od Krisa.
f	15	Eusebius Bisk.
g	16	Albina Dev. y Much.
A	17	Lazar Bisk.
b	18	Chakanye Poroda B. D. Marie.
c	19	Fausta Vdov.
d	20	Liberat Much. *Poszt.*
e	21	*Thomas Apost.*
f	22	Zeno Vitecz Much.
g	23	Viktoria Dev. y Much.
A	24	Adam y Eva. *Poszt.*
b	25	*Narodgyenye Kristusevo. Bosich.*
c	26	*Steffan pervi Much.*
d	27	*Janus Ap. y Evang.*
e	28	*Drobna Detcza M M.*
f	29	Thomas Bisk. y Much. David Kral
g	30	Eugenius Bisk.
A	31	Silvester Pap. Szpov.

PREDGOVOR.

A Kopremſzu Knyge vnoge, y Knyſicze na ſzvetlo dane za Duſs Kerſchanſzkeh veliku haſzen tuliko Bogabojechyehter, chedneh na napredek vu dobrotah, tuliko greſsneh, na pobolſanye pravdeno; dane rekah od vſzakojachkeh Oczev duhovneh ſelyechyeh razveſzeliti, ſaloſztne Duſse ſzlabe objachiti, ter priproſzte podvuchiti kaſuch pute Zvelichenya proti Kralyevſztvu Nebeſzkomu, y Blaſenſztvu vekivechnomu. Niſtar manye vfanye je dobro, da y ova Knyſicza haſznovita bude, kako vnoga duhovna zaderſavaiuchya lepa, y ſzvetſzka za navuk Hiſneh Goſzpodarov na ſzvoie napreduvanye okolu ravnanya Druſine, y goſzpodarſztva ſzvoga vu ſztrahu Bosjem vſzigdar czilyajuch proti konczu

ſzvo-

ſzvojemu', za koiega ſztvorieni ſzu lyudi.

Zaradi toga moi Chtavecz marlivi, ako pregledajuchij vſza popiſzana ovde budes verno premislyaval (zvun ſzamo nekulikeh naizadnyeh zaganykih zvedliveh nekuliko akoprem ni zevſzema teſchyeh, y prazneh) zaiſzto budes ove Knyſicze, y nepozlachyene preſtimaval za zlate; arſze vu nyih nahadjaju duhovna, y ſzveczka, ſzkojemiſze pomochy lehko mores, ako hochyes obderſavati, razumno prikladivſſiſzi jedna, y druga; ter miſzlechy guſztokrat, kako vſza vremenita berzo prehagyaju, a vekovechna koncza nimaiu: Duſſu jednu imas, koiu ako zlo ponaſſajuchiſze pogubijs, druge vech nigdar nenaides. Szkerbiſze ada ovu chuvat verno, y nechyes ſze kajat na veke.

DEEL

DELL I.

Kako jeden goſzpodar hiſni na obchinſzkom ponaſſatiſze mora.

I.

PRed vſzemi potrebno je, da ti pravdeno, y zvelichenye donaſsajuchu Katolichanſzku Verru derſiis, ar ako ti ove Verre zverſleno nederſiis, nemores vu ſitek vekovechni vleſzti, pokehdob prez Verre naimre Katolichanſzke *Ni moguche, dabi Boghu povolyen bil:* ki pako ni Boghu povolyen, on nemore vleſzti vu ſitek vekovechni.

2. Lyubi G. Boga tvojega Sztvoritela: ali ni liſztor z-rechmi, negh iz vſzega Szercza. Iz vſzega pak Szercza lyubi Bogha, akomu verno ſzluſis, hvalisga, chaſztis, nit niſtar neſelis, negh izamo ono, kai je vugodno. Bogu ti ſzluſis, akoſze zla habas, kaitiga Bogh odurjava: ako pak dobro chinis, kaiti je

Boghu

Boghu povolyno, hvalisga. Nu szada G. Bogh zapoveda, da mu szlusis; Bogh je pak vreden, daga lyubis: poklehdobte je iz nistara vuchinil, y jednoga Chloveka kip dál, ki bite bil mogel vu nistaru zapusztit. Dapache je za te szvojega jedino rodyenoga Szina dál; y biga josche dal iz velike lyubavi proti tebe, akopotrebno, y moguche bi bilo. O, chudna lyubav! gdo nebi ada G. Bogha od szercza lyubil?

3. Vufaisze vu Bogha: ali za nistar drugo, negh za ono kai Bogh je obechal, y kak je obechal. On isztinaje obechal ti je nebo, ali z tem nachinom, ako Zapovedi nyegove obdersavas, obdersavai Zapovedi Bosje, takote daje tvoje Vuffanye tverdno vuchinyeno. Ti vellis da Nebo ni za Guszke nachinyeno, ali znai de takai ni Pekel ni za nye. Hudobno fiveti, tersze vufati, szrechno vmreti, y Nebeszko Kralyevsztvo zadobiti, je zaiszto velika prevzetnoszt.

4. Boisze Bogha; y posztavlyaiszi G. Bogha pred ozhi, verujuch daje vszigdar nazochi pred tobum, da ti zlehka more bit nezagressia. Isztinaje to kako Bogh vsza zla vidi: vsza zla chuje, ali je y kastiguje. Nut szada nigdo nepodsztupisze nazochi jednoga Kralya, ali Herczega jedno zlo vuchinit, akopremsze on listom z jednum vremenitum szmertjum grozi. Gdo ada poufatisze hoche pred ochmi

Bos-

Bosjemi greffit, kifze grozi fzmertjum vekivech num ?

5. Nefzkerbifze tako za vremenita, kakofze moras za vekivechna; ar ako ti. da nafz vefz Szvet zevfzemi kinchi, y z-bogacztvi zadobis, ter zutra vmreti moral budes; kaiti pomore? fzkerbifze da Duffa tvoja vu kvar nevpade: to ti pomore.

6. Szkerbifze: vfzaki dan tako fiveti, kako dabi vu vfzakom ochnom megnenyu moral umreti, y pri Boghu rachun dati poszlov tvojeh. Vfzigdar mifzli: ov je mozibit zadni dan: danafz ja hochu tako fivet, kako bi ja felyel jeden put vumreti.

7. Ti hoches vfzigdar vu vecher razvefzelenye pochutis vu fzerczu, ako den dobro fzprovodis. Obernesga pako na nichemurna razvefzelenya, na pijanfztva, plefzanya, y vu igre hoches pod vecher mifzlit: Ov den je preffel, razvefzelenya je nefztalo! kai imam ja fzada odtud? O dabi ja bil ov dan na bolye obernul! Zato ada oberni vfze dneve na dobrò, da nebudes imal zroka vu vezher tufitifze fzam nafze.

8. Rano v-jutru fztanifze frisko gore: ar je fzedem vur fzpati vfzakomu doszta: obudi vu tebe dobra mifslenya: ar dobro pocheti je jur na pol opraviti poszel. Nepufztifze vu takove poszle, dabi z-juternyum molitvum dobroga nakanenya neuchinil, ar

druguch prez nyega on dan nebudes imal frreche ; ar vu Bosjem Blagoszlovu vsza sze zadersavaju : à vu tvoje szkerbi, y poszlu niftar nesztoji.

9. V jutro taki rano, kako berse pregledas, tverdno obechai, da ov dan nechies nijednoga greha vuchiniti; ar jeden jedini szam szmerthi greh, je tako smehko delo, dabi Szin Bosji drugoch moral vumreti, akobi moguche bilo. Zato vzemiszi naperro pravdeno, dasze hoches takaj denesz od maleh grehov chuvat, oszebujno od oneh, vu koje gusztokrat opadas.

10. Jesai pak ti vu jeden szmertni, ali mali greh opal, zato szkerbisze znovich gore sztati iz nyih, kaftigui szam szebe i tuchisze po szerczu, rekuchi: O G. Bose miloszrivmi budi gresniku? ali dai kai za Almoftvo Sziromahom.

11. Chez dan vechkrat ponovi dobro nakanenye, negdazdehni, y sztrelnu molitvu aldui, pohodi Czirkvu, ali doma Oltarecz tvoi, poszluhni Sz. Messu pobosno, preporuchi tebe, y tvoju vszu Hisu vu obrambu Bosanszku.

12. Ako Chloveka kojega pozdravis, ali od nyega pozdravisze; reczi selenyem szerchenem, y z-hotenyem szercza tvoga, y ni szamo z-vusztmi tez-jezikom: *Hvalen budi JESUS Kristus*: à ti odgovori drugomo, tebe tako pozdravlyajuchemu: *Na Veke*

Veke: ali *Amen.* Nad ovo kai morebiti szladkeisse, kako guschekrat Ime JEsussevo vu vusztch, y vu serczu noszit?

13. Ako ti kakov Kris, iliti sztuprotivnoszt napervo doide, terpi ga za Lyubav Bosju dobrovolyno, nemorgui szuprot; nego poglei na Zvelichitelya tvoga miszlechi vu szebe: *JESUS ni Kriv, ni dusen terpel je; ja pako terpim vredno, pokehdob szem zdavna to za grehe moje zaszlusil. Nai ada bude tak, ja prez terplenya nechu bit, pokehdob ja mojega JEsussa predragoga terpeti vidim.*

14. Podignyen jeszi ti na veliku chaszt, potesses velike dobichke, sives vu szerechi, y vu dobru, neznassaisze, neg vszigdar miszli: *Szrechaje obrugla kot globus; more lehko pri mene, malo za tem, pri drugom biti. Miszli: kai mi hasni vsze ovo za sitek vekivechni? szada imam vsza, kojagod szercze selyi moje; kai pak potlam bude, kada ja vu Hissu vekuvechnoszti moral budem vleszti?*

15. Vu oprave tvoje ischi sznage, â ne nichemurnoszti: Kinchenye Chloveka nesztoji vu lepote oprave, neg vu lepote ponassanya te dersanya.

16. Vu govorenyu budi pameten; *ar onogo govorenye malo gda je prez greha.* Gusztokrat sal ti bude, da szi ovu, ali onu rech govoril, ali tu bude keszno. Zato nepovedai vszega, kai szi chinil, niti kai vidis.

17. Vu szerditoszti naisze prenaglit, neg ako zapazis, dasze zlatenicza zdiso zapri vuszta; ar malo gdo vu szerditoszti govori kai szpametnoga.

18, Chuvaisze od szterditoszti nad marhum, kai razme marse tvoje kletve, y blaznoszti? ti selis od marsseta, da ovo, ali ono pravo vchini; ali kak hoche marse to pravo vchinit? vu koje ti vsze Vrage gonis: zasztanovito nemore nistar pravo niti dobro tam biti kadasze vragi zadersavaju.

19. Chuvaisze od jada zverhu lyudi, budi oni veksi, ali mensi od tebe, ali jednaki; akuszo vech od tebe, kai ti haszni jaditiisze? ischi szveta, y pomochi pametnoga: to ti pohaszni. A jeszu mensi od tebe pokarai je akuszo zaszlusili: szerdisze na nyih, ali *vindar prezgreha*: jeszu ti pàr, tako primuchi, alisze naszmei, odpuszti vssi, ar *razumen prepuscha*.

20. Chuvaisze od ogovorlivoga, y neszttramnoga govorenya; kai tebe idu lyuczke pregreske? kai na te neszpada, nemoras ti podpuhavat, obernisze k tvojem vratom: kaiti danesze za jedno veszelje nechiszto slabrat, y popevat? zaiszto dajes van, da ti niszi chiszt vu szerczu, neg jeden kozel nechiszti: *Szpoznavasze Zvon iz svenchenya, Pticza iz popevanya*: kakova je.

21, Ochi tvoje dersi na vuzde: nebitai ih na takove sztvari, iz kojeh Dussa tvoja

kvar

kvar bi valuvala. *David, akobi bil ochi szvoje bolye oszkerbel, nebi bil zagreffil* szuprot 9, Zapovedi.

22. Chuvaisze da nijedne Persone drugoga szpola dotikaisze nebudes ni ruke, josche vech chuvaisze, da po otaineh kuteh szamsze snyum zadersaval nebudes: na to moribit rechesmi; *ona je pobosna, chedna, nit ja nistar nepuschbam hudoga vu miszlenya.* Ali poszlubni: *Zemlya je dobra, y Voda, zmessai ovo dvoje szkupa, nedoideli merszko blato van.*

23. Nemorgui nigdar szuprot Boghu, ako tvoje Goszpodarsztvo ti neide na ruku, neg sze izruchi Volye Bosanszke, bubi zadovolyen z-onem, kai ti G. Bogh vszaki dan possilya. Ar: *Ni on srechen, ki je bogasztvom napunyen, neg on, ki je bogat z-dobrotami.*

24. Besi od vmanyeh Tovarustvi, ar vu nyih nistar dobra nechujesze; y kaitisze tamo nepokoine glave zesztaju, zato zdisusze karke, vike, krike, boi, y osztala zla vnogo verszta: *Besat od nyih vdobichek je velik.*

25. Besi od kartanya, y osztalneh igri, po koieh vu zlo opadasze, kakogod berse mores; ar podajuchisze vu igre, na berzom zalo vu hisnom goszpodarsztvu, pochuti kvar ako kai y vidobis igrajuchi blagoszlovlyali te budu naopak: ako pak zgubis, salosztt zapopade te zbog izpraznyene mos-

 anyes

saye; Dufsno szoznanye smehko, Sena, y Detcza raztusena

26. Vszaki Meszecz naimanye jeden put zpovedatisze, y pobosno prichesthaisze ali ni kakogoder liſztor po navade, guſztokrat szovedatisze, ni znamenie jednoga Greſsnika velikoga, neg jedno Vrachtvo, y pomoch, szuprot grehom velikem; ar: *ki obraz szvoi bochye chiszt imat, on guſztokrat sze vmiva.*

27. Almoſtvo dai rad nepuſztivſſi nijednoga vbogoga od tebe praznoga oditi, gda premores: jedali vu nyem G. Kriſtuſſa neodrenes szamoga od szebe.

28. Nikoga na mallom nederſi, nit neobſani, budi on sziromah, ali zlocheszt kuliko mu drago, ar ſze nezna, kai more vu takvom Chloveku dobra zaderſavatisze. Morebit je on vu vekſe miloſche Bosje od tebe, morebit da on z.vremenom vzet bude na Nebu, ti pako zaverſze vu Pekel.

29. Poſſalye ti G. Bogh kakvu neszrechu ali bich, tuchu, povodnyu, ſesge, ogeni naglo &c. budi ovde jak vu zavuſanyu, daiſze Boghu vu ruke, puſzti vſza na Volyu Bosju, terlzi oberni telovni kvar na haſzen duhovnu, rekuch z-Jobom chednem: *G. Bogh je dal, G. Bogh je vzel, nai bude Ime nyegovo blagoszlovlyeno.*

30. v-Nedelyu, y po drugeh Szvetkeh marlyivo hodi vu Cirkvu k-Szlusbe Bosje, k-Prodechtvu

dechtvu, k-Sz. Messam, y osztelem verno pohadyajuch Sz. Cirkve drugda takaj y po poldan; premisslyavai tamo sivlenye Kristussevo, y Matere nyegove Devicze Marie, y velika Dobrochinenya nyihova; ponovi onde tri one Dobrote ili Kreposzti Boghoszlovszke: Verru, Vuffanye, y Lyubau Bosju, szvetechni pak dan jednoga, ali drugoga Szvetcza, sivlenye, y szveto ponassanye., desze terszi naszleduvatiga vu jedne. ali vu druge dobrote, daszíga sztanoviteisse zadobis za Obranitela,

31. Po Nedelyah, y Szvetkeh prepovedaneh nedelai, nit Podlosnikom nepuszti dellat, Drusine, y Szlugam: ar bi velika bila noria iszkat zadobavitisze hrane z-kvarom Dusse; kakolze ti zavufas bogat posztat, ako Bogh dela tvojega neblagoszlovi? Bogh pako neblagoszlovlya onoga dela, kojesze chini szuprot Prepovedi nyegove.

42. Mores sze negda vu dobru volnu pusztit razveszelivssisze koliko oposzred szpametneh, y zdusneh Lyudi chuvajuchisze y ovde, da negovoris od pregreski Blisnyeh, ali kakoveh faling; nit je oszudiavai, nit psani, nit oszmehavaisze snyih, nit oponassai. Otzebuino pak zdersisze, da takoveh sztvari napervo nedonassas kojebi po nechisztoche izmerdele, nit nedopuszti takai drugem, kai takvoga pred tobum govorit.

33. Ako van ides iz Hise, poszkropitze z-blagoszlovlyenum Vodum Krisa na te poſztavivſſi Sz. znamenye terſze preporuchi vſſi pod obrambu JEſuſſu, y MARIE da te pomogu, ako dobro dugo ides, vzemi Sz. Chiſzlo v ruke, y onak na chaſzt, y poſtenye Deve MARIE moli.

34. Vſzaki dan z-vecher pervo kak le ſat ides. izpitavai tvoje Düſsno ſpoznanye, kaiſzi zla vchinil, y kaiſzi dobra zapüſztil. Zato pokajaiſze z-obechanyem tverdnem daſze poboljſat hoches, ter moliſze G. Boghu za oproſchenye. Gda pak leſis na poſztelie, poſztaviſze na priliku jednoga vmirajuchega, terſzamſzi reczi: kako bih ja ſivet bil moral, ako bih ovu noch vumreti moral? *O G. Boſe! vu Ruke tvoje preporucham Duſsu moju.*

Da pak ove Knyiſicze nebudu ſzamo ſzluſile za telovna, neg y za Duſsu, daju ſze napervo ovde nekoje Molitve kratke.

V-PUCHENIE,

Kai je Molitva obchinſzkem nachinom?

1.

Molitva je jedno podignenye naſse pameti, y ſzerczai k-Bogu, dami ovak zavuſſano vſza proſzimo, kojaſzu nam al drugem na zvelichenye.

2. Mo-

2. Molitva je Dusse taku potrebna, kakoje Telu kruh vszakdasni; Telo na niltar dohadya prez kruha, y Dussa prez Molitve vumira.

3. Molitva vnogo haszni: 1. Prehadia chez Nebesza: Sz. Steffan gdaje molil Nebo sze je odperlo: *Act*. 7. 2. Preoblada jakoszti peklenszkeh Duhov; kot szvedoche vnogi, koiszu bili izganyani iz obszedyenih lyudih. 3. Oblada vigiene Nepriatele; taku je Susanna krive Tusitele, y szudcze obsanila zdihavajuch proti Nebu. 4. Oprofchenye grehov zadobiva, ovako je zadobil ochitni Gressnik, y Tolvai na Krisu preporuchajuchisze. 5. Gaszi vremenite kastige ter oszlobagya od nyih; ovakoje G. Bogh Israjelszkomu Lyucztvu zaszlusenu kastigu odpuszti po molitve Moyseffevi. 6. Obdersava nadalye Lyudi vu sivlenyu; ovak Ezechias molechisze zadobil je dalye petnaiszt let sivlenya.

4. Molitva da je dobra ter Boghu vugodna potrebuje: *Pervich*; Szercze chiszto; ar G. Bog kruto malo kada poszluffa Gressnika, *Drugoch*: Potrebuje jednu Veru sivu, ar prez Vere, nimoguche dabi povolyen bil Boghu gdo. *Tretich*: Zavuffanye jedno Szinovlye vu Bogha mora biti; *Chetertich*: Lyubav szerchena; prez koje Molitva je merzla, y neprilichna. *Petich*: Ponisznoszt zvunszka, y nuternya, koia pre-

hadya chez oblake. *Seſztich:* Jedno izkerbno na rechi parenye kak molis, ar ovakova daje krepoſzt, y jakoſzt. *Sedmich:* Jedna poterplenya ſztalnoſzt, ar ovakova primora G. Bogha da vuchini, kaiſze proſzi: Zaradi toga Sz. Bernard krichal je: *O ponizna Molitva! tvoja je jakoſzt, tvoje je Nebu: ti ſze ſzamo bois, da neprides pred ſzto iezu ſzuda Bosjega: ti obladas neobladanoga, y veſes vſzamoguchega.*

V-PUCHENYE,

Kai je Szveta Maſſa?

I.

SZveta Maſſa je Aldov jeden novoga Zakona, vu kojem Otczu Boghu nyegov Szin jedinorogyeni JESUS Chriſtus alduješze na ſzpomenek preſzvete Muke nyegove.

2. Meſſe jakoſzti zarad velike ima vech razlichneh imen: *Naipervich:* Aldov za hvalnoſzti, za vſza Dobrochinenya Bosja. *Drugoch:* Je Aldov hvale, ar po nye Zmosnoſzt Boſanſzka naiviſſeiſſi chaſztii, poſtuje, y dichiſze. *Tretich:* Je Aldov molitveni, z-kojemi vſza dobra na Duſsu, y na Telo ſzpadajucha od Otcza Nebeſzkoga proſzimo. *Chetertich:* Aldov je jeden Vutiſſenya, po kojem vdobivaſze pomirenye z Boghom, y oproſchenye grehov, y oſzlobadyanye Duſs iz muk purgatoriumſzkeh.

3. Sz.

3. Sz. Maſſu je ſzam G. Bogh odluchil, y odredil to je Kriſtus JESUS govorechi pri Sz. Lukachu c. 22. *To chinete na moi Szpomenek:* O puni razveſzelenya Szpomenek! O prechudni Aldov Maſſe! vu kojem nealduješze Agnecz Abelov, nit Kainov *Szàd*, nit Abramov Ovén, nit Moyſeſſovo Kadilo nit oſztaleh vnogoverſzti aldovi; negh prave Telo, y Kerv JEſuſſeva Otczu Boghu Vſzamoguchyemu. O Boſe dragi! gdoſze nebi terſztil kai naivech je moguche vſzaki dan Sz. Maſſe poſzluſſat? zbog toga moi Kerſchenik, ako ti morem do povedat, ſzvet y navuk primi, poſzluhni vſzaki dan Sz. Maſſu, akoli ti je y kuliko moguche: kai mora ova imat;

1. Poſteno, poboſno klechech, ter podigſi gore ſzkloplyene rúke.

2. Ponizno zpokajanem ſzerczem, verno molech nezgledajuch ſzim tam.

3. Lyublyeno, guſztokrat ponovivſſi ſzebſine ſive Vere, Vuffanya, y Lyubavi proti JEſuſſu vu preſzvetom Sacramentomu prebivajuchemu.

Raztolnachenye, illiti razloſenie Oprave z-kum Maſsniki oblechbeni moraju priſztupit k-Oltaru Sz. Maſſu ſzluſit.

1. Humeral on, koiſze poſztavlya na glavu, pakſze dole na vrat ſzpuſcha ſzpodoben

ken rubczu, znamenuje ono platno, zkemszu Sidovi vezali G. Kristusu ochi, y oblichai, ter szramotno govorili : *Prorokui nam, gdu te je vudril ;* gdaszuga nemilo bili, y plyuszkali.

2. Alba, iliti duga, bela Rubacha, znamenuie Szvitu, z-kojum Herodes obleksiga zespotvalszeje iz G. Kristusa, kot dabi nor bil.

3. Pojasz znamenuje, Stola, y na leve ruke narukva, Lancze, Vusa, y osztala, z-kojemi G. Kristus zvezan besse, y dopelyan vu Jerusalem.

4. Kasula naizadnich posztavlyena na Mesnika znamenuje on plasch raszterganí, koga posztavili jeszu naplechya, y na kerbet bichuvaniga JEsussa kadaszuga korunili, y znamenuje nossenye smehkoga Krisa na Goru, à ternovu korunu znamenje Koruna na glave obrivenoga Masnika, vu osztaleh pak Redevnikeh on Venecz, illi Koruna na glave, koju nosze,

5. Kelih znamenuje Grob Kristussev, à Patena, kamen zverku grobą.

6. Palla, znamenuje ono platno z-kojem bil je obraz Kristussev zavit v-Grobu.

7. Corporal, y Purificatorium znamenuje ono platno, vu koje zavito bilo je preszveto Telo nyegovo v grob poloseno.

8. Oltar zamenuje Goru, y Kris, na kom viszel je razpet G. Kristus aldujuchisze za nasse

naſſe odkuplenie preterpechi britke Muke, y ſmert ſuhku podjiemſi lyublyeno.

Maſsna Molitva.

Dobro nakanenye pred poſzluſſanyem Szvete Maſſe.

O Moi Bogh! ja hochu ovu *Sz.* Meſſu pobosno poſzluhnut ovdej pred tvojem Nazochibitijem: 1. Daja tebe zevſzemi Sz. Angeli doſztojno molim klanyajuchiſze, y da te hvalim, chaſztim, y molym. 2. Dati zahvalim za vſza oſzebnina Dobrochinenya. 3. Da ja zadoſzta vuchinim za moje greſsne důge. 4. Daſzi zadobim Miloſchye potrebne za Duſsu, y za Telo. 5. Da jakoſzt, y krepoſzt Blagoſzlova zadnyega zadobim ochiveſzto, Amen.

Na pochetek Szvete Maſſe.

O Goſzodine JESUS Kriſtus, Szin ſivoga Bogha! na Szpomenek, y hvalu tvoje nepreſzesne Lyubavi, iz koje ſzi ti za me, y za vſze greſsnike vumerl, aldujem ti ov Sz. Maſse Aldov zevſzemi drugemi koje deneſsni dan po vſzem ſzvetu alduvalſze budu; doſztojaiſzeje iz ruk vſzeh Maſsnikov prijeti, ter Otczu Boghu izruchiti, kakogod jeſzi na *Sz. Kriſu* tvoje Telo preizveto, y

pre-

predradu Kerv za odkuplenye Szveta alduval, ter iz goruchye lyubavi Otczu vekivechnomu izruchil jeszi darujuch.

Na Gloria, illiti Dika na Vissinah Boghu.

O Preszveto Troisztvo jedini Bose! Ja te chasztim, hvalim, y molim znaiglubokeissum poniznosztjum, tvoju previszoku Zmosnoszt, y Bosanszvo, prestimavam y lyubim ovo iszto zverhu Neba, y Zemlye. Jasze radujem, daszi ti Bohg jiedini, nemiloszerdni, te pravichni Goszpodin; veszelimsze iz glubine szercza, da te lyudi veruju, y da te viszi Narodi szpoznadu, selyim, da te lyube, hvale ovde szada, y na Nebu vek vekoma. O kako bih rad imal ja dabi vu to ime vsza vuchiniti, terpeti, y moju Kerv prelejati mogel! Jedâlisze nebi ti O veliki Bose nigdar rasalil! negh vszigdar szechasztil: moje vsze je misslenye ter selenye tebe lyubiti jedino, dichit, y hvalit, ovde nepresztancze, y na Nebeszek vek vekoma sevszemi Angeli, y Blasenemi.

Na Szveti Evangelium.

O Bose moi! ja vsza verujem, kaigod ti po Cirkve Katolichanszke zapovedas ver-

veruvat, kaitiſzi iſztina vekovechna, ove ſzamo Czirkve obechajüchi tvoju obramba, y zachuvanye nye nuter do ſzkonchanya Szveta, y da vrata peklenſzka nebte nye preobladati. Ja zevſzema ſelyim vu ove Sz. Veri ſiveti, y vumreti; jeſzem gotov z-toliko jezer Muchenikí ſzvetemi ovu Apoſtolſzku Katolichanſzku jedinu donaſſajuchyu Zvelichenye Veru y-mojum kervium potverditi; dapache jezerokrat ſivlenya mentuatiſze, kako vu naimenſſem od nye dvoijt: ali od nye gdagod odſztupit. O Boſe dragi objachime, ter povekai vu mene tvu Veru praudenu.

Na Credo, kadaſze moli.

VEru Bosju, y ti ſmoli z-Maſsnikom polahko, te dobro pazi na Sz. Rechi, koje ſi izgovoril budes premiſslyavajuch ſzkrovnoſzti one.

Na Offertorium Hoſtie, y Keliha.

NEpreſzesni, vekivechni G. Boſe! ja tvoje nevolyno Sytvorenye valujem zahvalnem ſzerczam, daja Duſsu, y Telo meje, y vſza, ko ja imam, od tvoje miloſztivne ruke velieſzem; zbog toga prijmlyem ſzada ono dobro vſze, kojeſzi mi dal vu vremenu mojega ſivlenya ſzpadajuche na Duſsu, y Te-

y Telo, y posztavlyamje szkupa zevszemi zaszluseni tvoga Szina predragoga poleg Hostie zverhu patene; ter ti je aldujam na zversenu Hvalu, y zahvalnoszt k-Duhe vsze povolnyoszti. Pokehdob pak nimam nistar doszteinoga za Dàre, koje mi dal jeszi, bolsega za daruvat tebe, kako szamo szercze moje. vzemi ovo isztо iz mojeh obodveh rùk, koje ti aldujem posztavlyajuchi na tvoi Sz. Oltar, y vu Kelih, da vsze molitve, y Blagoszlovi, koysze budu zverhu govorili od Masnika, doidu takai zverhu szercza mojega; y teda dasze poszveti obernyeno na lyubav tvoju, y nahlepenye vszeh meni potrebneh dobrot, natuliko dasze vech moje zvalo nebude, neg nai vsze czélo tvoje bude, ter da snyim obernes poleg tvoje szvete Volye.

Na Sanctus, Sanctus, Sanctus.

VSzamoguchi, vekovechni Bose Goszpodine Nebeszki Otecz! poglei z-Ochi tvojeh nepreszesnum Miloszerdnosztium nase tuge, nevolye, y potreboche, ter szmiluisze zverhu vszeh Kerschenikov Verneh, za koje Szin tvoi jedinirogyeni nas lyubleni Goszpon, y Odkupitel Kristus JESUS vu ruke Grpsnikov dobrovolyno dalszeje ter predragu szvoju Kervu na Drevu Sz. Krisa prolejal je do zadnye kaplye. Po ovem

isztem

iztem Goszponu JESUSSU Kristussu odverni, O premiloszţivni Otecz! vsze zaszlusene kastige, szadassnye, y doiduche pogibeli, Kugu, Glad y Voiszku, Betege vnogoverszte, y saloszti puna vremena. Raszveti duhovne, y svetcze, Poglavare, oszebnino velike Poglavitnike, da vsza overssuiu verno, kojagod na tvoju Diku Bosanszku, na nasse Zvelichenye, y na obchinszki mir szpadaju, y mogu doiti na dobro lyudcztva Kerschanszkoga.

Na Podiganye Hostie, iliti preszvetoga Tela.

Vudrise tri-pute szkrussено po perszeb, ter reczi zaiubiyeno:

O JESUS *ja* tebi sivem!
O JESUS *ja* tebi vumiram!
O JESUS jaszem tvoi siv, y mertev, Amen.

Na Podiganye Keliha.

Szveta Kerv ochisztime me.
Szveta *Kerv* nahranime.
Sveta *Kerv* napoime, y vsze Dusse Kerschanszke, Amen.

Mo-

Molitva za Podizanyem.

O Premiloſtivni JESUS! *ja* ſzada obracham k-tebe ochi mo*je*, y Szercze mo*je*: Oh oberni y ti tvo*je* k-mene, y Scercze Boſanſzko: ter jogleiſze na poſzlednye mo*je* potreboche, na pogibeli takai Zvelichenya mo*jega*. Oh vzemiſze zame, y budimi veren Obranitel na oſtre Pravicze: vu ove Sz. Maſſe, y vu vſzeh drugeh *ja* te ſzamoga aldu*jem* za me, dami podelis oproſzhenye vſzeh grehov mo*jeh*. Pokaſi Oteczu tvo*ju* Sz. Glavu z-ternyem korunyenu, tvo*je* vſze Telo ranyeno, tvo*jeh* pet Ran chudo, tvo*je* prebodeno Szercze; y tvo*ju* Kerv predragu, povechmu, kakſzi ti za me nemiloſztivno ter boleſztno bichuvan bil, korunyen, razpet, y vumor*jen* ſztraſsno: y po vſzeh oveh izproſzimi, da me on neprepuſzti ſzkvaritiſze. Doſzto*ja*iſze vu ove Sz. Meſſe, y vu vſzeh oſztaleh izkazati mu lyubav, chaſzt, hvalu, zahvalnoſzt, y pomirenye snyim: Duſse mo*je* tvo*ja* zaſzluſenya te naimedareslyvo prikladiti, delniczu vuchiniti, ter*ju* z-tvo*jum* Kerv*jum* miloſztivno O JESUS poskropiti, Amen.

Na Pater noſter, ilíti Otecz naſs.

O Bogh Otecz lyubleni vo*ja* nai bude Volya! budi zlo, ali dobro, budi ſzrecha,

cha, ali neszrecha, szmert, ali sivlenye zverhu mene: Volya tvoja naisze szpuni zversseno vu nasz, kakoju izpunyavaju vszi Angeli, y Szveteczi, y kakoju je szpunil tvoi Szin predragi JESUS, kada je za nasz nevolyne Gressnike pokoren bil nuter do Szmerti Sz. Krisa. A szada zmoli vesz Otecz nasz za Mesnikom.

Na Agnus DEI, iliti Agnyecz Bosji.

O Goszpodine JESUS Kristus! zarad mojeh teskeh grehov niszem vreden tebe prijeti; zatoszemolim po tvoje suhke Szmerti doszto jaisze je meni oproszttit.

O G. JESUS Kristus! zarad moje odurne nechisztoche niszem vreden tebe prijet; zatosze molim po tvojeh suhkeh Szuzah, do. szto jaisze ochisztiti Dussu moju gresnu.

O G. JESUS Kristus! zarad moje nezahvalnoszti, y lenoszti niszem te vreden prijeti; zato molimtisze po goruche lyubavi Szercza tvojega, doszto jaisze daruvat Szerczu mojemu praudenu pobosnoszt; ah primiga vu tvoje preszvete Ruke, ter obkinchiga na on lepsi nachin; kakoga selis ti okincheno, pripravlyeno vszigdar imati.

Na Szveto Pricheschanye.

JA tisze klanyam G. JESUS Kristus pravi Bogh, y Chlovek, vu Telu, y Kervi pod ovu

ovum poszvechenum Hoftium, illi Kipom, bitamsze na kolena dole ovde pred oblichajem tvojem z-naiglobokeissum ponisnosztjum: O salujemsze iz szercza, da ja tebe O Bose previszoku te nepreszesnu dobrum jeszem gdagod raszerdil! ja szada odpovedam vszem grehom, y hudobnem poselenyem, izreni van iz szercza mojega vsza hudobna nagnenya, y poselenya, da ja ovak od vszeh grehov oszlobodien, tebi Boghu mojemu dosztoino szercza prebivalische pripravim; O JESUS pridi, doidi k-mene, doidi, ladai z-Dusum, y z-Telom mojem koja tija szada z-mojum kervjum zapiszujem na vek vekoma, Amen.

Na Sz. Blagoszlov.

BLagoszlovi nasz Bogh Otecz ✝, obchuvai nasz Bogh Szin ✝, raszveti nasz Bogh Duh ✝ Szveti: Objachi nasz kreposzt britke Muke, y suhke Szmerti JEsusseve; y obrani nasz po prossnyah vszeh Szvetczev Nebeszkeh od grehov, y od vszega zla, Amen.

Alduvanye Sz. Messe.

O Premiloftivni, dobri G. Bose! ja ti aldujem ovu Sz. Messu, y odsztale vsze, koje denesz budusze szlusile; pri kojeh vszeh od szercza selim biti akobi mi bilo

mo-

moguche, y vszeh delnik biti zavuamsze sztanovito, ar verujem Obchinu Szveteh. Ja ti aldujem szkupa takai, moje malyahne pobosnoszti, za izkazatisze zahvalnoga, y zlusbenoga, ter za pokazat moju sztalnu lyubav proti tebe: i po Szmerti Kristussa JEsussa, daszedosztojas vsze moje lenoszti oprosztiti meni: ter k-tvomu ov aldov chez Kervave, y prebodene Ruke mojega razpetoga Odkupitelya prijeti; ter na moje, y vszeh Lyudi (oszebuino oveh NN.) vremenito y vekovechno dobro vuchinis doiti, Amen.

V-PUCHENYE

Od Spovedi.

I.

ZPoved je jedno otaino szamoga szebe zatusenye pred Mesnikom vszeh grehov, koi za marlyivem izpitavanyem Dusnoga zpoznanya mogu Chloveku doiti napamet.

2. Zpovedatisze je potrebno, 1. Pokehlob je G. Kristus zapovedal, y ovak drugoga jnachina, kako szpovedatisze, ali na veke goreti, jedno zmed dveh izebratiszi je. Zaradi toga moi Kerschenik dragi, ako ti Dusa tvoja draga, obladaisze, ter vuchini z potreboche jednu dobrotu; 2. Je haszpovita: ar Zapoved chini znovich Gresnika

nika Lyubtelya Bosjega razterga lanz Satana peklenskoga: ako pak ni szmertni gred nad tobum, poveksava medtemtoga Miloschju, jachi kreposzti, poveksava naime. 3. Zpovedatiszeje dosztoino; ar ako vrachtvo nebi kuliko suhko bilo, jeden bi na malom beteg dersal: ako Pokora nebi teska bila, gretsiloszebi josche gorse potlam; y pak: Koiszeni pred Boghom sztramuval, y pred Szvetom gressit, zakai bisze moral szramuvat zpovedat one iszte grehe? 4. Zpovedatiszeje lehko: O Bose! toli moralbisze jeden vu temnicye lesechi Tat vusat szlobośchine szamo szpoznajuchi szvoje grehe, te jevalujuchi: kak bije rad valuval szam, kako viszoko pohvalil bi Miloszerdnoszt Szudcza tak oprashajuchega.

3. Na jednu zverssenu Pokuru szpadaju tri sztrani. 1. Pokajanye pravdeno zverhu vszeh grehov, z-jednem tverdnem obechanyem pobolsatisze. 2. Grehe szerchemo szpovedati vsze. 3. Pokoru danu marlyivo obverssit. Ako ti hoches pravo szpovedatisze, tako 1. G. Boghu zahvalit, dati je vreme dal szporitisze. akopremszi jur jezerokrat vekovechnu szmert zaszlusil. 2. G. Bogu molitisze, za szpoznanye grehov tvojeh. Dusno tvoje szpoznanye dobro izpitavati. 4. Pravo posaluvatisze, y pobolsanye verno vu szercze zakoreniti. Da pak naszledujuche Molitve nezburkaju tebe,

be, neg lefe pred ochi doidu poiztavlyamti Zerczallo Zpovedi napervo.

Zerczallo Zpovedno.

Zverhu deszetereh Zapovedih.

I.

NIszili gda otainoszteh Sz. Verre dvojil, ali Verre zatajil: niszili kakove Satrie vuchinil? niszilj krivoverszkeh *Knyigh* chtel, ali ih pri tebe dersal? niszili kada vu Miloszerdnoszti Bosje dvojil, ali vu nyu zavufajuuchsze grefsil? niszili gda iz Bosanszkeh sztvarih zespotavalsze?

2. Niszili prez potreboche, ali laslyivo priszegal; kakoti je takmi Bogh pomozi &c. alli tvoju Dufsu, ovo je isztina, kako je Bogh na Nebu &c. niszili szuprot Boghu blaznil merszko sentujuch, Sakramenterajuch, raz-petoga Kriftuffa napervo posztavlyajuch za potverdit hudobe tvoje. Niszili fta pod pri-szegu obetchal, â obdersal neszi?

3. Niszili koju Nedelyu, ali Szvetek Sz. Meffe zalenil poszluffat, ali za Evangeliu-mom k-nye doffel po malovrednoszti? Niszi-li prez oszebujne szille delal, ali drugeh na to dopelyal, te szam dosztakrat manguval?

4. Sztareiffem tvojem niszili, ali tvojem Po-glavarom, ili Goszpodarom bit nepokoren nyih raszerdivfsi hotomcze, ofpotal, ali pre-

B klel

klel, zlo im ſelechji? Niſzili vu prepoveda-
neh dneveh meſza jel, ali prepuſztil Zpove-
datiſze ô Vuzmu, y pricheſztitiſze?

5. Niſzili ſzuprot Bliſnyemu velikoga ne-
priatelſztva noſzil kaſuchiga zrechmi, y
z-deli na kvar nyegov, niſziga ranil, ali
ſantitiſze nad nyim iſzkal? niſzili rad videl
gda ſzuſze drugi povadili ter bili med ſzo-
bum, ali ih na to poduſzaval? niſzili ſzam
ſzebe, ali Bliſnyemu Szmerti poſelyel, ali kai
drugoga zla, dabi na nyega doſslo? Niſziſz
kaga veſzelil nad nyegovum neſzrechum, ali
kvarom? ali nenaviden bil nad ſzrechum
nyegovum, zdravjem, napredkom, imetkom
y oſztallemi?

6. Niſziliſze kada vu neſzramnom zader-
ſaval dugo, povolynoſzt imal miſslenyu, al
morebit privolil vu nye; y ſzuprot kaky
Perſone je to bilo, rakonſzke, ali nezakon-
ſzke, duhovne, ali rodbinſzke nechiſzt-
rechi onde govorech megy nyim, ali po-
pevke popeval? niſzili kai neſzramnoga
chinil ter druga zgledal nechiſzto, dotikal-
ſze, ali kuſſuvalſze? niſzili kada nagovaral
na nechiſztochu, ali ſzilil, znamenya odur-
na kaſuch?

7 Niſzili ſta vkral, ali koga v-nyegovom
prekanil imajuch hotenya za-na dalye kra-
ſzti? niſzili tvoje ſzlusbene Druſinne pla-
che v-tergaval, ali zevſzema ſzkratil, ali od-
laſſal platiti, ali tvojem Sztareiſſem, y Go-
ſpode, y Goſzpodarum kral?

8. Niſzili lagal zkvarom tvoga Bliſnyega? niſziſze kada ſzumnyil, oſzudiaval, ali zevſzema y ogovaral? niſzi rad poſzluſſal ogovore, ter k-tomu pripomagal? niſzi krivoga ſzvedochanſztva daval?

* Kai ſzpada na Devetu, y Deſzetu Zapoved, zaderſavaſze vu Seſzte y Szedme Zapovedi Bosje, kot je zgora recheno.

Zverhu glavneh ſzedem grehov izpitavanye.

I.

ZVerhu Gizdoſzti, illiti Oholie: Niſziliſze na vech derſal, negoſzi bil znaſſajuchiſze y druge za nemar metal, y zeſpotavalſze s-nih? niſzili z-oholem ponaſſanyem, govorenyem, z-oprave czifraſzte noſſenyem vech lyudem vgodit iſchuchi kako G. Boghu z-dobrem ſivlenyem?

2. Zverhu Szkupoſzti: niſziliſze vech za ova vremenita ſzkerbel, kako za Vekivechna? nilzili ſziromahom ſzkratil vu nevolye poſztavlyenem pomochi ter je gonil zpred ſzebe kunuch, ali drugach zlo plodeh? ali tvoi imetek raſzipno troſſech z pijanſztvom z kartanyem &c.

3. Zverhu Nechiſztoche kai je zgora recheno, poglei vu Seſzte Zapovedi

4. Zverhu Nenavidnoſzti: niſzili bil nenaviden Bliſnyemu tvojemu za Bosje date

 ter

ter Milosche, ali za szrechu vreminitu? alisze salosztil nad ovemi, alisze veszelil vu szerczu nad szuprotivnosztmi, obsanosztmi?

5. Zverhu Lakomoszti: niszili vech jel, ali piil od potreboche nezredno ischuchi vech teku vgodit, obtersziivssi Telo z-jelissem, y z pilissem daszi vech puti pamet zgubil zpozabivssisze z-Boga, y z-Dusse?

6. Zverhu Szerditoszti: poglei vu petu Zapoved Bosju zgora.

7. Zverhu Duhovne lenoszti: Niszili kada dusna opravila v-jutro, ali vecher zapusztil? niszili duhovne szlusbe zlovolyno, ali szamo iz navade overssuval? pobolsanye sivlenya odlasal, ali vreme lebud kako gubil? niszili zagovorov izpunit kai berse to berse, y Pokore prepuschyal?

Zverhu tugyeh Grehov.

I.

NIszili koga na grehe premamil szvetujuch zlo, pohvalivssi, obudiavajuch, osmahavajuchisze ter zespotavajuchisze daszeje raszerdil, rasztusil?

2. Niszili na greh pomagal, liszte, ali szporuchanya noszech, sztrasil, odpiral vrata, niszili sztvary vkradnyeneh doma szkrival, ali kupoval?

3. Niszili dal vman pelde, Otecz, Maika, ali drugi Maissem svojem, kai hudobnoga

chi,

chinechi, ali govorechi daſzu mogli videt, chut, ali poſzluſſat po nochi, ali po dnevu?

4. Neſzili kad tugyeh grehov zamuchal, koje bi bil moral pokarat, y kaſtigat, ali je preprechit zlebka mogel, ali povedat onomu; ki Oblaſzt ima prepovedat, y pobolſſat one, koi prevzetno greſſe?

Zpovedne Molitve.

Kojeſze mogu molit pred Zpovedium.

Zahvalenye Goſzpodinu Bogu.

VSzamoguchi G. Boſe, y miloſztivni Odkupitely! ja ti iz Szercza hvalim, daſzi meni Greſsniku nevolynomu, kiſzem jur jezerokrat Pekla zaſzluſil, vreme dal ſzpokoritiſze, nitme niſzi zavergel vu vekovechno ſzkvarenye z-neizbroienemi drugemi, kojeſzu manye od mene zagreſſile. Ja ti hvalim, za ov Szveti Sakramentum Pokore, kogaſzi odluchil nam Greſſnikom na radoſz, y Zvelichenye, za oſzloboditi Duſſe naſſe od lanczev peklenſzkeh! zboghtoga Dika, y Hvala budi Otczu, y Szinu, y Szvetomu Duhu na vek vekoma, Amen.

Molitva za ſzpoznanye Grehov.

O Premiloſztivni Goſzpone molimtiſze ponizno ſzada, razſzveti moi razum, job-

objachi moju pamet, y oberni volyu hudobnu moju! da je grehe moje mogel budem szpoznat, pravdeno pokajatisze, zverseno zpovedatisze, y ovak oproschenye, y tvoju Miloschu Bosanszku zadobiti.

Izpitavanye Dusnoga Szpoznanya.

Ovde poszluse ona, kojaszu rechena zgora vu Zerczalu zpovednom.

Molitva,

Pokajanya te szkrussenya z-jednem tverdnem obechanyem pobolsanya.

O Premiloszivni JESUS! O Bose Szercza mojega lyubav! ravno zarad tebe, lyubim te, kiszi kako nepreszesen, tako szi nepreszesne vreden lyubavi; ter zakai szem ja takvoga tebe guszokrat jako rasalil? O Dussa moja vuchini dasze razpukne Szercze moje od saloszti velike! salmi je sztanovito jako, ni daszem nevolyen, y sziromah poszal, neg zato jedino, pokehdob po greheh mojeh tebe vekivechno Dobro, vissnyega Boga mojega ter Odkupitelya vsze lyubavi, y Hvale vrednoga zbantuval jeszem. Zbog toga proklinyam vsze grehe moje, kojegod szem vu vremenu sivlenya mojega vuchinil; obechem takai tverdno pobolsatisze, dapache jezerokrat berse vumreti, kako tebe

be O moi Bog rasaliti! O JESUS! odpri tvoju preszvetu Ranu tvojega Szercza lyublyenoga, da ja vu nyem szegurno prebivam, y sztalen vu mojem obechanyu obsztojim. O JESUS objachime! O Bose dragi milosztiv mi budi sziromahu Gressniku! Amen.

Kadaje teda tvoje Szercze zadoszta szkrussseno, poidi k-Zpovedalnicze zpodignyenemi rukami szkupa szkloplyénemi dole poklekni, nachini zverhu szebe znamenye Sz. Krisa rekuchi: Proszim Otcza duhovnoga za Blagoszlov: Blagoszloviteme Otecz moj, da ja grehe moje vsze zversseno zpovedat mogel budem na Dusse moje zvelichenye.

Zatem povech, kako dugo niszisze zpovedal, y teda zpovedaisze, ter komu 1. Na kratkom: to je to nedonassajuch napervo nehasznoviteh sztvari te nepotrebneh pripetchenye. 2. Odperto (ali vsze posteno) ztakovemi rechmi da Zpovednik razme kojiszu grehi veliki, alli mali. 3. Gzello, razlichno: kada imas grahe vech hudob vu szebe zadersavajuche szmertneh; broi takai kuliko imas Szmertneh grehov nad szobum, ako pak broja sztanovitoga znat nemores, tako reczi okolu 10. ali 20. neznam pravo, tabbih povedal, neg ztoga szpominamsze dászem chez dan po 2. 3. 4. vu Tiednu po 6. po 10. krat opal; teda ada reczi: ove. y

 vsze

vsze osztale grehe pozablyene szimo izrechbam, y kajamsze za nye od Szerdcza mojega, chverszto obetajuch pobolsatisze kuliko mi je nai marliveisse moguche. Zbogtopa proszim N. N. dami hasznovitu pokorudadu, y odvesu od vszeh grehov mojeh na meszto G. Boga ovde szedechi.

Za prijetem odvezanyem prekrisisze, ter odsztupi zpodignyenemi rukami, ter z-poniznem oblichajem iz Zpovedalnicze; zahvali G. Bogu, y szercheno overssi tebi danu Pokoru.

Molitva za Zpovedjum.

O Goszpodine JESUS Kristus! vszega Szveta Odkupitely, koi vsze, y vszakoga Gresnika, k-tebe pozavas, y vsze Pokornike priimlyes, y zvelichene chinis: Jati hvalim za ovu nepreszesnu Lyubav proszechi, dopusztimi da ja dosztoinu Pokoru chinim, y tvojemu Otczu Nebeszkomu, iz tvojeh prevelikeh kinchev, vszeh vrednoszti zaszlusendh z-Mukum, y Szmertjum duge moje zverssenо naplatiti mogel budem, Amen.

Szada zmoli nalosenu tebi Pokoru od Zpovednika - - rekuchi ovako:

JESUS moi predragi, izpunilszem danu meni pokoru szada: molimtisze ponizno; dosztojaitze Pokoru ovu, y Zapoved yu

Szer-

Szercze tvoje Bolanszko polositi ; ter po zverssenoszti Lyubavi tvoje goruche vszanadomesztit, y pobolssat, kai falli na sztrani pokajanya, y pravdene pokore.

O Nebeszki Otecz! Ja ti aldujem za vsze grehe moje, kaigod vu mojem sivlenyu chinil, y terpel budem, vu z-jedinenyu vszeh Szveteh Dèl JEsusseveh s-nyegvum britkum Mukum, koju je on za nasse hudobne grehe podneszel, y preterpel, Amen.

V-PUCHANYE,

Kai je chinit pred Sz. Pricheschanyim potrebno.

PRipravlanye k-Szvetomu Pricheschanyu je dvojverszto, pervo je potrebno, à drugoje hasznovito: Potrebno zadersavasze vu tom daje nateschy Chlovek od pol nochi, ar akobi malo kai jel, ali pil, ali vrachtvo vzel, tako neszme k Sztolu Bosjemu prisztupiti. Hasznovito vu tom zadersavasze, daje Dussa chiszta, y oszlobodyena od vszeh grehov, navlasztito szmertneh; k-tomu akoprem ni oftro dusen zpovedat vszeh maleh grehov pred Pricheschanyem, mora medtemtoga Szercze tvoje od nyih tulikaisse bit ochischeno, kuliko je moguche, ar za chisztoga Duha prebivalische szpada jedno szerdcze, iliti Hisa chiszta.

Pokehdob ada ides k-Kralyu Angelſzkomu, ſzkerbiſze za jedno Angelſzko ponaſſanye, y derſanye polahku priblisaiuchſze, ni naglo ſetujuch, neg ſzkruſſeno priſztupi zpodignyenemi k-perſzom rukami, ochi dole derſechi, kakti znamenye dajuch da niſzu vredne Boga pogledat zmoſnoga.

Na primanyu Sz. Hoſtie derſi ruke tvoje pod rubczem onde preſztertem pritegnuvſſi k-perſzom tvojem, da akobiſze neſzrecha pripetila opaſzti Hoſtie Sz. iz vuſzt, ni na opravu, ali na zemlyu, neg na rubecz, ili na platno nai bi opalla; ali akobi rubcza nebilo, primi ſtolu pod vuſzta, y onak zponiſenemi ochima lepo dole, glavu zraven gore derſi da vu odperta ſzrednye vuſzta na jezik nekuliko van protegnuvſſi budes mogel Sz. Hoſtiu prijeti, y onak poboſno nuter vzeti, te ſzkruſſeno taki poſreti. Zatom jeden guchai vina vzemſſi poprati, akobi kai za oſztalo vu vuſzteh od Sz. Hoſtie.

Potlam kakoſzeje overſſilo Sz. Prichesſchanye, chuvalſze od oveh ſztvari: 1. Da pervo neposeres vina, kako Sz. Hoſtiu, da ona pervo nutre bude kak vino vu ſeludczu, nit neplyui taki za tem, neg akoje tulika ſzila od kaſslya, tako vu tvoi rubecz ſzplyuti, ni pod noge na zemlyu. 2. Taki za Priſcheſchanyem nebeſi iz Czirkve, neg zahvali za tuliku Miloſchu nekuliko vremena molech konchemar ſeſzt Otecz naſs, y Zdraveh Marii:

rii: nit neidi *jeszt* konchemar pol vure. 3. Marlyivo zevszema habaisze od grehov on dan, od igri, od pleszanya, y od drugeh prokshih, neg bolye on dan blagozlovlyeni potrossi vu pobosnoszti dosztoine.

Molitva pobosna pred Szvetem Pricheschanyem.

O Prelyublyeni JESUS! *ja* tverdno verujem, daszi ti ovde vu preszvetom Sakramentumu pod Kipom krusnem z-tvojem preszvetem Telom, y Kervjum, z-Bosanftzvom, y Chlovechansztvom, z-Telom, y Dussum ßiv, odichen, zevszema czel, nerasdrusen vu vszakom malom falatczu Sz. Hoftie: kaitiszi ti to tako odredil buduchi Isztina vekovechna, y nam oznanil ochivesztO.

O JESUS! vu ime, y na meszto vszeh Lyudi, y Angelov klanyajuchisze ovde molim tebe vu presvetom Sakramentumu, postujem, y chasztim zevsum hvalum, kojagod mi je mogucha, tvoju Zmosnoszt Bosanszku.

O predragi JESUS! kak rad bih tebe natuliko lyubit, ravno kako te *je* lyubila tvoja naiblagozlovneissa Majka, y vszi Angeli, ter izebrani Blaseni *jo*sche lyube; zasgi O JESUS! Szercze mo*j*e z-ognyem tvoje lyu-

bavi, te pogaſzi plamen vize telovne, y zemelyſzke lyubavi vu nyem. Oh vuchini da Szercze tebi na zverſſení bude aldov vusgano, O JESUS! jaſze tebi vſzega dajem zevſzema, chini z menum poleg tvoje Sz. Volye.

O lyubleni JESUS! gda budem ja jenkrat od vſzeh poſeleny vremeniteh ſztvarih oſzlobodgyen tebe mogel iz vſzega Szercza lyubit? vzemi medtemtoga O JESUS! od mene vſza nagnenya zemelyſzkeh radoſzti, izviſſavanye, y nezrednoga vu bogacztvu imetka, ni vu nijedne ſztvari nepuſztime nikakve povolynoſzti imat, neg liſztor vu tebe. Ja ſelyim dabi vſze krepoſzti Duſſe moje od Tebe prevzete, bile dabi moi razum ſzamo tebe razmel vſza, y na te jedino miſzlela, pamet veſz navuk imajucha od Tebe; y volya tebe moja zverſſeno lyubila.

Nu ada moj preſzladki JESUS, za doſztoinu pripravu aldujemti tvoje laſztovito Szercze, zevſzem Dobrom, koje iz teklo je iz nyega kadagod: liſztor zato da moja ſalinga po Tebe nadomeſztitiſze mogla bude. Ai ada roztegni Ruke tvoje ſzvete O JESUS za objeti ſziromasku Duſſu moju, ravno tako, kako na Kriſu Sz. tvoje obedve z-chavli Ruke prebodene za vſze Greſſnike objeti, jeſzi potegnul. Ja takai proteſem moje k-tebe O razpeti JESUS moi! ter ni ſzamo ruke moje, neg takaiſſe vſze Szerdcze moje, y

Vo-

Volyu moju selechi tebe z-lyubavium lzerchenum objeti: da ti mogal budem nadomesztit vszu Hvalu za oblanoszt, z-kojumszi od vszega Szveta zaversen bil. O JESUS! pusztimisze objimati, dopusztimi k Tebe pribliſavatisze, da ti mogel dati kusſecz lyubavi goruche budem, ar za tobum hlepi jedino Duſsa moja, kaitiszi ti Bog moi, y vsze Dobro moje.

O Predraga Majka MARIA! ô moi verni Ângel Chuvar, O vszi Szvetczi, y Szveticze Bosje, ia vasz proszim za Boga millo, y Goszpona moga lyubav buditemi na pomoch! da JEsuſsa mojega Boga mogel budem doſztojno prijeti, y vuſivati.

Molitva za Sz. Pricheſchanyem.

DUſsa Kriſtuſseva poszvetime:
Telo Kriſtuſsevo zvelichime:
Kerv Kerſtuſseva napoime:
Voda Kriſtuſseva Szercza operime:
Muka Kriſtuſseva objachime;
O miloſztivni JESUS poszluhnime:
Vu tvoje Szvete Rane szkrime,
Nepusztime nigdar od tebe razdruſitisze;
Od nepriatela hudoga obiztrime;
Na szkradnye vure moje pozovime k-szebê,
Y pusztime k-Tebe doiti,
Da Te hvalil budem, y lyubil na vsze veke.

JEzero jezerkrat pozdravlyamte O prelyublyeni JESUS! molimte klanyajuchisze, O szkrovno Bosansztvo, kakoti moje viſſnye Dobro, kakoti mojega Sztvoritelya, kakti moi czily zadni, y konecz.

Ja ti hvalim od szercza, daszisze dosztojal k-mene greſſniku nevolynomu navernuti; blagoszlovlyen budi ada, y prehvalyen za tuliku lyubav izkazanu na vek vekoma.

O JESUS! ja tverdno verujem visza, kojagod po Czirkve Sz. tvoje daies napervo, dasze veruvat imaju; ter za ovu Verru gotoviszem dat Kerv moju, y visze imetke zapusztitit.

Jasze vufam zasztanovito po tvoie nepreszeſne lynbaui, y miloserdnoszti zadob tiszi Nebeszku Korunu od tebe, koju szimi od veka Ochinszkem oszkerblenyem pripravil.

O JESUS! ja te lyubim zverhu vszega iz vszega szercza mojega, y z-Bog tebe lyubim od szercza visze lyudi tuliko nepriatele, kuliko Priatele,

O Predragi moj JESUS! jasze kajem za visze grehe moje odurjavamje, y proklinyam vech, neg visza zla osztala; hochu tulikai raiſſi visza preterpeti, kako tebe Boga mojega oszebuino z-onem N. grehom rasaliti od szada vech.

O Go-

O Goſzpon, y Ladavecz vſzeh ſztvoreny, ja tiſze izrucham vu roke, y tvoje Sz. Volye Boſanſzke, y dokancham tverdno od nyenigdar vu ſzreche, y neſzreche, vu veſzelju, y v-ſaloſzti, vu bogacztvu, y ſziromaſtvu, vu ſivlenyu, y na ſzmerti odſztupiti,

O miloſzerdni Otecz! ja ti preporucham vſze lyudi po Szvetu ſivuche, oſzebujno one N.N. kako tulikai vſze Duſſe purgatoriumſzke, oſzebujno ovo N.N. za vſze ove aldujemti JEſuſſa Kriſtuſſa tvojega predragoga Szina, ſnyegovemi vrednoſztmi ter zaſzluſeni prez koncza velikemi, za nyihovo oſzlobodyenye, y naplachenye grehov, y kaſtigh.

O Deva MARIA, y vſzi Szvetczi ter Pómochniki! zahvalete na meſzto mene viſzoko vaſſemu, y mojemu JEſſuſu za ovo veliko Dobrochinenye, y zadobitemi po vaſſeh proſſnyah oprolchenye vſzeh vuchinyeneh lenoſzti, te raztreſzene poboſnoſzti vu ovom ſzvetom Pricheſchanyu

Ah vu tvoje preſzvete Rane O JESUS! hitamſze, tamo nutre ſzkrime, y chuvaime, ar ja ſelim, y hochu vu nyih na veke prebivat,

A M E N.

LI-

LETANIE,

Od Sz. Muke JEſuſſa Kriſtuſſa.

GOſzpone ſzmiluiſe.
Kriſtus ſzmiluiſze.
Goſpone ſzmiluiſze.
Kriſtus poſzluhni naſz.
Kriſtus vuſzliſſi naſz.
Otecz Bog Nebeſzki, ſmiluiſze nam.
Szin Bod Odkupitely ſzveta: ſzmiluiſze nam.
Sveti Duh Bog ſzmiluiſe nam.
Sz. Troiſztvo jedini Bog: ſzmiluiſze nam,
JESUS vu tvojem pochetku ztugum y ſztrahom napunyeni, Szmiluiſze nam.

JESUS
Z-Karvavom potom polejani,
Z-vuſi y z-lanczi nemilo zvezani,
K-Annaſſu, y k-Kaiphaſſu popelyani,
Vu Oblichai vudreni,
Vſzu noch obſanyeni, poſpotani, y oſzmehavani,
Od Herodeſſa z-belum ſzvitum obſanyeni,
Sztraſſno bichuvani,
Z ternyem korunyeni,
Ranyeni pred Lyuctvo dopelyani.
Na ſmert Kriſa proſſeni, y obſudgyeni,
Kris noſzechi, na Gorru Kalvariu pelyani.
Szmiluiſze nam.

Z-ru-

JESUS

Z rukami, y z-nogami na Kris prikovani,
Opoſzred dveh Tolvajev na Kriſu viſzechi,
Na Kriſu obſanyeni, blaznyeni, y oſzmehavani,
Na Kriſu za tvoje Nepriatele molechi,
Szkruſſenomu Razboiniku Paraidyſus obetajuchi,
Tvoju Maiku ſaloſztnu Vucheniku ſvomu Januſſu izruchajuchi.
Vu naivekſeh Mukah od Otcza Nebeſzkoga zapuſcheni,
Z-ocztom, y z-chemerom napajani,
Potlam kakoſzi vſza izpunil, tvoi Duh vu Ruke Otczu preporuchajuchi,
Z-Glavum nagnyenum na Kriſu vmirajuchi,

Szmilujſze nam.

Miloſztiv nam budi. Oproſzti nam JESUS.
Od vſze teskoche, turobnoſzti, y z-dvojnoſzti. Oſzlobodi naſz JESUS.
Od jedne neſzrechne ter vekovechne Szmerti. Obchuvai naſz JESUS.
Po tvoje boleſztne Muke, ſuhke Szmerti, y Kervaveh Ranah. Oſzlobodi naſz JESUS.
O ti Agnyecz Bosji, ki odnaiſas grehe ſzveta. Oproſzti nam JESUS.
O ti Agnyecz Bosji, ki odnaſſas grehe ſzveta. Poſzluhni naſz JESUS.
O ti Agnyecz Bosji, ki odnaſſas grehe ſzveta. Szmilujnamſze JESUS.

Mo-

Molitva.

O Premiloſztivni JESUS ! ja ti aldujem ove Letanie chez tvoje preſzveto ſzerczetako chverſzto, kulikogod naivech morem; y proſzimte doſztojaiſze jednu jedinu Kaplyczu vuchiniti od tvoje Sz. Kervi, kojuſzi ti zevizema lyublyeno prelejal; na Dobro meni doiti, da greſsna Duſsa moja po nye ochiſchyena, y poſzvetchyena bude, Amen.

Molitva k-Razpetomu JESUSSU.

O Predragi moi Zvelichitel JESUS Kriſtus! kojiſzi za lyubav moju na Kriſu razpet preſuhku ſzmert podneſzel, poniznote proſzim ! poſzluhni ovu molitvu moju: y dajmi vu ſzerczu mojem vſzegdar tebe ſeleti, ſelech izkati, izchuch ſzrechno naiti, naiduch zverſſeno lyubiti. Odtirai od mene Duha oholnoſzti, nepuſzti k-mene ſzvetſzke ſzkupoſzti, v-gáſzi vu mene ogeny nechiſzte lyubavi, y vſzke jalnoſzti. Chuvai vuſzta moja, date z-jezikom nezbantujem, y bliſnyega mojega nevredim. Daimi vu nevolye terplivnoſzt, vu zdravju chednoſzt, y vu vſake ſzuprotivchine Kerſchanſzku jakoſzt Navuchime zemlyſzka veſzelja za malo derſati, nebeſzka lyubiti. Tebe y duſſu moju vredno preſtimavati, y zvelichenye

izka-

zKati; ar ti ízam pitas: kai hafzni chloveku, ako vefz fzvet zadobi, ter ako zato dufse fzvoje kvar podnefzti moras? Pelyaime ada raven po fztezah zapovedih, y kai od mene potrebujes, obznanimi, da morem vuchiniti; arfze k-tebe pravdeno obracham, y vu vfzem felim tvoju fzvetu volyu izpuniti. Vu te verumjem, vu tefze uffam, tebe zverhu vfzeh íztvarih lyubim, y felim te na veke lyubiti. Tebi preporucham duffu, telo, y vfze fzkerbi moje, naimre pak ovu: da ovde morem tebi povolyno, y vernem fzlugam tvojem fzpodobno fivuch fzrechno vumreti. Ah lyubleni JESUS! neoztavime na mojem fzkradnyem vremenu; nego pufzti vu me Duha tvojega, z.kojem obraduj, y objachi fzkruffenu duffu moju, da vfze nepriatele obladavfli k-tebe na fzúd vefzela, y zatem vu diku nebefzku fzrechna, y blafena doide, Amen.

Molitva vfzako vreme prikladna, vu kojifze ófzebuine krepofzti Kerfchanfzke zaderfavaju.

KLanyamtifze Bose moi! kakti fzvtoritelu, y pervomu pochetku mojemu: felim, y fetujém k-tebe, kakti k-Bogu, y zadnyemu konczu mojemu: Hvalim, y poftujem tebe, kakti najvekfega Dobrochinitela mo-

mojega: Zazavam tebe, kakti szamoga Pomochnika, y Obranitela mojega.

Y zatosze tebi prepòrucham, ti me z-tvojum mudrosztjum ravnati: z tvojum praviczum zaderſavat: z tvojum milosżerdnosztjum obraduj: z tvojum dobrotum obchuvaj: z-svojum moguchnosztjum objachi.

Aldujem tebi vsze moje mislenye, da bude k-tebe; govorenye, da bude od tebe: chinenye, da bude poleg tvoje szvete volye: terplenye, da bude zarad tebe.

Proszimte razszveti moi razum, da tebe y tvoju szvetu volyu razmem: objachi moju pamet, dasze z-tebe vszegdar szpomenem: vusgi z-lyubavjum tvojum; moju volyu, date zverſſeno lyubim: ochiszti szercze moje, y duſſu poszveti, da tebi povolyno sivem. Zato daimi vu molitve pravu pobosnoszt: vu jeliſſu mertuchlivoszt; vu piliſſu treznoszt: vu dusnom poszlu marlyivoszt: vu szuprotivchinah terplivnoszt: vu szkusavanyu jakoszt: vu zdravju chednoszt: vu napredku ponisnoszt: y vu dobrom obechanyu sztalnoszt.

O dobri G. Bose! pomozime, da morem preſſeszne grehe ovde oplakati, y z-dosztojnum pokorum izplatiti: doiducha szkuſſavanya odvernuti: naglu naturu vkrotiti: zlu navadu osztaviti: na zlo nagnenye pobolſſati: tvoju szvetu volyu vu vszem izpuniti: kreposzti Kerschanszke dersati:

tebi

tebi pobosno, Szvetczem tvoiem ſzpodobno, blisnyem mojem pravichno, â meni haſznovito ſiveti, y duſſe zvelichenye dobiti.

Pomozime, da morem obladati vſzaku tela naszladnoszt, z-oſtrochum ſivlenya: szkuposzt z-dareslivosztium: naglu ſzerditószt z-chednosztium: lakomoszt z mertuchblivosztium: duhovnu lenoszt z-sztalnum pobosnosztium: â mene, y gizdavoga duha z-pravum poniznosztium.

Y daga obladam, zato obechem ſztareiſem pokornoszt: mila ſem lyublenu pomoch, priatelom radoszt: nepriatelom oproſchenyé; â vszem drugem dobru ſivlenya peldu.

O Bose moi! daimi tvoiu osebuinu miloschu: da morem vu te ſivo veruvati: vu-tesze tverdno uffati: tebe zverſſeno lyubiti: mene szpametno oduriavati: â blisnyega vszakem nachinom na dobro pomagati.

Opomènime, da morem dobro zpoznati, kakje ſzpadlyivo, kaigodie zemelysko, kakie sztalno, kaigodie nebesko: kakie kratko, y laslyivo, kaigodie vremenito: kakie isztinszko, y dugo, kaigodie vekivechno.

Zato G. Boſe! ponizno te proszim (arszi vekivechna isztina) navuchime szvetzko blago, y veszelie, kakti nesztalno, za malo dersati: â nebesko, kakti sztalno, y vekivechno, pravo preſtimavati; y za nyeſze mal-

naibolye szkerbeti. Ter daszi ovak za dusu szkerblyivo ſivuch, szrechnu szmert preſzkerbim: tebe pravichnoga szudcza, ovde z-dobremi deli obmitim, y z-pravum pokorum zadovolyim, mukam peklenszkem vuidem, y vu diku nebeszku doidem, Amen.

LITANIE,

Blásene Devicze Marie Lauretanſzke za ſzrechnu ſzmert.

GOszpone ſzmiluisze.
Kriſtus ſzmiluisze.
Goszpone szmiluisze.
Kriſtus poszluhni nasz.
Kriſtus vuszliſſi nasz.
Otecz Bog Nebeszki, ſzmiſuisze nam.
Szin Bog Odknpitel Szveta, szmiluisze nam.
Szveti Duh Bog, szmiluisee nam.
Sz. Troisztvo jedini Bog, szmiluisze nam.
Szveta MARIA, Moli za nasz.
Szveta Bogorodicza,
Szveta Divicz Devicza,
Mati Kriſtuſſeva,
Mati Bosje Miloszti,
Mati nailepsa,
Mati naichiſzteiſſa,
Mati nevraſena,
Mati neoszkrunyena,
Mati Lyubléna,
Mati chudna,

Moli za nasz.

Mati.

Mati Sztvoritela,
Mati Zvelichitela,
Devicza kruto chedna,
Devicza poſtenya vredna,
Devicza hvale dosztoina,
Devicza smosna,
Devicza Miloszerdna,
Devicza verna,
Zerczalo pravicze,
Sztol Mudroszti,
Zrok naſſe radoszti,
Poszuda duhovna,
Poszuda poſtuvana,
Poszuda veliko pobosna,
Rosa skrovna,
Turen Davidov,
Turen z-koszti Elefantove,
Hiſa zlata,
Skriyna mira Bosjega,
Vrata Nebeszka,
Zvezda Juterdya,
Zdravie betesneh,
Obramba greſsneh,
Obradoscha nevolyneh,
Pomoch lyudih Kerſcheneh,
Kralyicza Angelska,
Kralyicza Patriarſzka,
Kralyicza Prorokov,
Kralyicza Apoſtolſzka,
Kralyicza Muchenikov,
Kralyicza Szpovednikov,

Moli za naſs.

Kra-

Kralicza vszeh Devicz, Moli za nasz.
Kralicza vszeh Szvetczev, Moli za nasz.
Agnecz Bosii ki odymles grehe szveta,
  Oproszti nam Goszpone,
Agnyecz Bosji ki odymles grehe szveta,
  Vuszliſſi nasz Goszpone.
Agnyecz Bosji ki odymles grehe szveta,
  Szmiluisze nam Gospone.
Kriſtus poszluhni nasz.
Kriſtus vuszliſſi nasz.
Goszpone szmiluinamsze.

Otecz naſs, e Zdrava budi Maria &c.

POd obrambu tvoju besimo, Szveta Mati Bosia! prosnye naſſe vu potrebochah naſſeh neodvetzi; nego vu vszeh naſſeh teskochah, y nevolyah nasz pomozi; y od vszeh pogibelih nasz vszegdar oszlobodi ti odichena, y blagoszlovlyena Devicza Goszpa naſſa, Patrona naſſa, Zagovornicza naſſa, z-tvojem Szinom nasz pomiri, tvojemu Szinu nasz preporuchi, tvojemu Szinu nasz izruchi.

℣. Moli za nasz Sz. Bogorodicza.

℟. Da vredni posztanemo Kriſtuſſevoga obechanya.

Molemo.

MIloszt tvoju proszimo te Goszpone, vlei vu naſſe pameti, da kiszmo po Angelszkom naavechenyu Kriſtuſſa Szina tvo-

tvoiega telo oblechenye poznali, po muke, y Krisu nyegovom na diku gore sztaianya zapelyani budemo. Po onom isztom Kristussu Goszponu nassem. Amen.

℣. Moli za nasz Blaseni Joseph.

℟. Da vredni posztanemo Kristussevoga obechanya.

Molemo.

PReszvete Matere tvoie Zaruchnika Josepha, prosnye proszimote Goszpone, da nam budu na pomoch; da po nyegoveh prossnyah dobimo; sta z-nassum mochium pri tebe dobiti nemoremo. Ki sives, y kraujes z-Otczem Bogom, y z-Duhom Szvetem Bog na vsze veke vekov. Amen.

Molitva k- Blasene Devicze Marie.

ZDrava Kralyicza, Mati miloszerdnoszti; sitek, szlaszt, y uffanye nasse zdravo: k-tebi krichemo pregnani szini Eve; k-tebi dihavamo zkuchechi, y plachuchi vu ove zuzne dolicze. Nu ada Zagovornicza nassa! one tvoje miloszerdne ochi na nasz oberni: y Jesussa blagoszlovlyenoga szada vutrobe tvoje, Po ovom pregonu nam pokasi. O milosztivna! ô pobosna! ô szlatka Devicza Maria!

℣. Moli za nasz Szveta Bogorodicza.

℟. Da vredni pozztanemo Kristussevoga obechanya.

Molimo.

VSzamoguchi vekivechni Goszpone Bo-
se, kisziodichene Devicze Marie Te-
lo, y Dusſu, dabi ona dosztoino Szina tvo-
iega prebivalische poſztala, po Duhu Szve-
tom pripravil, dainam to: da z-koiem
ſzpominkom veszelimo, snye pobosnum
molitvum daſze vezdasnyega zla, y ſzmer-
ti vekivechne osslobodimo, po onom i-
ſztom Kriſtuſſu Goszponu naſſem. Amen.

Tri Zdrava budi za ſzrechnu Szmert.

Zdrava budi Maria.

O Sz. Maria prelyublyena Goszpa moja,
kakie Bog Otecz ſzvoium vszamo-
guchnum Zmosnoszṫium, tebe z-mosnu
vchinil, tak meni proszimte na ſzmertni
vuri pomozi, y vszu ſzuprotivnika moje-
ga oblasztod mene odverni.

Zdrava budi Maria.

O Sz. Maria prelyublyena Goszpa moia,
kakje Bog predragi Szin tvoi ſzvo-
ium modrusztium tebe tak napunil, da veſ
dvor nebeszki ſzvetliv, tak mene proszim-
te na ſzmertne vure z tulikum vere ſzvet-
losztium preszveti, y okrepi; dame ni je-
dna bludnoſzt neoblada.

Zdrava budi Maria.

O Sz. Maria prelyublena Goszpa moia
Kakje Bog Duh ſzveti Sztvoium Zverſ-

senum

senum lyubavium tebe napunil, tak mene proszimte na szmertni vure napuni z-tulikum Bosje lyubavi na szladnosztium damisze suhka szmert na szlaszt preoberne.

Molitva, k-salosztne B. D. M.

O Presalosztna Gospa, y prelyublena Maika moia Maria! Jedino pod Bogom Dusse moie ufanye: Proszimte za onu saloszt, koiuszi iz muke Szina Tvoiega priiela, e za onu veliku lyubav, z-koium zvelichenye nasse vszegde lyubleno, y verno isches daimi tak chiszto, y Bogu povolyno nakanenye vszegdar imeti da vu moiem misleniu, govoreniu, (*navuku*) y vszakom poszlu, nikai drugo nekanim, niti neischem: nego szamo tebe, y Szina tvojega Jesussa *Kristussa* hvaliti, dichiti, y vam povolyno sivuch meni zvelichenye marlyivo izkati, y negda szrechno naiti. y k tomu poniznote molim zproszimi preszesneh grehov oproschenye, y sitka mojega pobolsanye. Zatem pako chuvaime od szmertnoga greha, od zpachke, od nechisztoga poselenya, y od vszake duhovne, y telovne pogibeli: terme nepuszti takvoga greha vchiniti: koi bi Szinka tvojega zbantuval, y tebe Draga Maika razzusil Y kaiti zpoznavam vnoge odurne, y velike grehe moie; zatosze iz Bosje lyubavi, za

vsze male, y velike kruto ſaluiem, y ſztalno pobolsanye, vszega ſitka moiega tverdno obechem. Ali kaiti znam; da prez oszebuine Bosje, y tvoje pomochi nikai nemorem. Zato Bogu y tebi, ponizno preporucham denesz, y vszaki dan Duſſu, telo, poszle, y vsze szkerbi moie, naimre pak szkradnyu vuru ſivlenya mojega. O Mila Maika Maria! budimi ovde yszegdar verna Pomochnicza, na ſzmerti moie ſztanovita radoszt y na szudu Zagovornicza, Amen.

Molitva k-ſzetomu Joſephu.

O Preodichena Patriarka Sz. Joſeph! JEsuſſa Szina Bosiega izebrani Hranitel, Marie Maike nyegove prechiszti Zaruchnik, Otecz y Pomochnik moi Predragi K-tebe ponizno, i milo zdihavam; ar znam da zmed vszeh *Szvetczev*, oſzebuinu moguchnoszt jeſzi od Boga dobil: da vu vsake nevolye, i potrebchine vszakoga, kiſzę k-Tebe pobosnò v-teche pomores, branis, y pod ochinszku tvoju obrambu lyubleno primes. Ada kakti Otecz Bogh nebeszki, Szina tvojega JEsuſſa Kriſtuſſa, y Maiku nyegovu prechisztu Deviczu Mariu, na Tvoju ſzkerb je izruchil; tak y ja vu miloſchu, y pod obrambu tvoiu preporuzham, Duſſu, telo, ſitek, ſzmert, y vſze potrebchine

chine moje: da kakti JEsussa vu mladoszti nyegove, na *Szvetu* buduchega jeszi lyubleno, y verno vodil; tak y mene vu putuvanyu sivlenya mojega, proszimte doztoiaisze voditi: dame nigdar od Zapovedih, y volye Bosje ni malo bluditi nepusztis. Budimi vu szkussavanyu branitel, vu chiszoche, y pobosnoszti Navuchitel, vu nevolye razveszelitel, y vu vszake szuprotivchine obiachitel: Terme vu vszem sivlenyu mojem tak ravnai; dami niti v-pamet nedoide, niti razum nepomiszli, niti volya neposeli; Kaibi JEsussu, Marie, y tebi nebilo povolyno, â meni hasznovito; Nego da z-mojem mislenyem, govorenyem, y chinenyem vszegdar Boga hvalim, y dichim, y zatom ova preszveta Imena pobosno zazavajuch: JEsus Maria Joseph! szrechno iz ovoga szveta preminem, Amen.

Vu vecher pobosna navada na chelu z-persztom napiszati je ova:

JESUS Nazarenszki, Kraly Sidovszki.
Napisz obladajuchi, ohrani nasz od vszega zla.
JESUS MARIA JOSEPH. moja preszladka lyubav! z-vasse lyubavi hochu terpeti, z-vasse lyubavi hochu vmreti, Vas (*sa*) nai budem vezda, y na veke vekov, Amen.

Zagovoritelov oſzebuineh Szveteh za vſzakojachke ſztaliſse Lyudi.

1. Boghoszlovczev Zagovoritely je Szveti Thomas Aquinanszki.
2. Vucheneh vu pravdah, illiti Prokuratorov je Sz. Ivo.
3. Diakov je Zagovoritelycza Sz. Katharina.
4. Jagarov je Zagovoritely Sz. Euſtachius.
5. Malarov Zagovoritely je Sz. Lukach.
6. Brodarov je Zagovoritely Sz. Peter, y Mikula.
7. Ribichyev Zagovoritely Sz. Benno.
8. Voinikov, illiti Junakov Zagovoritely ſzu Sz. Jurai, y Martin.
9. Meszarov je Zagovoritely Sz. Lukach.
10. Lugarov je Zagovoritely Sz. Menradus.
11. Kamentarov je Zagovoritely Sz Steffan.
12. Zlatarov, y Szrebernarov je Zagovoritely S. Eligius.
13. Kovachev, y Spolyarov je Zagovoritely Sz. Martin Dunſtan.
14. Czimermanov je Zagovoritely Sz. Joſef.
15. Tislarov, y Zrezachev Kipov je Zagovoritely Sz. Noë ſztaracz.
16. Soſtarov Zagovoritely je Sz. Krispin.

17. Le-

17. Ledrarov, illiti Kos-Delavczev je Sz. Barthol.
18. Vertarov Zagovoritelicza je Sz. Dorothea.
19. Musikassev, y Orgunassev je Zagovoritelicza Sz. Cecilia.
20. Tkalczev je Zagovoritely Sz. Udalrik, y Sebastian.
21, Szabolov je Zagovoritely Sz. Ivan Kersztitely.
22. Pivarov je Zagovoritely Sz. Florian.
23. Kmetov je Zagovoritely Sz Isidor.
24. Vszeh sztalissev pako je Zagovoritelycza, y Pomochnicza preodichena Devicza MARIA.

Molitva, k-vszakomu Zagovoritelyu nyegvoga sztalissa.

K-Tebi ò Szveti moi N.N. (ovdesze nai imenuje Zagovoritely) v-techemsze proszechite iz vszega szercza, dosztojaisze me vzeti za Szina potrebnoga obrambe, y nigdar me nezapusztiti : vu te posztaulyam Vufanye oszebuino, vodi me poszledeh tvoieh dobrot, y oszkerbi me takaisse da ja jednoga Bogabojechega sivlenya poleg sztalissa mojega dersatisze mogel budem : odverni vsze pogibeli Dusse, y Tela mojega od mene, nit neodsztupi od mene vu vszeh vremeneh, oszebuino na zkradnye

nye vre ſzmerti moje, kadame vszi Priateli zapuszte, da ja k-ſelynomu Pogledu Boſiemu doszpeti, y z-tobum veſzelitiſze tamo mogel budem na veke, Amen.

Preſzveteh Zagovoritelov
mali broi za vnogoverſzte Potrebochye, y betege.

1. Za ochnu bol Szveta Ottilia, y Lúcia jeſzu Pomochnicze.
2. Za zubnu bol Szveta Apollonia je Pomochnicza.
3. Za gerla bol Sz. Blaſ.
4 Za kamenecza, y bokòv bòl Sz. Liborius.
5. Za Vuloge je Sz. Stapinus, y Julian.
6. Za Vùh bol Sz. Aurelia.
7. Za Perſzy boi. Sz. Agatha.
8. Za Verbanecz ie Sz. Anton.
9. Za veliki beteg, illiti opadaviczu Sz. Valentin.
10. Za Szercza bol Sz. Thereſia.
11, Za zimnicze bol ie Sz. Martin.
12. Za griz ie Sz. Florentin.
13. Za Kugu ie Sz. Sebaſtian, Rok, Roſalia, y Karol Boromæus.
14. Za koliku ie Sz. Eraſmus.
15. Za zgublyene ſztvari ie Sz. Anton Paduanſzki.

16. Za

16. Za tesek porod Seen Sz. Ignatius Loyo, la, Sz. Margaretha.
17, Za Neplodnoszt Seen Sz. Ferencz od Paule.
18. Za Ogeny potissit Sz. Florian.
19. Za Treszk ie Sz. Donatus.
20. Za odgananye hudeh Duhov Sz. Magnus, Margaretha, Ignaczi.
21. Za szussu zemlye. Sz. Skolastika, Sz. Pantaleon.
22. Za pomor Marhe ie Sz. Pirminus, Mendelin, Leonard.
23. Za vsze nevolye, y potreboche ie naiblaseneissa Devicza MARIA. Sz. Josef poleg szvedochansztva Sz. Theresie.

Molitva, k Pomochniku vu vszakoga potreboche Chloveka.

O Sz. N. N. ovdesze Pomochnika, potrebochya imenuie) ja te szada vuzimlyem ter odbiram za Pomochnika y Zagovoritelya vu potreboche ove N. y nevolye dosztoiaisze pri G. Bogu prosziti, dami vsze grehe moje, y hudobe: zarad koieh vsze zlo pripetchyamsze, milosztivno oproszty: y poszluhneme vu ove moie potrebochye, akolini na kvar Zvelichenya mojega poszluhne. Telo y Dussu izruchamti O Szveti N. N. dati na szkerbi bude za vszigdar obranivsime od segavoszti hudobnoga Nepriatela

y da nigdar po kakvegod ſzuprotivnoſzti od Boga mojega, y Goszpona predragoga na Veke nerazluchimſze, nit neodſztupim, Amen.

DEEL II.

Goſzpodar Hiſe kakoſze mora proti ſzvoje zakonſzke Senne zponaſſat.

I.

OD negda joſchye navadno ie govorenye; ni teskeiſſega Reda od zakonſzkoga, ſztalis zakonszki ie tuge, y boli ſztalis; zaraditoga nebiſze maral ieden ni ſennit, ali pak akoſze ſennit, hochye nai takvu vzeme, da ſnyum vech ſaloszti nebude imal, kako radoſzti: prenaglitiſze nai takovom ovom: *Po dnevu kupui Sennu, y platno, à drugach kupis veliku tugu pren blagoſzlòva, y veſzelya.* Iſchy vu ovom zbiraniu dobrotu, â ne lepote; ar ova naberzom preide, à dobrota oſztaie: jeſzi pak morebit po Bosie pomochyi dobro izebral, tako dobro ſzkerbiſze, da vu dobrom hotenyu vſzę obzhuvano kot ovoga ſztaliſza doſztoyſze, bude prehadialo.

2. Szker-

2. Szkerbifze marlyivo, da lyubav fztalnu imas proti Senne tvoje, y razumno fze ponafas, da ona nebude z roka imalla, od tebe lebud kak odfztupit beżech.

3. Kadatifze zlatenicza od jada zdise fzuproti nye, poglei na perfzten, koga fzi nye nazochi pred Mafsnikom na cheterti perfzt pofztavil; kako fzi po nyem obechal, da:u hoches verno fztalno te fzercheno lyubit, dainchy znamenye da k-onomu perfztu je filla jedna Sercza napelyana.

4. Ako imas tvoiu Sennu opomenuti, ali moras, za kakovu pregresku, taku ju opomeni z dobra, zrazlogom, oznanivfsi je ztihemi rechmi tvoje kanenye, y hotenye, natuliko, da ona fzvoju krivnyu zpozna, a:t po tvojem pokaranyu nerachemerifze zbantuvana neftechyafze potiffit, *ar jedna vech zdobra vech opravi, tako onogo drugeh oftreh*

5. Jeden drugomu mora odpufchyat, y prepufchyat negda; Senna tvoja vusgana te zavzeta od fzerditofzti, teda primuchi odpufzti, ar *razumneiffi odpufchya*: dafzo zavez nepretergne: Jefzi pak ti raziadilfze, Senna primuchi: *ar ako dva vihra zkupa fze vudre, bude fbez chafz treskalo.* O dabi na ovo pazili Zakonfzki, nebi tulikeh falofzty, imali vu fztaliffu fzvojem!

6. Jako je nedofztoino. ter neprilichno

pred Lyudmy drugemi ſpotatiſze, zpiodech desgya plohu, y zblyuioch merſzka imena jeden na drugoga, to tebe, y Sennu tvoju chiny poteptane ter pospotane pri drugeh chuiuchyeh ova: akoli y imas kai ſzuprot nye, pochekai bolse prilike.

7. Nemoras vszeidom vszega na zlo obrachyat, kad kai vidis, ali chuies, negh male pregreske, zlocheſzte navade. negda chez perſzte poglei na Senne tvoje, ar *ki nezna preterpet, on nezna kralyuvat, nit go-ſzpodarit*, Smehka je, tako neobterſzui z-teskem te velikem dellom, nit je nesaloſzti, ali zlo derſi: ar ova della Porodu jeſzu jako skodlyiva, y doſztakrat zrok, da rodij Dete mertvo, ali Porod neſzrechyen pripethijſze pervo vremena.

8. Megy tobum, y Senum tvojum prehadgya kai otainoga, nerazglaſzui toga pred drugemi: Negh poleg navadnoga govorenya ſztoi: pazi dobru komu moras kai zavuſat: Ludy poſzluſſajuchy za teda z-tobum dersalli budu mozibit, ali potlam gde tebe nebude, vnoga budu, y vech raznasſali. jednomu, y drugomu prigovarajuchy.

9. Ona kojaſze pri goſzpodare ſzkupa za Hisu, moraju bit obchynſzka Sennum ſzkupa, zmed ovoga blaga nemoras zapirat pred Sennum, kot pred jednum Deklum? ravno tako Senna nemora Musu vzimat, te ſzkrivat, ali drugach po zlu metat.

10. Va

10. Vu potrebochyah nezapuſchyai nye, neg dai joi kai potrebno je vu Opravе, alli Hrane kuliko ſze priſztoy poleg ſztaliſſa y premoguchnoſzti, da nebude zroka imala, ſtà skomſze vzimati, ali drugam noſzit. Da vſza z-jednum rechium povem: proti Senne tvoje ponaſſaiſze vu vſzeh tako, kako ſelijs ti daſze ona proti tebe ponaſſa, ter ovak vu Hise. y Zakonu nebude ſaloſzti niti tuge, negh obodvem dobro.

DEEL III.

Goſzpodar Hiſe kakoſze derſat mora proti Detcze ſzvoje.

1.

NEpuſchyai male Detcze, ako je imas, pri Matere leſat, zbogtoga, kai tiſze zaduſſiti lehko mogu, kai ſzeie vechkrat pripetilo; nit vekse. Detcze neterpi vu Hise, kade vi dvą lesljte, daſze kai zloga nenavuche.

2. Marlyivo pazi, daſze od mladoſzti k-dobru privuchaju, lepo derſechyaſze y ſznasno, zato moras ti pred nyimi derſatisze z-dobrum peldum, á drugach hochyes malo opra-

vit ſnyum: ar *on naibolſi navuk daie, ki pod-vucha z-delom kaſuch, kai od druugoga hochye imat.*

3. Perva Mladoſzt je zvedlyva, rada isz-pitava, vſza hochye znati, zato mora jeden Detcze, kuli kokrat izpitavaju vszigdar te-mel, ili glubynu ſztine povedat; moreſze negda nekai ſztranskoga te neprilichnoga recbii, liſztor za videt, kai budu od toga ſtimala, ali ſzudila Deteza, ali vindar nemoraſze to ſnyùm nu gusztom niti dugo vkanujuch chiniti, negh zraven isztina napervo poſztavit; ter zovakovem nachinom dersana hote berse detinſzke ſzozuti czipeliſſe, pametna poſztavſſi.

5. Moras Detcze guſchyekrat napervo donaſſat: da Bog je jedini, koi vidi vſza, chuje vſza, Dobra z-dobrum nadelij, zlo pak kaſtiguje; nadalye podvuchajuch, kakoſze moraju proti Boghu ponaſſat, kako je ſzu dusna znati potrebna za Sz. Verru, kot je Sz. Krisa znamenyem poznamenuvatiſze guſzokrat pobosno izgovarajuch; vu Ime Otcza, y Szina, y Duha Szvetoga, Amen. Znati nadalye Otecz naſs, Zdravu Mariu, Verru Bosiu molit: Deſzetere Zapovedi Bosię, &c.

6. Detcza da verno z rukami podignyenemi mole, gdagod imſze jeſzti daie naibolye k-obedu, y k-vechere: poſſilyai ju marlyivo k-Sz. Maſſam, k-Prodikam, y k-

Na-

Navuku Kerſchanſzkomu, y kada doidu domov nazad, izpitavai jeſzuli kai zapametila iz Prodechtva?

7. Terſziſze marlyivo na to Deteztu navadit da v-jutro, y vecher dohadiala budu k-tebe, y k-matere po Blagoſzlov, y onak obodva klechechiem v rukami podignyenemi daite Ochinſzki te Materinſzki Blagoſzlov, y da vam obodvem za Obedom, y Vecherum ruke kuſſnu zahvalivſſi za jelis, y pilis.

8 Poſſilyai Deteztu, akoſzu za navuk, marlyivo k-Sholniku, ali vzemi jednoga chednoga, koji ju bude podvuchal vſza potrebna, terga izpitavai kakoſze derse Deteza. jeſzuli poſzluſſna, radaliſze vuche Dobrote, y Piſzma.

9. Moras vſzaki dan od zachetka jeliſſa pri ſztolu vchinit, kai duhovnoga preſteti od tvoje Detcze, daſze odtuda jedan razgovor haſznovit podigne med vami, y oſztalemi tamo, ali ju mores izpitavat od Prodechtva, ali vuko ime Lyudi hraneſze z-jeſztinami ovemi vremenitemi. ali mores povedat, kai deneſz, ali zutra bude pripetiloſze, kotſze chuje iz Sz. Piſzma.

10. Dete ako kai pravo nechini, opomeniga ztdobremi rechmy, pervo kakga kaſtiguval budes, ar negdaſze vech dobra opravi z-dobra, tako zezla, ako pak to nepohaſzni, vzemi ſibu, ſnyum priſziliga da

da szpozna szvoju pregrehu valujuch da je vredno tepeno bit, nit neodpuschyai doklamgod sze vu pokorschnyu nepoda: ako je krivo vuchem, iznaszeszto, pokastiguiga razlosno, dasze nenavadi V. G. Lagat, Kraszt, Potepat, &c. ali sakami buhajuch, tukuch po glave, po herbtu, nit negazi po nyem z-nogami vsze Vrage gonnech vu nye z-kletvami gorsemi od peklenszkeh.

11. Chednu te poszlusznu Dechiczu moras vechkrat pohvalit, y daruvat zchijm, dasze obatriviu szercheneisse ponassaiuchyasztc: zlochesze Detcze pak reczi, akobisze dobro tepobosno dersalla, poszlusszna billa, y mie pidrikazal kai lepoga, y obechai da hochyes, ako chedna budu te poszlusszna, prikazati pohvalivsszi szkupa.

12. Szkerbisze da im del das blaga po pravicze vdoblyenoga, ter imetka razdelijs, ar krivichno blago nistar nepohaszni, negh Sztareisse, y Detczu possilya vu szkvarenye vekivechno znajuchyu naimre da ny pravichno.

13. Oszebuino paszku noszi na Detczu tvoju, dasze lasij nederse, Kletvi, blaznoszti, vman paidastva, pijansztva, tatbine, y osztaleh hudob: morajusze vszi vu Hise pred menssum Detczum tako szkerbno dersat, da pred nyum nistar zla, ali neszramnoga negovore, nit nechine, arsze berse zla kako dobra navuche: zbogtoga G. Kristus

ſtus govori: *Jaj onomu Chloveku po koiem zla pelda izaide van; ki jednomu Maihenomu zlu peldu, da bolye bimu bilo dabimuſze melinſzki kamen na vrat obeſzil, y onakoſze v topil vu Moriu*: kako da je na zlo jedno Dete dopelyal, pazi ada da ovde nezagreſſis.

14. Zevſzema takai zlo billobi, akobi ti govoril izprichavaiuchijſze morebit: *Decza moia ſzu taku huda, vman nepojzluſſna; ja ju moram proklinyat*; â ravno zbogtoga, pokehdob ſzu vman, potrebuiu vech Blagóſzlova Bosjega, y tvojega, â ne kleti tvojeh, dapache znai daſzu ravno zato zla, y huda, kaiti *ju* proklynyas, ar mozibit ſzuſze od tebe privadila klet, y priſzegat laslyivo, chujuch tebe rusno popevat naſzleduiu pelde tvoie.

15. Kletarie nochne zevſzema Detcze nedopuſchyai: ar *ki nochne lyubi skurine, mallo gda ima kai vu pameti dobra*, pobegne van kot jeden Tat, pak doide nazad kot jeden cherni Karvan.

16. Nadalye oſzebuino pazi, da vu knyigah neſtuiu ſtà, kaibi naſsla od Krivoverſztva, ali od drugeh nedoſztoinoſztij, kot nechiſzta lyubav, ſzmerdechya Lotria, nahadyaſze vu Krivoverſzkeh knyigah, ar jedno priproſzto Dete lehkoſze na zlo dopelya.

17. Navuchai Detczu tri ſzlove ove.

G. M. V. toie Chedno da bude Dete, y pobosno prot Boghu: Marlyivo vu vszakdassnyeh opravilah duhovneh, y telovneh: Veszello vu poszluhu, y szlusbeno proti vszakomu.

18. Obdersaval ova ako budes hochyuti rechy na kratkom: da budes veszelie, radoszt, y pomoch imal nuter do sztaroszti tvoje zadovolyen obsztojechij snyùm na vsze sztrani; nevuchinijs ti toga, lahko zadobijs tugu na meszto radoszti; dapache ako ovoga nebudes obdersaval zalenivssi ov navuk, opades v-Pekel, y Detcza za tobum nailese. Ter ako ti y sivel budes chedno szamo za te vindarsze mores szkvarit zaradi Detcze zlo odkoiene; szkerbisze ada moi hisni Goszpodar, taku za Detczu tvoju, da ti nebudu na obsanoszt, G. Boghu na odurnoszt, Szvetu ovomu na nepodnesseno breme, y Peklo na vekovechno zesganye.

DEEL IV.

Goszpodar Hisni kakosze mora ponassat proti szlusbene Drusine.

I.

MArlyivo pazi, da prijmlyes szerchenu, vernu, y znanu Drusinu vu Hisu tvoiu, izpi-

szpitavai od perveh Goszpodarov, y Goszpodarijcz, kakovszusze dersali pri nyih, niszuli klatefi, proklinyavczi, Blazniki, Lotri, ali raznaffajuchij sztvari vidiene, vidie e novine, ogovorlyvczi: niszuli nezdravi, y morebit drugach hudobni Lyudi, razglaszajuchij Krivichne, y pravichne.

2. Imas tako v-manye Lyudi v-Hise, pazi dobro na nyih, naverui im vnogo, negh na della, y ponaffanya verlo glei, y kak berse mores, opravi je od szebe, ar kade je vman Drufina, tamo nit szrechya nit Blagoszlov nemore bit.

3. Imas pak chednu, szrechenu, te vernu Drufinu Szluge, y Szlusbenicze, tako je obderfi, nit ih nepremenyai, arsze malo gda kai bolsega premenij: k tomu guszto premenanye mallo kada kakvu haszen donesze, ar doklamsze privuchij, vnogovremena preide, y poszli zdellom zaosztanu.

4. Z-jeliffem, y piliffem moras je oszkerbeti poleg nyihove potrebochye: *arsze velij obchinszki, kakova je brana, takovo dello.*

5. Plachyu nyhovu vu pravom vremenu dai im, dobro pazi da plachye ne za piju, ali drugaeh lebud kako nepotroffe, ali ako te prosze szami da im peneze naszlufene chuvas, to rad vchini: ako pak nazad je proszilli budu, dai im je marlyivo; ar ovako ti budu veruvali, y da drugda, poszle

tvoie

tvoje verno opravlyajuchi, ter ovako ponaſſa uchyſze v dobijs lehko ſzlusbenu Druſinu za oſzta o vreme.

6. Druſinche ſzlusbeno ako naglo z-betela, negoniga taki iz Hise, negh oſzkerbiga z-potrebnemi za ozdravlenye, kuliko bolye mores: je pak dugh beteg proſzkerbi kade drugde vrashtvo, ali priliku, daſze pomore, to potrebuie lyubav Kerſchyanſzka.

7. Ono kai hochyes drugi dan dellat, povech Druſine vu Vecher pervo; nit ni lisztor obchynſzki kakogod, negh vſzako dello imenui, ar drugach jedno naloſeno morebit oversyſze, â drugo zaoſztane, da ti drago nebude.

8. Vidis negda da tvoje poſzle zapuschaiu, ali lenosze derse, opomeni je pervi put zdobra, jako nemaraiu, tak oſtreisſega pokaſiſze, ar prevech dober chinij Druſinu oſzmehavatiſze snyega, y vidiſze jedno odvis tiho opominanye napol prossnya. zato chinij odkud hochye, ako ne, tak zlehka oſztavi: odkud potrebno je vmanyoſzt kaſtigat, â dobro naplatit, ovako budu vſza na ruku iſsla.

9. Moras guſztokrat na dobro nagovarat, ni vſzigdar burkatiſze, da nai verno ſzluse, ſelechi oſzebuino da z-tobum zvelichena bude: ar Sz. Piſzmo govori; *Ako gdo na ſzvoje navlaſztita vu Hise buduchye nema*

na szkerbi, on je Verru zatajil. y gorssi je od Neevernika: 1. Timoth. 5.

10. Szkerb imai marlyivo pazech, jeli hode po Nedelyah, y Szvetkeh Sz. Masse poszluffat, Prodechtva, y poszte prepovedane jeli obdersavaiu: terszo zpovedaiu, y pricheschyaiu vechkrat, akoie vu jednom, ali drugom krive iznaides, pokarai je oftro: ar ako Drusinche tvoie vu chem zagressi, keiszi ti mogal preprechit, â niszi maral, ono zlo bude tebi od Bogha pripiszano morajuchyemu z vremenom tesek rachun dati.

11. Moras marlyivo pazit, jeli Drusina gada kune, priszese, blazni, krade, vkanyuje, ogovara, neszramno govori shalechsze pred Detczum navlasztito: jeli po nochi van hodi, ali koi zadersavasze pri szlusbeniczah v-Komorieze, kade szpe, ali po szumlyvech mesztah na szmom govori.

12. Neponassaisze tak szuprot nyim, kaibite oduriavali, negh bolye, date lyube, vechkrat govori priazno snymi, vuchinl takai dasze, y Detcza tvoja proti nyim tako derse. Proklyniat ih ni dello Kerchyanszko, teptat, szramotit, psanit, merszka imena z-devat, neimenujuch ih z-Imeni Kersztenemi. Ova tebi skodé, y szlugam te szlusbeniczam: tebi pokehdob Dussno szpoznanye ranis, â nyim pako, kaiti tverdokorneissi vbivaju.

13. Ako

13. Ako je takva Drusina neszlosna, proszherbi da szlosna bude dobrosze med szobum rachumechya, ar kade szu karke, y nazlobi, tamo je Sathan, nit ni szrechye, nit Blagoszlova tamo. Neszlosnoszt dalye zrokuje da jeduo drugomu na szrampotu poszle opravlya tebi velik zavdajuchye kvar.

14. Dopelyai ovu hvale vrednu navadu v-Hisu tvoju, da vu Szubotu vecher, vsza Drusina szkupasze szpravi, ter Chiszlo ali Letanie Matere Bosje pobosno moli; odredi da jedno zmed tvoje Detcze na pervo moli, kai tebi szamomu bolye priisztoijsze, ako szam pred nyium molil budes, à vsza za tabum, ne naglo kleperech, negh polahko lepo: teda vusaisze da budu vsza G. Boghu vugodna, y tebi jako hasznovita za Dussu, y Telo.

DEEL V.

Kadasze jeden Hisni Goszpodar ponassat mora proti Szuszedom szvojem.

I.

LYubi tvoga Blisnyega kako szamoga szebe, Blisnyi tvoi ni szamo Szuzedje tvoj, negh

negh takai Turchin, Poganin, tvoi takai nepriatel: ar Ghlovek vſzaki ima Bogha Otcza, kakogod y ti: vſzaki je odkuplyen od G. Kriſtuſa kako y ti: za Nebo je vſzaki ſztvorien, kako y ti; tak lyubi vſzakoga, pokehdobga Bogh lyubi takai. Vuchini drugomu, kako ſelis da y on tebi vuchini dobro: nechinimu ono, ſta ti nebi rad, kaibi on tebi vuchinil, ovakoſziti Zapoved Goſzponovu izpunil,

2. Czilai vſzigdar tamo, da z-tojem Szuſzedō vu dobrom priatelſztvu ſives? ar jedno ſzuzedſztvo nepriatelſzko more vnogo naskodit, na vſza bude tvoja gledaluſze della, y poſzle gledalo z-gerdem okom, y zespotavanya nezfalij vſzakojachkoga zverhu tebe.

3. Vidis ti da Szuſzedſztvo po tebe, ali po tvojeh je zbantuvano, paſchyſze vſze idom ovo na dober put dopelyat, ali z dobrem govorenyem, ali zkakovum ſzlusbum vugodnum.

4. Szuſzedi proſze kai od tebe, neſzkrati nim zlehka, ako more bit pres Kvara tvoga, ar poſzluſenye takvo vleche k ſzebe hotenye, y dobru volyu, kot Magnet Kamen ſelezo, ako pak nemores poſzluſiti; chlovechki ſzprichaiſze te priatelſzki, pokaſuchiſze da ti je jako ſal, kai nezmores tuliko, kuliko bi rad z drage volye.

5. Nazlobujete tvoi ſzuſzed prez danoga uroka, ti nyega nenazlobui kako dabi bil Ne-

pria-

priatel, negh pozdravlyaiga lepo, ako ti ni nezahvali, fzprichuavaiga pri fzebe mifzlech: *On nezna, kai chini*: ter moli za nyega, pomoziga. vchem premores, ako te prem nit neprofzi, nit nechye zahvalit, Dobroga hotenya tvojega nefzpofznava, jurga Nebo fzpozna naplativffi tiga.

6. Koi vuffeiza biradi tvoja napunit z govorenyem vnogoverfztem priffeptavajuch, ogovarajuch, ter tebe podufzavaiuch fzuprot Szufzedom, nepofzluffai ih, negh je van fzpravi iz Hise tvoje; ar ovi iz muhe chine dofztakrat jednu Gamillu, iz tenkoga kocza, jedno debello Vuse mornarfzko za razbit fzlosnofzt, y priatelfztvo. Oni prevzetno fzmedu pred tobum razglafzit, druge omrazit, y pogherjnit, taku verui da y tebi vuchine pred drugemi.

7. Prilizavczev nepofzluffai, ar *ki Prilizavcze radpofzluffa, on daje van, daje fzlaboga razuma*: nifzte takov nemiluje, ako gufztokrat doide na fzvetlo, kada fze ni chuval. Moi dragi kairifze vidi zakai te drugi hvale okolu obhadgyajuch, kai ftimas? zaifzto ni za drugo, negh kaibite radi na kai napelyat, zadobivffi od tebe chafzt kakovu, penez kuliko, ali kai drugoga. A ako te pak hvale? znai da lifztor z jezikom, â v fzerczu zefpotavajufze. Neverui im ada niftar: arfzu ovi *Vabczi* *one*

- *pticze*

o ticze Satanove iz kojeh on govori za dopelyat vu greh, kot jenkrat vuchinil je vu Paradyſumu.

8. Szuſzedi tvoij jeſzu ſziromaski, nederſi za nemar, negh pomozi im z-dobrem navukom, kakobiſze mogli pomochi vu nevolye ſzvoje: dai im kuliko premores, ar ako biti vu onakae potrebochye bil, ti bi takai to telyel od drugeh; budi ſzeguren, da za ludo miloſzerden nebudes: dareilyivi G. Bogh naplachya napitek podan hladne vodicze, kuliko bolye jochye vekse dello za Lyubav nyegovu iszkasan.

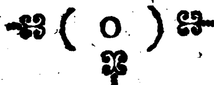
9. Sziromaske podlosnike puschai pred ſze rad, koji vtechuiſze k-tebe, neodganaih ih od ſzebe tak lahko, negh dobrovolyno poſzluhni je, vu nyihoveh nevolyah, y potrebochyah, hatrivi je, pomilui, y ſzerbiſze ih pomochi, ovako hochyes do veka pohvalyeno drevo poſztat puno milloga ſzada, od vſzeh Suſzedov navelike derſan budes, y lyublyen.

10. Vidis ti da tvoi Szuſzed zloga ſivlenya ſze derſii, opomeniga z dobra: kada gdo opomeni jednoga, da blaten oblichai ima, naiſze opere; zakai nebi tulikaiſse onoga opomenul ki zablachyenu Duſſu ima; teches, on toga nima rad: niſtar nemarai, Miſztor z dobrem nachinom, y z-prilikum vuchini: ar jedno opominanye nauſanom s-poſtenyem ſzloseno, primeſze dobro-

volyno od Krivcza ; y rechj prek Szercza preidu priatelszke dosztakrat.

11. Vu luczke chine, y poszle nepuschyaisze, koji med mirovnemi, te szvadlyvemi lyudmi z-disusze, negh obernisze k-tvoiem vratom: *Ki vu blato szkache, z-blatomsze zaspribava; kisze messa med chelyusztí ter med zube szvinszke, nyega hote szvinye zbrusztat*: dapache tiszi do szada szpoznal morebit dosztakrat, da on, kiszeje meseal vu nepotrebne tugye poszley sztvari, zadosztaszi je neprilik obeszil na vrat.

12. Ako te gdo za kakov szvet izpitava, y navuk, tako glei na to dasze neprenaglis dajuchyga: iznaides ti da z-tvojem szvetom nistar ne opravis, neghsze lisztor omrazis, tako je bolye, da muchis; ako te pak szili gdo damu szvet das, tako szvetuimu, kako vu Dusnom szpoznanyu nahadias pred Bogom pravo: te mu reczi k-tomu; *Ovo je moje kanenye, y szvet, ati chini kaitisze vidi*: z-ovem zakonom ne vpades vu krivnyu, koja bitesze mogla prieti, y na tvojem vratu izrasztí.

DEEL

DEEL VI.

Mali Hiſtoriumſzki Katekiſmus, illiti Navuk zaderſavajuchy vu ſzebe pripechenya onoga iz Szvetoga Piſzma pobrana.

Od Szvorenya.

P*Itanye.* Gdo je Szvèth ſztvoril?
Odgovarjanye. Bog vſzamoguchi.
P. Iz ſtaga ie ſztvoril?
O. Iz niſtara, ar pervo toga niſtar ni bilo, kako jeden mrak.
P. Kakoga ie ſztvoril?
O. Z-rechium ſzvojum, y z-Volyum.
P. Kadaga ie ſztvoril?
O. Letto chetiri jezera pet ſzto, y drugo pred Kriſtuſſevem Narodienyem, iſzina ie da nekoji piſſu vech let, nekoji manye.
P. Zakaga je ſztvoril?
O. Na ſzvoiu diku.
P. Kai ie naipervich ſztvoril?
O. Na pochetku ie ſztoril Nebo, y Zemlyu, poſzlam oſztala ſztvorenya, y k-zadnyemu Chloveka.

P. Iz ſta ie pervoga Chloveka Adama vuchinil?

O. Telo ie iz blata vuchinil, â Duſſu pak ie z niſtara ſztvoril.

P. Zakai ie Bogh ſztvoril Chloveka?

O. Da Goſzpona, y Bogha ſzpozna, y lyubi ſzvoiega.

P. Iz ſta je pervu Sennu Evu na kip vuchinil?

O. Iz Adamovoga rebra vu Paradysumu, kôie iz ſzpechyega Adama G. Bogh vaa vzel ie.

P. Zakai pak to taku vuchinil je?

O. Zato da iu Adam bi lyubil, kakoti deel ſzebe ſzamoga.

P. Kai ie bil zemelszki Paradysus?

O. Bil ie ieden lepi te veſzeli Vert, vu nyem imalſſzu ſzloboſchinu od vſzakoga ſzada ieſzti, zvun ſzada onoga Dreva, vu kojem zaderſavaloſzeie ſzpoznanye zla, y dobra, koga im je bil G. Bog prepovedal jeſzti.

Od greha pervoga Chloveka.

P. Gdo ie Satan, illiti Vragh?

O. Angel ieden bil ie, terſze ie zval Nathanaiel, kako pak berse ſzuproti Boghu ſztvoritelyu ſzvomu poſztavilſze ie, taki bil je zevſzemi naſzledniki ſzvoiemi iz Neba dolle v-Pekel hitchyen.

P. Ka-

P. Kadaie Pekel bil fztorien?

O. Ravno onu vuru, gda ie Vragh pomiſzlil ſzuprot Bogu poſztavitiſze.

P. Kai je nyegov poſzel, illiti ſzkerb?

O. Poſzel Vrasy ni drugo, kako lyudi iſzkuſſavat dabiſze ſzuprot Boghu podigli, zaſantitiſze nad Boghom, daga ie ſztiral iz Neba.

P. Kako ie on pervoga Chloveka na greh dopelyal ſzkuſſavajuch?

O. Szkrilſzeie vu jednu kachu lepo nagovorivſſi Sennu dabi prepovedani ſzad jela.

P. Kai teda ie Senna vuchinila?

O. *Ona* ie jela y Musa ie nagovorila, da ie okuſzil jabuku zagriznuvſſi.

P. G. Bog kai teda ie rekal na to?

O. Kachu je proklel, Adama pak, y Evu iztiral ie van iz Paradyſuſſa.

P. Je ada tuliko ſztalo vu zagriznyenom Jabuku?

O. Kuliko vu ſzebe ni vnogo ſztalo, ali niſtar Bogh ie pak prepovedal za pokazat, kako ie Goſpodin jedini on, y hochyelymu Chlovek pokoren bit.

P. Zkoiem nachinom ieſze moral ov greh zbriſzat nepokorſchine?

O. Po Chlovekom poſztaienyu Szina Boſjega na Szveth doiduchyega.

P. Odkuda tó znati moras zaſztanovito?

O, Morem to pokazat iz Sz. Piſzma.

 P. Kai

P. Kai ada govori Sz. Piszmo?

O. Govory ovó, da iz seníszkoga szpola jeden sze rodji, koji one kache potreti g'avu hoche: to ie to, Odkupitely Szveta, koji doide jednu dobu, za porussiti jakoszt Vrasiu, da vech obiaszti nebu imal naskodit.

P. Kakoszu siveli za grehom vuchinyenem Adam, Eva, y oczali Szini?

O. Nevolyno zevszema jako telovnem, y duhovnem zakonom; ar Telo bilo ie podverseno betegom, y szmerti, â Dussa pak priproschyne, y vnogoversztem poselenyem.

P. Kai je poselenye?

O. Je jedna lyubav neszredna szmameh nasz, koia nasz od Boga Sztvoritelya dragoga odvrachya, kaibiga vech nelyubili, kako nasz szame, y odovud vszi grehi izhadgyaiu pelyaiuchji nasz na szmert vekivechnu.

P. Greh nyhov jeli takai naszine, y Kchere nyhove dossel?

O. Dossel ie na nyhovu Detezu: ar pokehdob Adam, y Eva sztopram za grehom vuchinyenem jeszu Detezu imali: y onak bilaszu rodgyena na onu isztu neszrechyu te saloszt, vu kojeszu szami bili, z za nymi mi vszi, na tuliko dasze vszaki Chlovek v-grehu rodji; kot nepriatel Bosji

P. Ka-

P. Kakosze greh ov zove tuliko zla zrokujuchy?

O. Iztochni greh; zoveſze, kaiti od Adama kakobi od glave Chlovechanſzkoga Pokolenya zadobivaſze doſzta ſaloſztno.

P. Adam, y Eva kako dugo ſiveliſzu na ſzvethu?

O. Adam ſivel ie devet ſzto, y trideſzet let, Eva ſivela ie devet ſzto, y chetereſzet, tako ie bila Vdovicza deſzet let.

Od Grehov razlejanya: illiti Potopa obchinſzkoga.

P. Kakuſzuſze zvala perva Detcza Adamova, y Evina?

O. Zvalaſzuſze Kain, y Abel.

P. Kokuſzuſze ova dva ponaſſala?

O. Kain bil je hudoben, â Abel pak mlaiſſi Boghaboiechi: obadva ova kadabi G. Boghu aldove nyihove daruvali, Abelov Aldov bil ie Bogu vugoden, y ogledalſzeie na nyega, â na Kainovoga; ni; zato iz nenavidnoſzti vubil ie Abela.

P, Kako je poslam bilo z-Kainom kad bi ga bil vubil?

O. Abelova kerv je krichala za ſantenye k-Boghu, y Kain buduchi od Boga proklet, trepechyuch od ſzrraha ſzimo tamo besal ie doklam teda vu loze naiden, y derſan za Zvere od Lamcka v-ſztrelyen beſſe.

P. Lyudi jeszuli vszi tako bili hudobni kot Kain?

O. Bilo ih je vech jalch kako chednch, Detcza Sethova (koji besse Adamov Szin) bilaszu isztinaie Bogabolechya, potlam pako, kisze bila z-hudobnemi sennami ofenila, posztalaszu hudobna, y ona.

P. Ni ada bilo nikoga, ki bi bil G. Boghu povolyen te zaprieten?

O. Nigdo nebesse zvun sztarcza Noe imenuvanoga.

P. Kako ie kastigal G. Bogh teda ov gressni Szveth:

O. Potop. je posztal cheterdeszet dny, y tuliko nochyi vuchinil ie strassno tako desgyti, da ie voda pervaiszt semyev zverhu naivisseissch gor izesla bila: zatem opala ie voda vu szedmom Meszeczu, y Arka posztavilasze je na brege Niphatianske vu Armenie Orf.. gu.

P. Lyudi vszi jeszulisze potopilli?

O. Zaiszto jeszu vszi zvun oszmeh Person, Noë sztarcza, nyegve Sene, y treh Szinov z-nyhovemi tremi sennami: y zvun Zveria nekuliko.

P. Kai se ona Arka Noëssava bila?

O. Bila je Arka jedna velika chetvero vuglata, y pokrita, vsza kako jedna skrinya, zgora viszoko imajuchya za oduhu jeden obluk.

P. Kako besse za Potopom, jeszuli bili

zno-

znovizh lyudi nasztanyeni po Zemlye?

O. Po treh Szineh Noëssevch Sem. Gham, y Japhetu rassiriliszusze po *Szvethu*: zatoszmo mi vszi Brathia od Adama, y Noëssa buduchi.

P. Kamo szusze ovi tri podali za temtoga?

O. Po *Szvetu* rezesslisuzusze kot sze im ie videlo: od kojeh narogdyenj szini nori hotelisczuszi Turen (Babilonszki) zezidat zverku oblakov, vu to ime da ako bi joschye Potop dossel, osztali bi na Turnu szegurni od Vode: ali G. Bogh zbog nyihove prevzetnoszti pomessal im je jezike, da jeden drugoga ni mogel razumeti, kai je govoril; y onak nemoguchy napreduvat vu zidanyu; razesslisuzusze po szvethu, Japhet szvoiemi vu Europu, Sem vu Asianszki Orszag, s. Cham vu Afrianszki.

Od Abrahama, y od drugeh Patriarkov.

P. Kai ie Zapoved Naturei ali Narave?

O. Je razum, y Dussno szpoznanye.

P. Kai nasz ova iszta vuche pravdeno?

O. 1. Da nikoga nemoramo molit klanyajuchsze zvun Bogha. 2. Da nemoramo nikomu chiniti, sta mi nebi radi imalli, kaibiszte nam od drugoga chinilo. 3. Da

mi nassa nagnenya nezredna trapit moramo zdersavajuch ie od nichemur noszti.

P. Kadeie ta Zapoved naravszka, illiti naturalszka obdersana bila za potopom to je razleianya greha med lyudi?

O. Obdersana bila je pri nestereh Szveteh Lyudeh navlasztito pri Pokolenyu Semovem, iz koga Abraham bil je takai, y nyega ie G. Bogh odebral tako daie snym, y Zavez vuchinil, illiti mu obechal osztebuini Dar.

P. Kai tedu naipervich G. Bog ie zapovedal Abrahamu?

O. Zapovedal mu ie szvoiu Domovinu Kaldeiu pri Babilonu buduchyu zapusztit, y da nai ide vu Palestinu k-Potoku Jordanu, da morebit od poganszkeh Kaldeanczev nebisze premamil vu Bolvansztvo.

P. Kai ada nadalye mu je obechal Bogh?

O. Ovo: ka on Palestinu onu isztu, ali Domovinu obechanya bi perpravil za Odvetke, po koieh blagoszlovlyeneh hotel ie kaibi vszi Narodi bili blagoszlovlyeni od nyega dohadiajuchy.

P. Kai ie znamenuvalo ovo odredienye?

O. Je ovo: da naimre Odkupitely Szvetha mara doiti iz pokolenya Abrahamovoga.

P. Kai besse ono Zaveza znamenye Bosjega z-Otczem Abrahamom.

O. Bilo ie Obrezavanye.

P. Gda ie bil Szin Abrahamov?

O. Isak

O. Isak. ie bil.

P. Kai zapovedal ie Bogh dabi z-Szinom szvoiem chinit moral?

O. Zapovedal ie, da Abraham ide vu Arabiu na jednu Gorru, y onde nai Szina szvoga vumorivssi a'duie, za izkussat nyegvu Verru, y polzluh.

P, Abraham ieli teda pokoren bil ove chudne Zapovedi?

O. Sztanovito ie, taki idochy za iszpunit vsze: kada pak jur pri Oltaru bil je vszelie mech, ilii nos veliki zaposzechyga, dossedsi Angel pokasalsze je nyemu rekuch; zdersi Ruku neszechiga, neg jednoga Ovna za Isaka aldui, â nyegaszi finoga obchuvai, gdaliisze bojis Bogha.

P. Kai je ovo vsze znamenuvat moralo?

O. Ovo: da G. Kristus szebe za jednoga Janycza, iiliti Gressnika pokazatisze mora med Lyudmi, tesze pusztit razpeti na Kris, vu to ime kaibi Chloveka od vekovechne szmerti oszlobodil.

P. Gdo ie pak bil Jakob Patriarka?

O. Szin Isakov bil ie.

P. Kuliko ie Jakob Szinov imal?

O. Szinov dvanaiszt imal ie: y zvaliszusze: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Dan, Nephtali, Gad, Aser, Isachar, Zabulon, Joseph, Beniamin. Ter iz oveh dolzlo ie dvanaiszt pokoleny, vu koieh zadersavalo-szeie vsze Lyuczvo Israelszko; y ovi

Szini zovuſze vſzi Patriarke, pokehdob ſzu ſiveli pod pravdum te Zapovedium narave, illi nature ſzveto.

Od Szuſanſztva Egyptomſzkoga.

P. Joſephu Patriarke kakoſze ie zgodilo vu Egyptovszkom Orſzagu?

O. Brati nyegovi iz nenavidnoſzti, kai vech je velyal pri Otczu Jakobu, kak oni hitiliſzuga vu jednu ſternyu ſzuhu, yzatem prodaliſzuga Madianitanſzkem Tergovczem, ki ſzu putuvali vu Egyptomſzki Orſzagh.

P. Kaiſze ie ſnyim pripetilo tamo?

O. Prodan ie bil kot jedan Suſany jednomu Goſzponu Putiſaru imenom: ſenna nyegva mamilaga ie na nechiſzto dello ſnyum, ali on neſtechi toga greha vuchinit, pobegel je od nye; ſenna teda iz jada zatuſilaga ie pri Putiſaru kakobibil nye ſzilu vchinit hotel, zato vchinilaga ie neduſnoga vu temniczu zapreti nit krivoga dugo vremena vuziti.

P. Joſeph kako ie van iz tamnicze izeſſel?

O. Pharao Kraly Egyptouſzki jednu ſzenyu ie imal, kako dabi ſzedem tuſzteh volovſzkeh matereh, od drugeh ſzedem mledneh poiedgyeno bilo. Zato teda Joſeph Kralyu ie razloſil ovu ſzenyu ovako: kako naimre bude 7. lett rodneh, â potlam drugeh ſzedem gladov-

neh

negh na Szvetu, toie nerodneh; zbogtoga szvetuval muje dasze nai oskerby zadoga psenicze veliku vnosynu szpravivssi za sze, y za vsze lyudcztvo vnoge Hambare: odkud besse pozvan pred Kralya, y za Chasztnika ter oszkerbitelya posztavlyen vszega kralyevsztva.

P. Joseph kai ie vchinil szvoiem bratom na tuliku zmosnoszt podignyen?

O. Prosztil im ie, y pokehdob velik besse glad pri nyh, vuchinil ie nyh, y Otcza szvoga zevszem pokolenyem doiti vu Ægyptum, tamo im bil ie Orszagh Gesse zaprebivalischye odluchen.

P. Szinom ovem Israelszkem vu Egyptumu kaisze ie pripetilo potlam?

O. Pokehdob vnosyna velikasze ie poradgyalu nyh, hotel ie pomensat Kraly on Rod boiechisze Israielczev, kaibimusze neszpuntarili z-vremenom iaki buduchy, zato ie nye obtersztit szkerbelsze z-teskemi delli, k-tomu vsze szine nyhove zapovedel ie potopit Habamenu Chasztniku szvomu.

P. Gdo ie Israelcze teda negda oszlobodil iz oveteske szlusbe te Susanysztva?

O. Goszpodin Bogh po Moysesu.

P. Moyses kai ie vchinil oszlobodivssi iz onah teskoch?

O. Vuchinil je lisztor podignuvssi sibu vnoga chuda, y kaiti Kraly ni hotel od-

pusztit Israielczev od szebe, zato Moyses deszetera chuda ie pokasal, szerassna kastiguiuch Egyptus osstro. Pharao Kraly k zadnyemu preizterassen nemoguch tulikeh podnassat bichev, pusztil ie oditi lyudcztvo.

P. Kai pak ie G. Bogh zapovedal Israielczem pervo, k kuszu van i eszli?

O. Da moraiu po nochyi pervo kak izaidu van, Janycza poieizti vuzmenoga, ter ovo Vuzem znamenuje van izpelanye, iliti osziobodienye iz susansztva.

P. Kai znamenuie ono oszlobodienye Israielczev, ili Sidovov?

O. To naimre: da G. Bog z-vremenom vsze lyudi oszlobody iz Susansztva tei teske szlusbe vraga peklenszkoga.

Od izpelanya iz Egyptovszkoga Orszaga szinov Israielszkeh.

P. Kako vnogo bilo ie Israielczev izpelyaneh iz hude szlusbe Egyptomszke?

O. Billo ih ie sesztszto iezer prikladneh za orusie muskeh glav, zvun sen, y deteze.

P. Kamoszu isli gdaszu jur potegnulisze iz Egyptomszkoga Orszaga?

O. Posslisu vu Orszagh Kananeanszki.

P. Kakoszu pressli chez cherlyeno morie?

O. Moyses ie vudril z-sibum po moriu, y teda vszeidom rasztupiluszeie na dve sztrani, ter onak lyucztvo pressloie, ka-

szi

szi ni noge ni zmochilo. Kraly pako *Pharao* z-voiſzkum ſzvoium podalſze ie za nymi hotechy, y on preiti onako, kakizu oni: ali kadie oposzred bil doſſel, vudril ie Moyſes po moriu z-chudnovitum ſibum, y teda ie nazad buknulo naglo daſzuſze z-*Kralyem* vſzi potopilli Egyptomczi vu nyem.

P. Od ſtaſzu ſiveli Iſraelczi onako putujuchy?

O. Od manne nebeszke, koiu ie za hranu vſzaki dan G. Bogh opadat vuchinil kot dabi desgylo: ova hrana chudna takov tèk davala ie, kakovogagodgdo poselyel, ali ſze ſmiſzlel na kai vtechnoga.

P. Jeſzuli bili zbranum ovum zadovolyni?

O. Niſzu, negszu morguvali hotechy meſzto imati: zato G. Bogh poszlal im ie vnoſinu plepelicz, koieſzuſze ſzame loviti puſchyale, ali vnogo iezer ſidovov ie pomerlo, kiſzu nye jeli lakomo, osztvarivſſisze.

P. G. Bogh kada im ie dal Zapovedi ſzvoie obderſavat po Moyſeſſu?

O. Kada je petdeſzet dan nyhovoga putuva, nya bilo, dal ie G Bog Moyſeſſu na Gorre Sinai pod velikum germlyaviczum, y ſzveloſztium deſzetere Zapovedi ſzvoie na dveh kamenitih Skrilah, ili Tablah popiſzane.

P. Kai medtemtoga chinilo je lyudſztvo ono?

O. Bilo ie ſzamavolyno, ſzprokſſivſſiſze na tuli-

tuliko daie zleialoszti iz zlata jedno tele, iliti kip telechy ; ter onak klanyalofze- ie nyemu moleche.

P. Moyses dofsedfi na to zlo dello kai ie rekal?

O. Jako rafalofztivfsicze fzerdit pofztal beffe, y pufztil ie po Zapovedi Bosje dva- defzet. y chetiri iezera pomoriti zmed nyih fidovov.

P. Zakai je G. Bogh defzetere Zapovedi hotel dati popifzane?

O. Ifztinaie da nifzu niftar vu fzebe zadef- fale drugo, kako pravdu Narave, illi Zapoved naturalfzku. Pokehdob pak hudoba lyudi natuliko zrafzla beffe, da- bifze lehko nye fzpozabili: zato hotel ie G. Bogh ovu ifztu dat jm popifzanu na defzet fztrani, razlofenu.

Od mira, y obechanya Bosjega Lyu- cztvu Ifraielszkomu.

P. Kakufzufze chinili Aldovi Boghu vu pufchyne vu fztare pravde, iliti vreme- nu?

O. Nekoifzu alduvali jedno marse, kako ti fzu voli, ovcze, y druga ofztala, y za tem fzuie zesgali zverhu Oltara,

P. Kadeie on Oltar bil?

O. Bil ie pred Tabernaculumom zvuna.

P. Kai ie to bilo za ieden Tabernakul?

O. Bila ie Arka ; alliti Skrinya mira.

P. Kai

P. Kai nadalye szkrovnoga zaderſavalaie vu ſzebe ona Skrinya?

O. Bila ie Ladicza iedna od drugoga dreva vſza pozlachena zvuna, y znutra, vu koie bileſzu dve Skrili, ali Table Zapovedih, y bila ſiba Aaronova.

P. Gdo ie overſſuval, y obſzluſaval one Aldove?

O. Aaron veliki Pop nyhov; Nadabpak, y Abiu; Szini nyehovi niſzu hoteli Aarona Otcza ſzvoga za viszokoga Popa ſzpoznati, nebſzu pocheli ſzami Aldov overſſavati; ali ogeny duknul ie van iz kadilnicz, y ovak ie naglo nyih zesgal.

P. Kakoſzeie Kore, Dathanu, i Abironu pripetilo?

O. Ovi tri biliszu od zemlye poſerti ſivi, à nyihoveh tovarſſev bilo ie cheternaiſzt jezer od ognya ſzkonchaneh nagloga, kaiti niſzu hoteli Moyſeſſa, nit Aarona ſzpoznati za Poglovare nad ſzobum.

P. G. Bogh z-chymſzeie zavezal Iſraielczem?

O. Bogh obechyal im ie, da ih bude za ſzvoie lyucztvo derſal, vu Orſzag Kananejanſzki poſztaviviſſi, y da zevſzemi napunit hochye Bogacztvi.

P. K i pak obechyalo ie lyucztvo G. Boghu?

O. Obechalo ie da hochye lyubit iz vſzega ſzerca Bogha ſzvoiega, y nyegove Zapovedi obderſavat, ter k-tomu

pod

pod kaftigu, da ie nai zaverfe, y vfze-
mi nevolyami napunivſſi obterſzi, ako
zfale.

P. Jeli ov zaveczy obechanye obderſavano
bilo?

O. Od fztrani Bosje bilo ie obderſavano, al
po fzmerti Moyſeſſevi odluchil ie lyu-
eztvu za ſzudcza Josve poglavara; po ko-
iem vehinilga ie chez potok imenom
Jordan, koji beſſe po chudu Bosjem veſt
fzoh vuchinyen, vu obechyani Orſzagh
Kanaan zapelyati: Kadabi pak bili doſsli
vu obechanyu domovinu, ter fzada vu-
ſivat tamo pocheli, preſztala ie Manna,
illi Nebeshka hrana dole opadati med
nyih.

P. Kako ie pak od ſztrani lyucztva zavecz
ter obechanye odnaſſaloſze?

O. Zevſzema zlo, ar gdaſzu iur vu obechya-
ne domovine bili, zapuſztiliſzu G. Bo-
gha ſzvoiega guſstokrat, podaiuchyſze
k molenyu Bolvanov.

Od Kralya Davida, y od naſſega pre-dragoga Meſſiaſſa.

P. Iſraielezi kakuſzu ravnani bili potlam
kakſzu vu obechyani doſsli Orſzagh?

O. Od Szudczev raunaliſzuſze, potlam pak,
hoteliſzu Kralye imati.

P. Gdo je pervi nyhov Kraly bil?

O. Saul

O. Saul je bil, izebran od Samuela Preroka za pervoga Kralya Sidovszkoga.

P. Koji je pak drugi nyhov Kraly bil?

O. David jz pokolenya Juda.

P. Kako ie posztal on Kralyem nyhovem?

O. Kada ie Saul szuprot Filiszteanczem podigsisze lesal z voiszkum vu taboru, izessel ie van zpod Shatorov y tabora Filisteanszkoga na polye veliki Risz Goliath zezavajuchy vszaki dan Israielcze van. David joschye mlad pasztirecz podalsze ie szuproti nyemu vzemsi szvoiu prechyu ter posztavivsi ieden kamenecz vu nyu, koga zamahnuvsi batrivo obernuvsi prechyu okolu szebe prasznul ie Goliatha v-chelo, y teda ie opal doleza. tom David priszkochivsi k-nyemu glavu mu ie odszekel z-velikem nyegovem Palassem. David ie Kraly bil vuchinyen potlam kakszu Filisteanczi bili vmorili Saula

P. Absolon lepi potlam kakosze ie ponassal proti Davidu Otzzu szvoiemu?

O. Jako zlo; arsze ie szpuntaril szuprot nyemu, y ztiral Oteza iz varassa. G. Bog pak ie ga kastigal kakoti nezahvalnoga szina: ar ie bil od Joaba Generala Davidovoga priszilyen pobechy, ter besechy naglo za duge laszi vlovlyen od szversi hrasztove tak dugo ie viszel doklam szuga z-troiem kopjem prebodechy vumorili voiniki szerditi.

P.

P. Dav d kamo ie vchinil Arku Zaveza do-
nesſti ?

O. Vu Jeruſalemſzki varas, na Bregh ime-
nom Sion.

P. Goszpodin Bogh kai ie negda bil obe-
chyal Davidu?

O. Ovo : da nyegov odvetek na veke zver-
hu Bosiega lyucztva kralyuval bude.

P. Je-li joſchye kai vech bil mu obechyal ?

O Zvelichitely ſzvetha, da od nyegvoga
Roda, roditisze hochye.

P, Kai ie to Kriſtus, aliti Meſſias ?

O. Je ravno tuliko, kuliko dabi rekal *Od-
kupitely*, ali Zvelichitely.

P. Kai znamenuie ova rech, aliti ime Kri-
ſtus jos dalye ?

O. Znamenuie, namazan kot Kraly z-olyem
oszebuinem maſusze, kadaſze koruniti
za Kralye imaiu.

P, Zakai pak ie navada ?

O. Zato : kaiti David, y osztali Kraly za
nym z-oiyem ſzvetem ieſzu namazani bi-
li, tako teda y ſzada joſchye obderſava-
ſze to.

Od Salamona Kralya, y od velike Czirkve Salamonſzke.

P. Gdo ie bil za Davidom Naszlednik, iliti
pervi Kraly ?

O. Sa-

O. Salamon szin nyegov, y ovak na redu bil ie treti Kraly Sidovszki.

P. Kakov ie on bil, y kakosze ię ponassal?

O. Muder ie zevszema jako bil, y bogat na tuliko, da szkoro vsza od zlata, y szrebra ieszu bila. Tron, ali Sztolicza nyegva bila ie feszt korachaiev viszoka, vsza iz koszti elefantove, na kojem Tronu postavlyeno je bilo dvanaiszt oroszlanov zleianeh iz chisztoga zlata, szedechyeh okulu Salamona za pokazat Zmosnoszt szvoiu Kralyevszku.

P. Salamon kai ie oszebuinoga vuchinil, buduchy tak muder, y zmoszen?

O. Vuchinil ie Czirkvu iednu zazidati v-Jerusalemu na Bregu Sionskom, onde bil je tridеszet iezer tésakov, osszemdeszet iezer kamenarov: szedemdeszet iezer koy szu noszili na szebe vsza potrebna za podiganye Czirkve od dreva, y kamena &c. tri jezera, y tri szto szameh mesartov, ki szu dellali, y vuchili druge tę prigledali odrediuiuch vsza poleg selenya Kralyevoga.

P. Kuliko ie na ovu Czirkvu Salamon potrossil?

O. Potrossil ie szamoga zlata, y szrebra dve jezere millionum rad dareslyivo.

P. Gdo ie poszvetil gotovu teda Czirkvu ovu?

O. Salamon szam: kade ie vuchinil vubiti sza-

ſzameh volov dvadeſyet iezer, za Aldov, âovacz, alliti ovnov ſzto, y dvadeſzet iezer: poſzvetilo ove Czirkve jeſze oſzem dan obſzluſavalo.

P. Nilli joſche koje druge Czjrkve zezidal?

O. Njt ni, hotechy pokaſat po jedne Czirkve, da ſzamo ie ieden iedtni G. Bogh. Y iedno Sz. Verre ſzpoznanye, y ſivlenye połeg nye iedinĕ.

P. Salamon jeli obſztal vu Vernoſzti proti Boghu kot je bil zachel?

O. Ni obſztal. negh od ſen poganinſzkeh vu poganiſztvo zapelyan beſſe.

P. Jeliſze nazad k-Bogu obernul iz onoga zla!

O. Toſze nemore pravo znati, jeli nili ſzpokorilſze ſzpoznajuchi grehe ſzvoje.

Od Babilonſzkoga Szuſanſztva.

P. *Kakuſzuſze* potlam ponaſſali *Kraly* vu Hzaielu, y vu Jude?

O. Jako zlo; y akuſzu prem od *Prorokov* pokarani bili, niſzuſze poboljſali, dapache ſzu preganyali *Proroke*, ſzmert im zavdajuch grozovito.

P. *Kai* teda ie G. Bog nym rekel?

O. Chakalje dugo vremena nye na pokuru, k zadnyemu iſzpunil ie grosnye ſvoje nad nymi, ſzporuchane po Prorokeh.

P, *Kakoſze* ie pripetilo varaſſu Jeruſalemſzkomu zbogh hudob nyhoveh?

O. Na-

). Nabukodonosor Kraly Babilonszki porobilga ie, posgal ie Cirkvu onu lepu te veliku, odpelyal ie Sidovszko lyucztvo vu szusanysztvo Babilonszko.

. Kakosze ie lyucztvo tamo dersallo, jeli odsztupillo od G. Boga szvoiega, alli sze je podalo vu poganinsztvo med druge Babiloncze?

. Sidovi obsztaliszu vu molenyu jednoga Sztvoritelya szvoga sivuchi polek pravde Moysessove, akopremszu bili oposzred odurneh poganinov.

. Jeli chedneh, y Szveteh med nymi bilo vu onom täskom szusanysztvu kuliko?

). Bilo ih ie, megy osztalemi bil je veliki Prorok Daniel: koji rekal je bil Nabukodonosoru zbogh nyegove ohole prevzetnoszti, dasze hochye na vola obernuti szedē let paszuchysze med osztalum Marhum po gorrah, y polyeh ztravum, y szenom sivuchi.

. Danielovem trem vernem tovarussem kaiszeje zgodillo?

). Tovarussi nyegovi Ananias, Misaël, y Azarias biliszu; ovi tri kadabisze bili branili da kipa Bolvanszkoga nechte molit, nit postuvat, koga Kraly na szpodobu szvoiu vchinil besse podignut vu Babilonu, obszudieniszu bili, dasze moraiu zvecani vu sztrassnu pech hititi, y zesgati.

!. Kaisze ie pak pripetilo z ovemi mladenczi?

O Bili-

O. Bilifzu od G. Bogha chudnem nachinom obchuvani, ni nedoteknyeni od ognya farkoga, dapache popevalifzu nutri vefzelo Boga izvojega hvalechy, y tedafzu zdravi izefsli van z-zazablenyem vfzeh oneh, kifzu tuliko chudo videli, y potlam chuli rachumechi.

Od drugeh kojafzufze zgodila po Szusanfztvu Babilonfzkom Sidovom.

P. Gdo je Sidove odpufztil iz ovoga Szusanfztva na nyhovu Domovinu?

O. Czyrus Kraly Perfianfzki potlam kak bi bil Babiloniu vzel,: dopusztil ie povernutifze nazad da nai idu Czirkvu popravit, y ponovit, Varas Jerufalem znovich v-terdit, y dozidat kai porufsene beffe.

P. Kak dugo bilo je ono Lyucztvo vu Szufanfztvu Babilonfzkom?

O. Bilo je doszta dugo naimre fzedemdefzet let.

P, Je li kai hafznilo dafzu Sidovi z-drugemi Narodi z meffani bili?

O. Sztanovito vnogo hasznilo je, ar pravdeni te jedni G. Bog bil je po nyih nazvefchyen, y fzpoznan za koga pervo niftar nifzu chut hoteli.

P. Gdo je pervi preganyal nye potlam kako bi

bi bili oszlobodieni iz Sz. P...sztva zarad Vere y Szlusbe Bosje.

O. Antiohus hudobni Kraly Syrianszki, rodien Gerk: On ie zavzel Jerusalem Varas, porobivssi Czirkvu vsza zatepel poganinszkem zakonomi Aldove zavergel poteptavssi; Sidovom vnogem szmert zavdal z mukami sztrazsnemi, gdasze niszu pusztili zapelyat vu nyhovo poganinsztvo, nit niszu hoteli od Bogha odsztûpit, nit od Szlusbe nyegove.

P. Gdo je ovomu hudobnomu Antioku szuprot sze posztavil?

O. Machabæus Judas imenom, y Brati nyegovi,

P. Jeszuli kai opravili, tako batrivo razmiszlyvssisze snyim Voiszku dersat?

O. Jeszu vnogo: atszu Lyucztvo oszlobodili od bremena poganiszkoga.

P. Sidove gdo je ravnal od ovoga vremena, vu kom voiszkuvali szuprot ovomu, Kervoloku Antioku jeszu?

O. Je Hisa ova, iliti Rod Machabeanszki, zmed koieh neszteri, y Kralyi biliszu.

P. Gdo je nye znovich pod sze szpravil, y oszlabil?

O. Jeszu Rimnyani, koy szusze vszega szkoro Szvetha Goszpodu, y Ladavcze bili vuchinili: y ova vsza z avna pervo Proroki jeszu im nazveschali.

Od Narodienya Goſzpodina naſſega JEſuſſa Kriſtuſſa.

P. Gdo je Kraly Sidovszki bil pod Rimaiani goſzpodu juchyemi zverhu nyih?

O. Herodes bil je Aſcalonita, vu kom vremenu nadialiſzuſze Sidovi jako, da naſzkorom ima doiti Meſſias poleg vſzeh Prorochanſztvi.

P. Koja je imala posztat Maika Gosztpodina naſſega JESUSSA Kriſtuſſa?

O. Je preblasena Devicza imenom MARIA, naj ſzveteiſſa zmed vſzeh.

P. Iz koga pokolenya; aliti Roda je bil Deva MARIA?

O. Bila je iz pokolenya Jude, y takai iz Roda ter iz Hise Davida Kralya.

P. Gdo je nye Mus bil?

O. Szveti Joſef, iz onoga iſztoga Pokolenya, iz koiega bila je ona.

P. Kako nye je nazveschyeno, da je Maika Meſſiaſſeva izebrana?

O. Po Angelu Gabrielu, koga je Goszpodin Bog k-nye poſzlal, da je oznani.

P. Kako je ona vu to chudo privolyla?

O. Poklam kako je Angel ſzegurno povedal, da Divoika oſztane, ter po krepoſzti Duha Szvetoga Maika poſztati hochye prez y zakoga oszkrunenya Divoiachtva blagoſzlovlyenoga,

P. Kai-

P. Kaiszeie zatem snyum pripetilo?

O. Rech, to je Szin Boxji je Chlovekom poosztal, vzemfi Telo nasze vu vutrobe nye.

P. Kadeszeie narodil nas Goszpon predragi?

O. Narodil szeie vu Betlehemu zvun Varassa vu jedne Stallicze; chez osżem dan bil ję obrezan, y JESUS imenuvan.

P. Kai ovo preszveto Ime JESUS znamenuie?

O. Zvelichitely, illiti Odkupitely znamenuie.

P. Koiszu bili pervi Poganini dossedsiga molit poklonivssimusze?

O. Kralyi tri biliszu Gaspar, Melchior, y Balthasar, koji od Szunchenoga Izhoda k-nyemuszu dosli bili, koieh szu Tela vu Kolonie Pokopana, postuvana od verneh oszebuino.

P. Kralyi tri kaiszu alduvali lyublyenomu JEsussu tak daleko iszkanomu?

O. Jeszu tri dare: Zlato, Myru, y Temian.

P. Kai ovi dari znamenuiu duhovnem zakonom?

O. Zlato znamenuie Zmosnoszt Kralyevszku G. Kristussa, Temian Bosanstvo Kristussevo, Myrha Chlovechanszku vmertelynu naturu. Nesteri premisslyavaiu, da zlato znamenuie Lyubav Myrha, traplenye Tela y Duha; Temian pobosnoszti. Drugi premisslyavaiu vu Temianu Molitvu. vu Myre poszt, á vu Zlatu al-

Almoſtvo. Joschye dalye nekoi vu Zlatu Sziromaſtvo, vu Temianu poszlûh, illi Pokornoſzt, á vu Myrre veckivechnu Ghisztochyu.

P. Kai teda ie Herodes ſachel razumechy daſzeie novi Kraly narodil?

O. Ov hudobni Chlovek, potlam kakſzumu povedali tri Kralyi, daſzu dóſsli novoga Kralya molit klanyajuchyſze, vuchinil je 14000, nedusne male Detchicze v-Betlehemu, y okolu pomoriti nemillo. Neſteri takai vech rachunaiu pomorieneh od oveh iezer zavuſajuchyſze, da med nyum naidesze dragi nas G. Kriſtus; zato y za druga zla ſzu ſivoga chervi Herodeſſa poielli, y onak ie neszrechno konecz vzel.

P. JESUS kako je obchuvan bil vu ſivlenyu;

O. Sz. Joſef odpelyalga je bil vu Egyptomszki Orſzagh.

P. JESUS kakoie naivekſi del ſzvoga ſivlenya potroſſil?

O. Sivel je podlosen preſzvete Matere ſzvoie Deve MARIE, y Sz. Joſefu.

P. Joſef Szveti jeli bil nyegov Otecz pravdeni?

O. Ni bil, negh lisztor Oskerbitely te Hranitely nyega, akupremſzuga lyudi za Otcza pravoga dersali neznajuchy ſzkrovnoſzti Boşanszke, nit ſzudov prechudneh.

Od

Od Zvanya Szveteh Apoſtolov vu Navuk Goſzponov.

P. Gdo je G. JESUSSA Kerſztil ?

O. Sv. Ivan Kerſzitely, ki beſſe ſzin Zakariaſſev, y Jalſabethin vu Rodu blisny buduchy takai Deve MARIE.

P. Zakaiſzeie vchinil kerſziti?

O. Dabi naimre Vodu Szvetoga Kersztablagoſzlovil.

P. Kaiſzeie pripetilo pri nyegovom Sz. kerſztu?

O. Szveti Duh vidyeno ie dole ſztupil zverhu nyega, vu ſzpodobe jednoga prechudno lepoga Goluba.

P. Sz. Ivan kakovo je dal ſzevdochanſztvo od G. JEſuſſa?

O. Da ie G. JESUS Agnyecz Bosij, ki odnaſſa greke Szvetha.

P. JESUS kamo je iſſel, potlam bibil Sz. kerſzt prijel?

O. Iſſel je vu Puſchynu poſztit cheterdeſzet dan, y nochyh.

P. Kai ie terpel tak oſtro posztechiſze?

O. Terpel ie ovo: daie od Vraga bil iszkuſſavan.

P. Kako ie G. Kriſtus Vuchenike zval k-ſzebe?

O. Rekel im ie, daga naszleduvati bi morali, y vszaſzu zapuſchyali ſzvoia.

P. Kuliko je dragi JESUS Vuchenikov bil teda izebral?

O. Dvanaiszt: koij behu. Peter, Andraš Bratnyégov, Jakob y Janus, Szin Zebedeusseui, Philipi Barthol, Matthei, Thomas. Jakop, y Judas, Alpheionov Szin, simon, Judas hudobni, k ga ie prodal.

P. Kai znamenuie ova rech Apostol?

O. Znamenuie da Apostoli szu Poszli, koji szu bili razposzlani po Szvethu prodekovat vszem Narodom chlovechanszkem.

P. Nakai ie G. JESUS Petra posztavil izvissivsiga zmed osztaleh?

O. Postavilgaie za Poglavara zverhu Apostolov, y Poglavnika vsze Czirkve.

P. G. Kristus jeli szamo Petru dal ovu Chaszt veliku za nyegvu persону?

O. Ni lisztor za nyegvu personu, negh y za one, koji budu na Chaszt ovu izvisseni za nyim, pravdeno izebrani: ar G. Kristus hotel ie, Czirkva da nyegova obsztoij, te ravnana bude, ni lisztor doklam sivel bude Peter, nego nuter do szkonchanya Szvetha, y ovi Ravnitelyi za nyim jeszu Pape Rimszki.

Od Muke Gospodina nassega JEsussa Kristussa.

P. Koiszu bili Kristussevi naivekši Nepriateli?

O.

O. *Piſzczi* biliſzu, Fariſæuſſi, *Popi*, y Senatori Varaski.

P. Zakaiſzu ovi navlasztito bili?

O. Kaiti oveh *Piszmoznanczev* nyhovu neznanoszt, y v-kanuvanya odkrival je. Fariſæuſſem pokehdob *je* ſzponoſzil nyihove himbarie: *Popom* te Senatorom, daje povedal kako naszkorom Varas Jeruſalemſzki z-Czirkvum szkupa poroblyen te poruſſen bude: zatoſzu merzeli na nyega.

P. Tako niszuga ada ſzpoznali za Meſſiaſſa?

O, Niſzu: ar Sidovi telovneh ſztvari*j* lyubitelyi niszu veruvati mogli dabi on Meſſias moral biti, videcby kako ſziromaski, tiho, y ponizno derſiſze, med Lyudmi.

P. Kakoſzu nyega vu ruke dobili?

P. *Po* jednom zmegy Vuchenikov nyegoveh, po Judaſſu naimre Iskariotu: ovga je izdal za trideſzet deszetakov, kai bi moglo van izneſzti okolu petnaiſzt Talyerov: ovſzeie tusni potlam ſzam obeſzil iz zdvoinoſzti.

P. JESUS kai ie vuchinil pervo, kako Judas beſſega izdal?

O. Vu Chetertek vecher, potlam kako bi bil odvecheral z-drugemi Vucheniki, ponochyi ziſſel *je* van zmed nyih. pervo vendar prijemſſi vſza kako y oſztali polegh odredienya Gosponovoga govorechyega: Vzemete, jechte, ovo je Telo

 moie,

moie, koiesze za vaiz predati hochy.
Zatem vzel ie Kelih z-vinom zverhu
progovorivssi proti nyim. *Pite* vszi iz
nyega: ovo je Kerv moia, novoga za-
kona, ili Testamenta Kerv, koia zavaiz
bude preleiana na odpuschanye grehov:
to vuchinete na moi Szpomenek.

P. Kamo je possel za temi vszemi overssenemi JESUS po Vechere?

O. Na Vert Olivetszki molit: kade je proszil Otcza Boga, dabi Muka od nyega odvinula teska; dodal ie pak vszigdar k-tomu: budi Volya tvoia, â ne moia. Judas medtemtoga pelyal ie veliku vnosinu oborusneh Lyudih, koyszuga vlovili, nemillo zvezali, y onak odpelyali vu Jerusalem.

P. Kamoszuga peiyali naipervych?

O. Jeszu pred Kaiphassa *Poglavara* popovszkoga, k-Annassuy, y k-*Pilatussu Pontiussu*.

P. *Pilatus* kai je snym vuchinil?

O. *Pilat* videchy JEsussa ni krivoga ni dusnoga, ter nassedsi pravichnoga, iszkalie oszlobiti vnogo versztemi nachini: dabi pak resanye chemerno Sidovov potissil, vuchinissega nemillo bichuvati; zatem korunilisz uga Hahari z-ternovum *Korunum*, poplyuvaliszu Oblichai preszveti, y snyega vsze spotnicze del ali kakaszugod hoteli.

Od

Od Szmerti Goſzpona naſſega JEſuſſa Kriſtuſa.

P. Gdo *je*nyega na Szmert obſzudil ?

O. *P*ilatus, akoprem ni rad, puſztilgaie z-*K*risem obterszititi, dasziga nai ſzam vleche, y noſzi na Gorru *K*alvariumſzku, drugach Golgata imenujesze,

P. *K*ako je vmerl G. JESUS *K*riſtus?

O. Na *K*ris prikovan bil je z-debelemi chavli za noge, y ruke, opoſzred dveh Razboinikov viszechy tri vure Duſſu je izpusztil.

P. *K*ai je ona bila za jedna *K*risa Szmert?

O. Szmert na Krisu ono vreme bila je naiveksa obsanoſzti zverhu vſzeh drugeh: arſzu obſzudyene na nyega liſztor ſzvoie ſzluge kakti Susnye razpinyali. ter za ſztraſsno velika zla della liſztor.

P. *K*ako dugo JESUS mili ie viſzel na Kriſu?

O. Doklamszuſze vſza prorokuvanya ſzpunila piſzana mudro od nyega, ter k-tomu czelle tri vure nepreszeſne Muke podnaſſajuchy.

P. Kojaſzuſze pripetila pri nyegvom odſesztku iz ovoga Szvetha?

O. Jeſzu ova! Szuncze ſzeie pomrachilo, Zemlya vſzaſzeie ſztreszla, Grobi ſzuſze opirali, ter Mertvi iz nyih gore ſztaiali oſivivſſi.

P. Kadaſze ova pripetilla chuda *jeſzu* ?
O. Vu Petek jeden, na dan Vuzma nyhovoga, kadaſzeie Agnyecz alduval po obichaiu negdaſnyeh.
P. Zakai ravno vu ovom vremenu G. JEsus za nasz kotelie vumreti ?
O, Zato, kaiti Szmert onoga Janycza nyihôvoga vuzmenoga bila ie jedna pelda illi znamenye Szmerti JEsuſſa Kriſtuſſa.
P. *Kako* je bila *Szmert* *Kriſtuſſeva* *jeden* Aldov ?
O. Ovako : pokebbob ie Pravicze Bosje zadoſzta vuchinil za grehe vſzeh Lyudy.
P. Na kaiſzu ſzluſilli Aldovi negdaſsni pred *Kriſtuſſevem* Narodienyem obſzluſavani?
O. Biliſzu liſztor *Kipi*, illiti znamenya ovoga pravoga Aldova *Kriſtuſſa* JEsuſſa.
P. Zakaiſze govory, da naſz JEsus je odkupil z-predragum ſzvoium *Kervium* ?
O. *Kaiti* grehe naſſe je opral snyum, y oſzlobodil naſz od ſzuſanysztva Vraſiega
P. Zakaiſze govori, da je Szmert poruſſil ter obladal ?
O, *Kaiti* nam ie put odperl k-vekivechnomu *Sivlenyu*.

Od gore ſztaienya JEſuſſa Chriſtuſſa od Mertveh.

P. *Kai* bilo je vuchinyeno po Szmerti JEsuſſev z-Telom Sz. nyegvem.

O. Na-

O. Namazano bilo ie z dragum malztium, y poloseno bilo vu Grob.

P. *Kai*fzu teda zacheli Nepriateli nyegovi?

O. Chuvati jeſzu vuchinili Groba, znajuchy da ie obechal gore ſztati od mertveh.

P. *K*ada ie on gore fztal?

O. Treti dan po ſzvoie Szmerti, ki *je* Nedelya bil.

P. Vucheniki nyegovi *je*ſzuli veruvali nyegovo gore ſztaienye?

O. Niſzuga veruvali, dok*l*am niſzu *Kri*ſtuſſa z-ochima videli, y z-rukami opipali, te snyim ſzkupa jeli.

P. *K*ak dugo jeſze nyim izkazuval potlam kako beſſe gore ſztal?

O. Czeleh cheterdeſzet dan.

P. *K*ai teda im je zapovedal?

O. Zapovedal jeda nai idu Sz. Evangeliuma naszvechyat ofzem Narodom, y da je *K*erſzte vu Ime Otcza, y Szina, y Duha Sz.

P. *K*ai naſz ie podvuchil teda, kada ie Sz. *K*erszt odluchil, y poſztavil?

O. Podvuchil naſz je Szkrovnoszt Sz. Troiſzva ochiveſzto imenujuchy Otcza, y Szina, y Duha Szvetoga, tri *P*erſone *K*erſztu potrebne.

P. *K*akovu je dal Oblaszt Vuchenikom na dalye?

O. Grehe odpuſchyati, zobechanyem da bude pri Vuchenikeh, y pri vſzeh Verneh za nymi nuter do ſzkonchanya Szvetha.

P. *K*ai

P. Kako je nyih osztavil na Szvethu odhadiaiuchy vu Kralyevsztvo szvoie?

O. Nazochi vszehtissel je vu Nebo, kade szedy na Desznu Otcza Boga, od onnud doide szudit sive, y mertve.

Od Podignenya Szvete nasse Matere Czirkve.

P. Szveti Apostoli jeszuli Zapoved overssilli Jesussevu?

O, Jeszu: arszusze razluchili vszeidom po vszem Szvetu vsze Narode vuchit.

P. Kaiszu vuchinili pervo, kakszusze razdrusili jedni od drugeh?

O Symbolum, illiti Verru Bosju dvanaiszteh kotrigov nachiniliszu, kai y mi obnassamo jednako, kot szu y oni ovako: Ja verujem vu Boga Otcza, &c.

P. Kaiszu pocheli Apostoli vu podiganyu nove ove Czirkve?

O. Biskupa szu posztavlyali vu vszakom Varassu jednoga, Masnike, y Diakonusse za podvuchat Lyucztvo y ravnat.

P. Sz. Peter kadaie naipervych Biskupszku Sztoliczu vzel?

O. Je vu Antiochie vu Sirye Orszagu, kadeie on tak Verru ochiveszto oznanil, da tamo pervi szusze Kerschyeniki imenuvali, kiszu vu Kristussa veruvali, ar do tedaszusze nazavali Sidovi lisztor.

P. Ka-

P. Kada je pak Peter Sztoliczu szvoiu tverdnu vuchinil nepremenivssi je vech ?

O. Je vu Rimu: pokehdob vu lettu Krissussevom 54. possel je v-Rim posztavil, je Fundament, illiti temel za Papinszku Sztoliczu.

P. Zakai pak vu Rimu, nit ni drugde?

O. Kai ti Rim je Glava drugeh Varassev Czeszarsztva velikoga.

P. Kaiszeie za tem pripetillo, y naszleduvalo?

O. *Ovo:* da Papa ia vidgyena Glava vsze Czirkve nasse.

P. Zakai pak to besse tak odredyeno ?

O. Kaiti Papa je Naszlednik Szvetoga *Petra* vu chaszti Apostolszke.

P. Gdo je Czirkvena nevidgyena Glava ?

O. JESUS Chtistus je, koi na Nebeszeh prebiva.

P. Kaiszeie z-*Petrom* Sz. potlam pripetillo?

O. Kadabibil vnogo jezer *Poganinov*, na Verru *Kerschyanszku* obernul, bil je vu pregonu grozovitoga Nerona Czeszara Rimszoga na *Kris* razpet, z-glavum dolle obernyen, kot je szam selyel, vmorien letta *Kristussevoga* Sesztdeszet y petoga.

P. *Kuliko* je do szada Rimszkeh *Papov* bilo?

O. Do szadasnyega Benedicta cheternaisztoga bilo ih je dve sztoy petdeszet: to je 250. koy od *Petra* nuter do Sylvestra I. vszi szkoro biliszu Mucheniki.

Od Pregonov ſzada idu Izpitavanya, y Odgov.

P. Szveti Apoſtol, y nyihovi Vucheniki pervi kai za iednu Szmert jeſzu podieli?
O. Mallo ſaly jeſzu ſzkoro vszi Mucheniki za Verru Kriſtuſſevu pomerli.
P. Kakoſze je z-godilo z-pervemi Papi, z Biskupi, y osztalemi Kerſchyeniki?
O. Jeſzu y oni za nyimi y snyimi ſzkupa dali ſivlenye ſzvoie za poſzvedochit isztinu Szvetoga Evangeliuma.
P. Kakoveſzu muke oni morali podnaſſati?
O Pokehdob Szmerti niſzuſze boiali, zato ſzu na ſztraſſneiſſe muke zavdavali nyim. Neſteri biliſzu ſivi oderti, neſteri pred Oroszlane hitani dabi je nemillo z-hruſztali ſive, drugi napoſzred razpilyeni, nekoie hitali ſzu nuter vu kipuchye Olye; neſtere vu razbelyenom, illi razczvertom Olovu kuhali, te snyim napaiali vleva iuch vu vuszta.
P. Zbog koga Zroka jeſzu tako bili preganyani?
O. Zato: kaitiſzu poganszva, y hodobe nyihove proklinyali zapuſchyajuchi molenya Bolvanov nyihoveh, te poſpotaiuchy.
P. Kakovo ſzu drugi ſivuchi poſtenye Kerſchyeniki Muchenikom onem izkazuvali?

O. Szprav-

O. Szpravlyali szusze pri nyihoveh Grobeh, Boghahvalili, ter sze im preporuchali, kabi za nyih molili.

P. Kako dugo bilaie Czirkva preganyana sztrafsno od Poganinov, y osztaleh?

O. Bila je triszto let preganyana, naimre do Sz. Silvestra Pape, y do Constantina velikoga Rimszkoga Czeszara.

P. Kai je vuchinil ov pervi Kerschyanszki Czeszar dobra vu Czirkve?

O. Vuchinil je Czirkve zidati, kipe bolvanszke porussiti y potreti, y Krisa Szvetoga znamenye postuvat. Vele nekoy da je Oblaszt bil dal Sz. Sylvestru Pape zverhu Rimszkoga Varassa. Na ovakov nachin je Katolichansze Czirkve Poglavnik szloboschynu zadobil sztupit na Vissinu.

P. Gdo je ovoga Czeszara kersztil?

O. Szveti Silvester Papa kersztilga je naradoszt vszeh Kerschenikov.

P. Kaiszu pochelli oni negda, ki szu hoteli kerschyanszki siveti, kot obchinszki ubiva?

O. Podaliszusze vu puschinu.

P. Kakoszusze teda zvali ovi iszti?

O. Koludri, alli Puscheniki vu szamochye prebivaiuchy zvaliszusze.

P. Kakoszu pak siveli ovi?

O. Posztiliszusze vszaki dan, dellali z rukami szvoiemi, dersaliszu ostro muchanye,

nye. to *je* mallo govorilli jedni z-drugemi, molilifzu neprefztancze, terfzu premitslyavali noch, y dan fzkrovnofzti Sz. *Pifzma*.

P. Jeli zakonov, te nachin nyihovoga fivlenya daleko doffel?

O. Ov nachin fivlenya raffiril fze je bil po vfzem Kerfchyaniztvu: ar fzveti Benedict popifzal je vu Lettu Kriftuffevom *Pet* fzto y dvadefzetom jednu, Regulieczu, kako fiveti imaiu *Kaludri*: koiu Gregur Papa on veliki vfzem *Kaludrom*, illi Redovnikom po vfzem Szunchenom izhodu zapovedal je obderfavati zverffeno.

P. Gdo je bil Szveti Benedict?

O. Bil je iz *Pokolenya* naiplemeniteiffega Aniciev, koifzu Herczegi bili od Nurfie vu Umbrie prebivaiuchy.

Od porufsenya Jerufalemszkoga.

P. Gdo je Varas Jerufalemfzki poruffil?

O. Titus Vefpafiana Czeszara Szin, ki je varas z-oborunum rukum vužel, posgal vfzega do fundamenta, illi temela, vuchinilga ie preorati, y Szolium poszipati vu Lettu Kriftuffevom fzedemdefzetom.

P. *Kuliko* je nutre *Lyudy* poginulo od Orufia y drugeh?

O. Jeden Million, y fzto jezer.

P, Glad

lad jeli bil velik teda vu obſzedye-
›m Varaſſu onom ?
il je tako velik, daſzu Machke, miſſe y
akore serll, da pache nyihovu laszto-
tu morali jeſzti Detczu.
Zakaiſze tuliko zlo varaſczem onem
›dilo ?
z Kaſtige Bosje: pokehdob Sidovi *je-*
u vu nyem vnogo Prorokov, ter navla-
tito Goszpodina Kriſtuſſa Odkupitelya
:voga vmorili.
Kaiſze *je* pak oſztalem Sidovom pri-
etillo ?
ililiſzu od Rimnyanov kot Szluge od-
elyani, te po vſzem Szvethu raztirani,
ako y ſzada z-ochima naſſemi vidimo.
;. Bogh hoche je pak jeden put poleg
'rorochanſztvi ſzvoieh ſzkupa ſzpraviti,
a budu ſzpoznati mogli pravdenoga
Aeſſiaſſa JEſuſſa Kriſtuſſa.
Gdo je potlam znovich Varas Jeruſa-
emſzki zezidal ?
Hadrian Czeszar, koy ravnal je Czeszar-
ztvo Letta ſzto y ſzedemnaiſztoga. On
nedtemtoga niga zezidal na ſztarom me-
ſztu, negh vu drugom. Sidov nijeden
pogledat ni ſzmel ni z-dalka ovoga Va-
raſſa.
Gdo lada ſzada z-Jeruſalemom ?
Lada Turchin: koga kerſchyeniki zavieli
ſzu bili po nazad doblenyu Sz. Kriſa
od

od Perſianczev Letto 1099. zgubiliſzu-
ga. y pak Letto naberzom Jezero ſzto
oſzemdeſzet, y ſzedmo.

DEEL VII.

Potrebna Verre izpitavanya za vſzakoga Katolichanszkoga Kerſchyenika.

1.

GDo je jeden Katolichanſzki Kerſzhyenik?

On je, ki pravo veruie, y okerſchyenie.

2. Kai mora jeden ochiveſzto veruvati?

Naipervich: da ſzam jeden je Bogh koji dobra della naplachya, y zla kaſtiguie.
Drugoch: Daſzu tri Perſone vu Boſanſztvu.
Tretich: Da druga Perſona je Chlovekom poſztala.

3. Kai je zapovedano znati vſzakomu pod ſzmertni greh?

Otecz nas, Verru Bosju; Deſzetere Zapovedi, petere Czirkvene; y ſzedem Szveteh Sakramentumov.

4. Kaito Preſzveto Troiſztvo za jedna Skrovnoſzt je?

To je: Tri Perſone jeſzu vu jednum Boſanſztvu.

5. Je

5. Jeli jeden szam Bogh, ali vech je ih?
Jeden je szam Bogh.
6. Kuliko je Persion vu ovom Bosansztvu?
Jeszu tri: naimre Bog Otecs, Bog Szin, Bog Duh Szveti?
7. Jeszuli pak tri Bogi, kakoszu tri Persone?
Niszu, negh jeden jedini Bogh je, kaiti jedna Bosanszka je Subftantia, illiti Szobsztvo.
8. Gdo je zmed nyh naiszttareiffi?
Jeszu vszi tri jednake Sztaroszti, pokehdobszu vszi tri od veka.
9. Jeli Bog Szin jednak z-Otczem Boghom?
Poleg Bosansztva je zevszema jednak; polek Chlovechansztva je menfi.
10. Koia Persona je Chlovechansztvo nasze vzela?
Druga: to je Szin Bogh.
11. Zakai je Chlovekom Szin Bosji posztal?
Zato da nasz odkupi.
12. Kako je mogel terpeti, pokehdob je Bogh bil:
Poleg Bosansztva ni mogel niftar terpeti, negh poleg Chlovechansztva mogel je.
13. Zato: kako nasz je odkupil?
Po Muke, y Szmerti szvoie.
14. Zakai nasz je Bogh sztvoril?
Damu szlufimo verno, y potlam Blasensztvoszi zadobimo.

15. Jeſzuli vſzi Lyudi za Blaſenſzt-
ſztvor eni ?

Jeſzu vſz , k-tomu zevszema Sidovi, y
Poganini, ako hote ſzpoznati Sz. Verru.

16. Odkuda pak to dohadia da ih tulike
ſzkvarieno bude?

Kaiti ih jë malo, koji Bogha zpozna-
vaiu, y ki bi dobro chinili.

17. Duſſa more li vumreti?

Nemore, ar Duſſa nevmertelyna je.

18. Kamo doide Duſſa po Szmerti?

Vu Nebo, ali v Pekel, ali vu Purgatorium.

Koia doide zraven vu Nebo?

19. Koia vu Miloſchye Bosje premine, nit
nima niſtar za ochiſztitiſze.

20. Koie Duſſe idu vu Purgatorium?

One koie isztinaie vu Miloschye premi-
nuiu, ali vendar imaiu neſto od preſſesztneh
grehov naplachyati tamo, nevuchinivſſi ove
de zadoszta oſtre pravicze.

21. Koie idu vu Pekel?

One, koie vu ſzmertnom grehu vmiraiu.

22. Kai je ſzmertni greh?

Je ono, gda kai chinij, ali zapuſztij,
kai poleg kaſtige ſzhvarienya prepoveda-
no je, alli zapovedano komu chiniti.

23. Zakaiſze zove ſzmertni greh?

Kaiti Duſſu vmorji.

24. Kako medtemtoga Duſſu vumoriti
more, koia je nevmertelyna?

More, kaiti ju oplenij vzemſſi vſzu Mi-
los-

loschyu Bosju od nye, buduch da je Miloschya Bosja nye jedino fivlenye.

25. Je ada fzmertni greh tako fztraffna, y smehka fztvar?

Je na tuliko zlo veliko, daga nebi moral Chlovek vchiniti, aku snym bi mogel vsze fzkvariene iz pekla ofzloboditi.

26. *Kako je* fzmertni greh tesek?

Ni moguchye izrechi, akoprembi Sz. Pavel Apoftol od ovoga vremena nuter do fzudnyega dneva prodekuval; ar G. Bogh je jedno preveliko Dobro, y ovako fzmertni greh *je* zlo pr veliko, z koiemfze ranjali Vifsni Bogh Zaradi toga ravno kakofze izrechi nemore, kai ie Bogh za jedno nepreszesno Dobro, tako nemorefze izrechy, kakovo *je* zlo vfzaki greh fzmertni.

27. *Kai* pak je greh mali?

Je kadafze G. Bogh z-malem duguvanyem zbantuie.

28. *Koiefzu* naivekse, y perve *Krepofzti*, aiiti Dobrote?

Jefzu ove: Verra, Vufanye, y Lyubav.

29. Moreli gdo prez Dobrot oveh zvelichen biti?

Nemore nikak.

30. Dobrote morali obnaffat felechi zvelichitifze?

Sztanovito mora, nye ponovivffi kuliko pufchyokrat, ztem bolye za nyega.

31. Kako moras Verru obnaffat, y ponav-

navlyat ochivefzto?

Ovako: Ja veruiem tverdno vfza, ka Czirkva zapoveda Katolichanszka veruvati.

32. Zakaj to tako veruies?

Kaiti G. Bogh, kakoti ifztina jedina ne moguchya zfaleti, oznanilje.

33. Jeli Verra fzama zadofzta za Zvelichenye;

Zadofzta bilabi, ako bi fiva bila.

34. Kaipak je fiva Verra?

Akofzu dobra della poleg nye: ar Verra prez dobreh del mertva je.

35. Kako obugyavas ti vu tebe Vufanye;

Jafze vufam po Miloschye Bosje, y po dobreh delleh moieh Blasenfztvo vekivechno zadobitifzi.

36. Zakaifze ti tako ufas.

Kaiti je G. Bog obechyal dobro ponaſaiuchyemfze to.

37. Kako obudgyavas vu tebe chim Lyubavi proti Boghu.

Ovako: O Bogh moi ja te lyubim iz globine fzercza moiega.

38. Zakaiga tako zverhu vfzega lyubis jako?

Kaiti je naiv fſeiſse ter preveliko Dobro vfze lyubavi vredno.

39. Kuliko je preizveteh Sacramentov?

Szedem: Kerfzt, Bermа, Telo Kriſtuſſevo, Pokora, poszledno Mazanye, Sveti Redi, Hisni Zakon.

40.

40. Gdo je Szvete Sacramentume poſztavil, y odredil?
Goſzpodin Kriſtus JESUS ſzam.
41. Koteri je zmed oveh naipotrebneiſſi za zvelichenye?
Naipotrebneiſſi je Sz. Ketſzt.
42. Koij pak je naivékſi te naichesztiteiſſi;
Je preſzveti Oltarszki Sakramentum, to je Telo Kriſtuſſevo.
34. Kaiſze veiy Oltarszk Sakrament?
Telo, y Kerv Kriſtuſſeva pod Kipom kruha, y vina.
44 Gdaſze pricheſchyas, kai prijmlyes vu Szvete Hoſtie;
Priimlyem pravdeno Telo, y pravu Kerv Kriſtuſſevu.
45. Kai pijes iz pehara, alli iz ſztekla po pricheſchanyu taki onde;
Zgolno, illiti ſzamo vino, alli vodu.
46. Kaitiſze vidi jeli onde kerv gda pijes za Pricheſchanyem.
Nit ni, negh iedno obchynſzko vino, ali voda zapoprati vuſzta.
47. Kadaſze prizhecbyas ne prijmlyez lda kervi Goſzpona naſſega.
Priiemlyem ſztanovito vu Sz Hoſtie, ar jedno ſivo Telo nemore biti prez kervi, kot je oyde vu ſivom Telu Kriſtuſevom.
48 Kai prijmles vu Sz. Sakramentumu Pokore?

Pri-

Prijmlyem Oprofchenye vszeh Grehov moieh, y Miloschiu Bosju.

49. *Kuliko* sztrani mora imat jedna pravdena *Pokora?*

Pet ih mora imati; 1. Izpitavanye, illi Obchinanye Dufsnoga szpoznanya. 2. *Pokaianye* pravdeno. 3. Obechanye tverdno pobolsanya. 4. Grehe zpovedat. 5. *Pokoru* danu verno overssiti.

50. *Kuliko* verszti je *Pokaianye* ter *Posaluvanye?*

Dvoiverszto ie: zverssseno, y nezverssseno.

51. *Kai* ie zverssseno, illiti pravdeno Pokaianye.

Naimre ovo ie; kada ie komu sal, da je zgrehi szvoiemi Boga nai vekse *Dobroga* szvoie raszerdil.

52. *Kako* mora vszaki obuditi vu szebe ovo posaluvanye?

Ovako rekuchi: O predobri ter lyublyeni JESUS! za vszegrehe moie sal ie meni, pokehdob ieszem ja predragoga *Boga* moiega snymi rasalil te raszerdil.

53. *Kai* ie nezverssseno *Pokajanye* u grehe;

Je ovo: kada sze gdo kaiada ie po greheh szvoieh Nebo zgubil, y *Pekel* zadobil.

54. Buduli komu odpuschyeni grehi ter oproschyeni po ovom *Pokaianyu*.

Budu,

Budu, akosze zverhu toga zpove, â drugach ne.

55. Jeli potrebno dobro nakanenye vu ovch poſzleh, y vu oſztaleh?

Sztanovito je: ter ovako, da po nyem vszi na mi zadobivaiuſze.

56 Kai ada ie dobro Nakanenye?

Moraſze ovako vchinit, ali y bolye akoſze komu vidi: O moi Bogh! ia ti alduiem vsza moia miſslenya, govorenya, y chinenya na tvoiu veksu Hvalu, y Diku; y z-jedinim je ſzloſivſſi, zevſzemi delli, z-Mukum, y ſuhkum Szmertium JEſuſſa Kriſtuſſa predragoga Szina tvoiega.

57. Koiaſzu poszlednya vſzakoga Chloveka?

Jeſzuova chetvera: 1. Szmert. 2. Szud, 3. *Pekel*, 4. Nebeszko *Kra*lyeſztvo.

58. *Mo*raiuli vſzi Lyudi pomreti?

Vſzem je Szmert znana, vreme pak je neznano Szmerti.

59. *Ko*teraie naibolſsa priprava da dobru Szmert dosztigne?

Vu ſivlenyu chedno, pravichno, y Bogaboiechy-derſatiſze, ar kako gdo ſive, tako y vmira.

60. Tako mora jeden guſztokrat Szmert premiſslyavati?

Mora vſzaki dan y vuru, ter k tomu natuliko v Szerczeszi vzeti; ja idem vſzaki chip k-moiemu Grobu bliſe: oh kada ja

opadem? ni vu jednom ochnom megnenyi nitrem fziguren, morebit je denesz moi zadni dan; ter aKo ia bi moral fzad vum reti, kaibifzi ja selyel? kako bi rad ja mal, dabi bil fivel zdufsno te Bogaboiechye?

61 Kada bude poszlecni Szudni dan?

Chlovek toga nezna, nit Angel: negli fzam Bogh.

62. Kade bude ov Szudni dan dersan?

Vu Dolicze Jofafatove.

63. Morajuli vfzi Lyudi na ov Szudoiti?

Vfzi fztanovito, ki fzu god na Zemlye fiveli od Adama nuter do zadnyega Chloveka, koij prefive drugevfze.

64. Gdo bude on tako zmosni Szudecz?

JESUS Kriftus, koji fzedi na Defznicz Otcza Bogha na Nebu ki pofztavilgaie Szudca fiveh. y mertveh,

65. Od fta Lyudi bude on tada fzudil?

Od vszeh nehasznoviteh rechih vu govorenyu, od vfzeh zleh deel, y od vfzeh nuternyeh naiotaineiffeh mifslen y zevfzema.

66. Gdo bude tamo Lyudi tufil?

Satban, y nyih szameh nyihovo dufsno Szpoznanye, ter nyhovi grehi, y hudobe vszakoiachke.

67. Kakovo dokonchanye bude, illiti Koneez ovoga fztrafsnoga Szuda?

Dobri te pravichni poidu vu Sitek v-

ki

kivechni: Grefsni pako vu Ogeny vekochni.

68. Moralisze ov Szud oftri ter zadny gufztokrat premifslyavat?

Zaifzto: chijm gufchyekrat z-temie bolye, ter k tomu na ov nachin: kai budem ja odgovarial, kada me hudi Nepriatel, moi Angel chuvar, dapache moie i fzto Dufsno Szpoznanye tufilo bude? z-kakovemi ochima budem ja tusni Szudcza gledal, kogafzem ja gufztokrat z-moiemi grehi znovich razpel, pospotaval, y ofzmehaval.

69. Kai je to Pekel?

Je meszto iedno, kade fzkvarieni na Veke budu morali terpeti.

70. Nikakvoga ni vufanya ofzloboditifze od onud ada?

Ni za taifzto: ar Odluka, iliti Sententia Kriftuffeva ofztaie tverdna naveke, nitfze premeniti nemore.

71. Kako velika je muka Szkvarieneh?

Je tako fztrafsna da ie ni moguchye izrechi, ar je Szerda Bofia zverh nye konczа neznaiucha nit imaiucha.

72. Koia je naiveksa muka fzkvarienek vu Peklu?

Qva: da im je fzkratchyeno za na veke, gledat Lycza Bofiegha

73. Jeli kai terpi y Telo tamo?

Sztanovito terpi, ar je bilo jedno oru-

delie greha : zato bude y ono z-Dufsum tovarufto muk lyuteh.

74. Jeden fzkvarieni terpili vech od jednoga drugoga?

To znai da terpi : ar poleg mertuka y. broia grehov, morabit mera te broi y muk.

75. Doide li ih vnogo v-Pekel?

Sztanovito vech, kak v-Nebo; ar vnogo ie pozvaneh, malo odebraneh.

76. Koi je naibolfsi nachin od Pekla obchuvatifze?

Je ov : da guszto jeden premifslyava peklenszke muke v pamet fzi vzemfsi, da vekvekoma terpele budu; ar ako gdo z-Verrum fivum dole fztupi fivuchy jos ovde, z-pravdenem premifslyavanyem, neche tak lehko opaszti vmiraiuchy dole.

Oh Bose moi dragi! kako ja mogel budem ogeny podnaffat vekovechni, ki fzada ednu fzamu jedinu noch, y na naimehkeiffe posztelye lefech na jednu ftran pochivati nemorem, ka bihfze neobernul na drugu.

77. Kai ada je to Vek vekoma?

Ako bi vefz Szveth bil jedno firoko te gluboko Morie, y dofsla bi Pticza jedna chez Defzet jezer lett, koia bi jednu kaplyu vzelà van onoga moria, teda negda bisze izpilo ono morie; à Vekovechnoszt dedafze izpiti, ar konecza ona nigdar imati nebude mogla.

78. Kai

78. Kai pak je Nebo?

Jedno *je* Prebivalische, ali meszto, kade szam G. Bogh, zevszemi Angeli ter zBlasenemi Kralyuie y goszpoduie.

79. Zakaisze Nebo takai *Paradysus* imenuie?

Kaiti tamo *jeszu* veszelia, y radoszti, vusivaiusze po povolynoszti kakovegod je moguche z miszleti, y poselyeti.

80. Zakaisze zove Kralyesztvo?

Kaiti ie tamo naivissessa *Szloboschyna* Szinov, y Kcherih Bosieh.

81. Zakai jedna Hisa Otcza Bogha?

Kaiti G. Bog gore szvoiemi lyublenemi izebranemi vu naivekse lyubavi, veszeliu, y radoszti nepreszesne prebiva.

82. Zakaisze Bogh govory na Nebu veksem delom, pokehdob je vszigder?

Zato: kaitisze na Nebu videt puschya lisztor, âne drugde odichenoga, y zevszem dobrom obilnoga.

83. Zakaisze takai zove Domovina?

Kaiti mi vszi szmo na Szvethu lisztor Putniki, neimaiuchy ovde Varassa, nit sztalnoga prebivalischya, negho moramo iszkati Nebeszke Domovine.

84. Moramoli mi gusztokrat na Nebo miszliti?

Sztanovito vszaki dan po vechkrat moramo proszit, y zdihavat govorechy: Pridi Kralyesztvo tvoje, vu Otecz nassu selechi

oſzloboditiſze od Szvetha, y z-Kriſtuſſem prebivati.

85. Moreli gdo preblaſenu Szrechyu, y ono Dobro Nebesko preszechi?

Nemore nigdo: more jeden veruvati, a'i premiszliti ni moguche; Blaſenſztva vſzaovoga Szvetha jeszu iedna tenya liſztor naprotionem: dapache ni Oko ni videlo, nit Vuho chulo, nit vu Szercze Chloveka iztupilo, kai Bog je pripravil lyubitelyom ſzvoiem.

86. Kako more Chlovek vu Nebo doiti?

Ovako: akosze grebov haha, terſze verno chuva, molech za Miloſchu obilaheenya ſzuprot nym, y marlyvo ſze derſi dobreh deel.

97 *Kakovaſzu znamenya, da Chlovek delnik posztane Nebeszkoga Kralyeſztva?*

Mogubit ova: 1. akosze dobro zpovedas, te pricheschyas guſztokrat. 2. ako vremenita blaga ili imetke za nemar dersis, 3. ako pravdeno poselenye te hlepenye za Neboin imas, 4. ako rad za Volyu te Lyubav Kriſtuſſevu dobrovolyo vſza terpis &c.

88. Jeli kai Duh Szveti ſzporuchil od oveh poſzlednyeh vu Sz. Piſzmu?

Je ſtanovito *Eccleſiaſtici c. 7.* z-globokem zrokom: ſzpominaiſze (O Chlovek) iz tvoieh poſzlednyeh chud, y ovako naveke neches zagreſſiti; ove rechi potrebno ie jako premiſslyavati, y vu Szercze poztavitizi.

DEEL

DEEL VIII.

Hisno Razveſzelenye, iliti Obatrivenye.

Vu kojem jeden Hisni Goſzpodar ſaloſzten moreſze razveſzeliti.

I.

NIgdo ni prez Krisa kakvoga takvoga; ni Czeizar, ni Kraly, ni Herczeg; ni Purgar, ni Kmet ni prez Krisa: vſzaki Sztalis imaſzvoi Kris. akoga nima, takoszziga nai nachini: takoie zevſzema jako potrebno da mi iz potreboche vuchinimo jednu Dobrotu, ter ju noszimo za Lyubav JEſuſſevu dobrovolyno.

2. Bugh je prez Konczа jako Muder y razumen: vidi ada ovak vſza pervo z-nutra, kai doide zverku naſz, on bolye zna kai je nam baſznovito za Zvelichenye, nego mi ſzami.

3. G. Bug je Vſzamoguchi: nit ni nyemu leſe, kako naſz od zla oszloboditi. obchuvati od vſzeh, koia bi mogla zverhu naſz doiti zla.

4. G. Bogh je prez koncza jako dober: zbogh-toga nam nemore ni naimenſſega zla poseleti. nit závdati: vſze kaigod skodlyvoga, ali hudoga pred naſz ide, ako je

od Ruke tako lyublyenoga Bogha doisslo, hochyefze vu draga Dobrochinenya nam preobernuti.

5. G. Bogh ie miloszerden, y millo mu je nafz vu vszeh: tak ima na vekse nagnenye proti traplyenem, da im millo Szercze odpre fzvoie: ter da im Ruku dareslyvu na pomoch poda, y potegue.

6. G. Bogh je pun goruche Lyubavi proti nam, ter ovako lyublyen nevuzimlie ove, ali one teskoechye od nasz; kait on zna, da nam na dobro hocheiu doiti. On puschya nasz viszet na *Krisu* vnogoverfzteh nevoly, kaiti zna, da Kris jeden put joschye bude nam na radofzt, y razvefzelenye.

7. Bolye je da nafz Bogh na ovom Szvethu bichuie, y ovak nafz prime; nego da nafz tamo zaverse y na vekiveckne muke obfzudi.

8. Dvoie Nebo neide fzkupa jedno na drugo; dapache ni moguchye, dabi jeden oveh fzadafsnyeh ovde, y tamo doiduchyeh radosztih obilno vufival, buduchy kakoti ovde y tamo blasen: iztinaie valuvana od Sz. Paula Ap. *Chez traplenya moramo y terplenya vleszti vu Kralyevfztvo Nebefzko* Act 15.

9. Szin Bosji, koji je bil prez vszakoga greha naimenffega, moral je terpeti, y ovako vleszti vu Kralyevsztvo *Otcza* fzvoiega Nebo.

beszkoga: takoli mi bi mora'i z-vnogemi grehi obterſseni, manye terpeti ali niſtar, za vdobitiſzi Nebo? to nebi pravo iſslo.

10. Gdo nebi rad dabi vu nyegovo polye netresznulo, kada vudreno raztupilo bisze, ter van bitilo vnoſinu Zlata; zakai ada hochyes ti bit nevudren od ſzuprotivnoszti, te razczvert biti neches od Teskoch neſtereh kratkeh, y zanye vdobitiszi zlatu Korunu na Nebeſzeh.

11. Jedna ſztvar te v-bode, iz koie ravno zraszte draga Rosa, od koie Venecz ſzpleten te cheka na Nebu, za okinchiti glavu tvoiu: takosze nedas v-boszti jedno mallo, iz ſta ti bude vekvekoma Rosa raszla Blasensztva ſelynoga.

12. Moi dragi! kadhiti jeden Kraly Klyuch daval od ſzvoiega kincha, nebiliga z-veszeliem vzel, y oſzkerbelſze z latom, y ſzrebrom do volye. Nut ſzada zakai ti neches od G. Boga teskochye te ſzuprotivnoszti prijeti, koie medtemtoga jeſzu Klyuch od Nebeszkeh kinchev, y darov.

13. Ti hvalis onem, kojiszu te putuiuchyega dopelyali na pravi put iz krivoga; zakai nehvalis takai G. Kriſtuſſu, ki ti je put Krisa proti Nebu pokazal? bilbi koji put ſzegurneiſſi vu Nebo, ſztanovito veruiemo, dabi namga bil pokazal, á ni nam drugoga zvun Krisa pokazal, ada ie ov.

14. G. Kriſtus ie z-Kriſem Nebesza zadobil,

dobil, â ti hochyes z-Rosiczami mehkemi vszakoiachke povolyinoszti zadobitiszi ie? Oh kakva ie to noria!

15. Ah kako ie nedosztoino to da kotrigi, to ie Lyudi, hotez rosami glave szvoie kinchiti, koieh Glava to ie G. Kristus z-Ternyem bila ie korunyena.

16. Za jeden vdobichek zlocheszt, Chlovek obteche vesz Szveth, alli ni potrebno tuliko pota, y truda, z-koiemszi mores zadobit Dobro vekivechno, lisztor tvoi Kris lasztovit dobrovolyno ako noszil budes; zakai ada nechyes dvoie zlo nasze vlekuchy nameszto dobra jednoga?

17. Nevolye, y teskochye vsze, koie mi terpimo za Volyu Bosju, broie ie nassi Angeli Chuvari: nijedno zdehnenye nezaosztane nenaplacheno, ni jeden korachai, koga chinimo: ako lisztor hochemo, tako vu vszakom megnenyu ochnom moremoszi Venecz zadobiti vekivechnoszti blasene.

18. Podneszloię tuliko jezer prez priszpodobe vech krisev, y terplenya Szvetczev y Szvethicz Bosjeh zevszema dobrovolyno; zakai nebi y ti mogel tako mal Kris zpoterplenyem podnassati? â gdosze tusi szada zmed vszeh Szveiczev na Nebu, da je imal prevech terpeti na Szvethu sivuchi?

19. Blaseni vide szada, kako je G. Bogh znymi kanil obernuti, kada im ie szveczka veszelia szkratil, ynoge szuprotivnoszti na

na nyh doiti pusztivſſi : ſzada ſzpoznavaj u da bodenya tell z. ternom jeszu ſzpada la ter czilyala vu Nebesza.

20. Akopremſze ti vnogo trudis, y potitiſze moras na Szvethu ovom; poglei z-Verrum da G. Bog cheka na te, ki z-laſztovitum Rukum ſzvoium vſzaku kaplyu pota ſz obraza tvoiega obriszat hochye ſzam.

21. Kai skodi ſzada Lazaru, da ie on pun gnylochye pred vrati Bogatcza leſal, kai haſzni ſzada Bogatczu, da je obilen bil znaszladnosztmy na Szvethu gda ſuhko plachyati mora vſza? terpi ada z-Lazarom, to ti pohaſzny.

22. Sz. Auguſtin valuvalie negda; *Natulikoie ſzladka doiduchya Dika vu Nebu, da jakobi liſztor jedna Kaplicza one ſzlaſzti dolle v-Pekel ſzpuſchyena bila; vſze one jubkochye lyute vu prokleteh te ſzkvarnieneh na ſzladkochyn nepreſzeſnu obernule biſze.* Oh G. Boſe gdo nebi ſzada kriſa ſzvoiega dobrovolyno za tuliku ſzladkochu Nebeszku terſzilsze podnaſſati z-veſzellem Duſſe y Tela!

. Oh kaibi dali Duhi peklenſzki zato! ako bi im dopuſcheno bilo ſzamo vu jednom ochnom megnenyu vu Bogha prelepoga pogledati. Muke vſze, koie zmiſzlit ſze mogu, podneſzli bi radi z-veſzeliem velikem, od kakoveh, lyudi na Szvethu ni chut vnogi nehte malo jverujuchi.

Vremiszi szad ada v Szercze. kakobi mogel Kris tvoi tebi smehek videtisze, gdaszi po nyem zaszlusis Bogha gledati na veke, y vusivati?

24. Akosze gda zatusis Krivichno kot Susanna, miszly na Nebo, Kamenuvan budes mozebit kot Sz. Steffan, razmisslyavai Nebesza. Muchen budes grozovito, kot szu bili Brati Machabeanszki; razgledai Nebo, Drago ie Nebo, vnogo vase czena nyegova: terpi, terpi: ali dobrovolyno.

25. Orusie Kristusseve Muke, je obramba tvoie Dusse; kai ada tebi mogu tvoji Nepriateli naskoditi? ako ti na Krisu rad viszis, tersze vu nyegove Sz. Rane szkrivas; Zaiszto ti vech pohaszni, ar tisze odpiraiu zbog nyh lyublyeneh Vrata Nebeszka.

26. Ako ti nemores ovde na Szvethu sztvarih maleh do chasza podnassati, kako mogel budes na drugom Szvethu terpeti sarkochu vekivechnu? ako szada Nepriatela podneszti nemores, nit pogledati lepo, kako tam budes mogel gledat rusne Duhe peklenszke, y osztale proklete na vsze veke rucheche nad tobum?

27. O G. Bose ogleisze na nasz zagoda! da podniassamo z veszeliem visze sztrassne sztuprotivnoszti y teskochye szterplyeno; kadali vidimo da szam Szin Bosji viszi na Krisu lyublyeno terpech; y da nedusni Agnyece

nyecz vumira tesko ; ter k tomu ravno za one, kiga zmuchili jeſzu, y Szmerti zavdatimu nepresztaiu. O. nevolyni Chlovek! terpis ti boli y pregone, budi ſzterplyen, podigſſi tvoie ſaloſztne ochi na tvoiega razpetoga JEsuſſa, kakoſzu sille popuczaleſze v-Rukah.

28 *Premislyavai gdo ieon ki terpi*; naimre Szin Bosy iedino rodieni, Kraly Neba y Zemlye, nailepſi zmed Szinov vſzeh chlovechanszkeh, on ie, ki ie ſzama z-golna Nedusnoſzt y Szvetoſzt: ter ti ò Greſsnik! kiſzi vnogo jezer puti *Pekel* zazluſil, odtimlyes ſze ſta preterpeti;

29. Premislyavai, kai je preterpel: nechuiene nit nevidyene do teda Muke, omilavicze Suhke, y ſpotnicze: dapache tako bil je razmerczvarien, da iz raztepenoga Tela preſzvetoga je iz teklo Kervi predrage Devet deſzet y ſzedem jezer, triſzto y pet kaply: â ti ſze tuſis poteschavaiuch, kada kakovo naimenſſe zlo tiize pripethy, kot dabiſze jeden Turcn zruſſil na te; oh ſzramuiſze! daizi kada iiztem pomiſzlil b ti neſzterplycn.

30. Miſzli: *Od koga on terpi*, od ſzvoiega naimre izebranoga Lyucztva, komu tuliko dobra je izkazal, â ti nechyes ni naimenſe ſztvari podneſzti od drugeh; negh ako te liſztor zraven nepogleda, hochyes ſantitiſze nad nyim.

31. *Premislyavai kada* On terpi: naimre vu nailepse dobe Sztaroszti czvetuchye szvoie, gda je doba siveti veszello; ter k-tomu pochel je vu Vecher v Chetertek potitisze kervavem potom pred Szvetkom nyhovem: â ti nechyes betegov, nit Szmerti vu tvoieh mladeh dneveh prieti, nit nichemurnoga sivlenya zapusztiit za izpuniti Volyu ter odredienye Visnyega Goszpodina tvoga?

32. Missli *kade* On terpi: vu Varassu naimre Jerusalemszkom Lyucztva izebranoga, kadeszu vsza velika Goszpoda vszega Orszaga Sidovszkoga szkupa bila: â ti sze poteschyavas, ako szamo otaino allj szamo od Blisnyega tvoiega jedno mallo sze zbantuies?

33. Premiszly *kako* terpi on? z-naiveksem naimre poterplenyem: On ni isztom Nepriatelom szvoiem oprosztil, negszeie j molil za nye Otczu Nebeskomu: à ti Chlovek nichemurni nechyes im oproszititi, negh iiches fantitisze nad nymi.

34. Kristus JESUS je za tvoie Dusse ozdravlenye vesz Kelih izpil sztratsneh Muk: zakaisze ti odtimlyes lisztor nekuliko kaplycz suhkeh na Hvalu ter Chaszt nyegovu pokussati? takoli ni tuliko Odkupitely tvoi zazlusil nit vreden od tebe postenya?

35. Szin Bosji ni kriv, ni dussen moral je tri ure na Krisu viszeti, morala je nyegva

pre-

predraga Maika MARIA pod Krisem zametva od salofzti fztati, natuliko da nye Duſſa zmechem prebodena je bila polag Prorochanſztva. Lyubljeni tri Apoftoli Peter, Andreas, y Philip moral fzu na Kriseh vumreti: kako ada moralbiſzeti na Kris tufiti? Szluga ni vekſi od ſzvoga Goſzpodina, nit Chlovek nemore vech biti od Szina Bosjega.

36. O kai za jeden tesek rachun jeden Kerſchyeni Chlovek bude podieti moral, ako terpeti nechye, za Volyu Goſzpodina ſzvoiega, koji je zdavna jur pred nym vnogo ſztraſsneiſſa podneſzel: ako mi za naſſe laſztovite grehe nechyemo terpeti, kada je doſztoia'lze Goſzpon za naſſeh tuliko jezer vumreti zevſzema. Szin Bosji terpeiie dabi naſz Szine Bosje vuchinil, â nevolyni obchinſzki Szin chlovechyi niftar terpeti nechye: zapoſztati Szinom Bosiem, y obſztati nyemu veren. O Bose dragi kai je za jedno chudo, da ſzam ſzebi nechye dobra!

37. JESUS Bosji Szin viſzel je na Drevu Krisnom ne imaiuchi kade Glave nagnuti gda je tesko vmiral, â ti na mehke poſztelye vszigdar hoches pochivati, y ako dobro tahlo ni nachinyena, zlo plodis, kunes, jaditsze: On ie ſztraſsno ledgyal, â tiſze napaiat ischyes z-vſzakoiachkemi naſzladnemi napitki. On ie leſaldole bitchyen, pofteptan,

teptan, pospotan, y zaversen; â ti selys n vize sztrani bit cheſztıt, izviſſavan, y po ſtuvan. Oh hakosze ova ſzlalu jedno z drugem! z-Paulom Sz. reczi, bolye bude *Nai od mene daleko bude, kaibih ſze ia dichi vu drugem, kako vu Krisu Goſzpodina naſſega JEſuſſa Kriſtuſſa, po koiem meni ie Szveth razpet, y ia Szvethu; ia za Szveth nemaram, nit on nai za me nemara.*

38. Szuprotivnoſzti ovdeſsnye, i teskochye; Sz. Janus Kriſoſtom rekel je, daſzu doiduchye Dike nai ochiveszteiſſa znamenya, ar one koie Bogh hochye izviſzti na nebu, nye zapechati z-Kriſem, y terplenyem: Koga Bogh lyubi, veli Sz. *Pavel* nyega oſtro ima, trapi, kara. Tako ti vſzaki radu ſze nad tvoiem vremenitem Kriſem, ter miszly, ja nimam ochiveszteiſſega znamenya moiega Blaſenſztva vekivechnoga, kako ov moi Kris pregonov, ſziromaſtva, betegov, neszrechye ove ali one.

39 Hvaliſze, y raduiſze zarad Kriſa tvoiega miſzlechi, da ti niſzi ſzam neſoch kriſa, negh ih ie vech: Kris ſzvoi noſzi Redovnik, v-kloſtru: noſzi Voinik vu Taboru, Kraly vu Palache. ah kai ima G. Bogh poterplenya vszaki dan, y vuru z-Greſsniki hudobnemi.

40. Nemorgui, nitsze nepoteschyavai ſzuprot Boſanſzkem odredienyem ter odluchkom. negovori, ai; zakai prepuſchya Bog ravno mene tako dugo na Krisu viszeti? zakai

akai ravno ja moram ove fzuprotivnofzti odnaffati, zadert nuter do gerla; poterpleiye ô moi dragi Kerfchyenik! nemorgui ne, r ovakofzi joschye vekfi Krischinis te prez aima: znai da Krisa felyeti ter pod nym efzelo miruvati, je tuliko Dobro, daga nizmo vredni imati, nit noszti. Preporuchai fza volye Bosje ter izruchai: G. Bogh jur na, zakai to na te prepuschya. On zna kaо dugo bude nad tobum Kris vifzel, y vu о ime, kada doide vreme vzemega dolle oleg fzvoie Dobrote na tvoie dobro.

41. Tibifze razveszelil akobi te jeden Kraly pohodil za ruku prijemffi fztisznul i te chverszto y do boli, dabi drugi bil, ztergnul bi ruku van fzerdito zakrichechij, nyemu toga nevchinis kaiti je Kraly, y kaiti znas da ono chini iz lyubavi proti ebe. O kuliko vech y viffe moralbifze ti aaraduvati fzam fzebe kada Bogh tvoi, Kraly voi, y vfzeh Kra'yev Gofzpodin po kakove zuprotivnofzti, ali teskochye pohodi fztisznuvffi ruku ako y do kervi; kaiti veruies y znas, da ie to vfze iz golne lyubavi Bosanfzke znamenye izhadiai uchye.

42. Betesnik jeden radfzi pufztij gnyloga kotriga izrezat, liftzor da ofztali kotrigi zdravi osztanu; zakai ada ti nechyes kaibifze nekuliko Telo trapilo zteskochyami, za obchuvati zdravu Duffu od greisneh ran, zaifzto bolye je da ovde Telo terpi, ka-
ko

ko dabi Dussa tamo morala lyuto sgati sze.

43. Kris noszi tvoi, ali sztalno, noszi Kris tvoi, ali ni onako, kako bi ti oteli; ar on, kot veli, Otecz duhovni Gerson, ni pravdeni nit szterplyvni Krisa noszecz, ki joschye veksega gotov ni podnassati, negh isztom kuliko je nyemu drago, y odkoga bochye dabimuszte na'osil, á ne od drugoga G. Kristussa kigod naszleduvat terszi sze, on neizpitava kak vnogo, kak dugo, y od koga terpeti mora; negh je pripravlyen on vsigdar za Lyubav volye Bosje joschye vech terpeti szamo molechi za dobrovolyno podnassanye tedassnyeh, y doiduchyeh trapleny.

44. Razveszelisze, y zahvali G. Boghu szercheno, daszeie doszotial tebi dati miloschyu z-Gosp. Kristussem Krisa noszit; zahvali, da te je v-broi posztavil oneh naiszrechneisseh Krisnikov, koji tamo na Veke prez vszakoga Krisa zverssenо vu Boghu razveszelyeni budu vzeti vu Nebesza prineszsi naime dobrovolynoga terplenya: á Szini ovoga Szvetha imaiuchy nekuliko veszelya, tamo budu javkali, skripali pod Novem Krisem, kiszu ovoga neszpametno besalli. Tako ada nai vszaki noszi szvoi Kris, ja moi, ti tvoi, pak nadalye smehek nebude *Kris?* zato moli jeden za drugoga ja za te, ti za me, k-zad- nyemu

nzemu vusaimoszе, da vszi mi budemo vu preodichenom znamenyu Sz\etoga Krisa na veke blaseni zadob vssiszi naime, od koieh niszmo miszlili morebit nigdar.

DEEL IX.

Kratka Izpitavanya, y Odgovaranya jedine prave Verre Katolichanszke.

Mester. POvechmi jeli Goszpodin Bogh? *Vuchenik.* Sztanovito je prez vszake dvoinoszti?

M. Od kuda to znati mores?

V. Znam iz Knygh Narodienya: *Gen. c. 1. Ex nihilo creavit DEUS coelum & terram*, Iz nistara je Bogh sztvoril Nebo y Zemlyu. Item *Exod. 3. Ego sum qui sum.* Ja jeszem ki jeszem: Item *Psalm. 76. Tu es Deus, qui facis mirabilia.* Tiszi Bogh, ki chinis chuda. Item *Sap. 13. A magnitudine enim speciei, & creaturæ cognoscibiliter poterit Creator horum videri.* Iz velikochye felle, y sztvorenya szpoznano budesze mogel Sztvoritely oveh videti: Kakot izu lyudi, nigdar jeden Chlovek drugomu zevszema szpodoben; koieh le-

pıta kase Diku niegovu. Item Duh Sz. poſſilya vszakoga k-marhe, y k-pticzam: *Job. c. 12 Interroga jumenta, & docebunt te, & volatilia cœli, & indicabunt tibi* Izpitavai marhu, y navuchiti hochyeiu tebe, pticze nebeszke, y nazveszte tebi. *Item Pſ. 99. Ipſe fecit nos, & non ipſi nos.* On naszje vuchinil, á ne mi ſzami naſz, ſztvorili jeſzmo.

M. Odkuda joſche znas, dai zrok jeden iz razuma tvoga, da je G. Bogh?

V. Szpoznavam odtuda, kaiti vidim da zmed vſzeh ſztvoreny nijedno nedohadia od ſzebe, negh vſza od drugoga. ſzpoznavam kako je kaſtigan bil Chlovek od Boga, Pharao Nabukodonoſor. Balthiſar Kraly &c. Sodomitanczi &c.

M. Gdo vely da ni Bogha ni na Nebu, ni na Zemlye?

V. Nigdo drugi negh kako David velyaſſe: *Pſ. 13. Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt DEUS.* Rekal je neszpameten, norri Chlovek vu ſzerczu szvoiem: ni Bogha, niti ni preszumnyl zvuszti progovoriti, zarad ſztvoreny vſzeh Boga hvalecheh: dapache ni Poganini nehte biti prez Boga koga toga, molechij jedni ſzuncze, drugi meſzecz, ogeny, ſivinu &c. Ada ia moram bolye valuvati: *Pſ. 47. Quoniam hic eſt DEUS DEUS noſter, ipſe reget nos in ſæcula.* Ovde je Bogh Bogh nas, on ſzam

naſz

masz ravnal bude na veke. *DEUS DEUS noster in æternum, & in sæculum sæculi.*

1. Neszuli pelde, illi oblichay chlovechanszki szvedochansztvo takai Bogha vechnoga?

2. Jeszu zaiszto buduchi vszigdar razlichni jedni od drugeh, y lepsi, nigdar zevszema ni Szin Otczu, nit Kchyi Matere zevszema szpodobna vu vszeh, nit vu govorenyu, ni vu dersanyu nararszkom miszu. Razum tho takai szvedochi jeden od drugoga jaszneissi, mudreyssi, pamet jednoga od drugoga berzo sze vuchechya, y obdersechya sztalno ona, kasze besse navuchila.

Od jednoga jedinoga Bogha.

1. Jeli jeden szam Bogh, ali ih je vech?

2. Szam jeden jedini je Bogh ni ih vech: kot je szam szporuchil: *Exod c. 20. Ego sum Dominus DEUS tuus, non habebis DEOS alienos coram me.* Ja szam G. Bogh tvoi ne imai drugeh Bogov pred menum. *Item Deut: 6 Audi Israel Dominus DEUS noster. Dominus unus est.* Potzlussa: Israielszko Lyudcztvo. G. Bogh nas Gospodin jeden jeszt, *Item Eccl. c. 1. Unus est Altissimus Creator Omnipotens.* Jeden je Vissny Sztvoritely Vszamoguchyi. *Item Sap. 12. Tu es DEUS solus.* Tiszi G. Bogh

szam

Sam Izamehni. *Item Pſ. 85. Non eſt alius DEUS* Ni drugi Bogh.

M. Znasli kai iz Prorokov pokazati da je den je?

V. Znam zadoszta: *Iſai. c. 43. Ante me non eſt formatus DEUS, nec poſt me erit, ego ſum, ego ſum Dominus;* Pred menum ni vuchinyen Bogh, nit za menum nebode, ja jeſz, ja jeſzem Goſzpodin. *Item Mal. c. 2. Nunquid non Pater unus omnium noſtrûm? nunquid non DEUS unus creavit nos?* Toli ni Otecz jeden vſzeh naſz, toli ni Bogh jeden ſztvoril naſz? *Item Apoc. c. 1. Ego ſum Alpha. & Omega:* Ja jeſzem Pochetek, y Konecz, ili ſzverha.

M. Znaſsli kai iz. Sz. Evangel. od jedinoga Bogha?

V. Znam: Veli G. Kriſtus: *Matth. 19. Unus bonus DEUS* Jeden je Dobri Bogh. *Ephes. 4. Unus DEUS, & Pater omnium* Jeden Bogh, y Otecz vſzeh, ki je zverhu vſzeh.

M. Znaſsli jos od drugod poszvedochiti da je je den?

V. Znam: Kako je valuval Lucifer na Nebu buduchi: *Iſai 14. Super aſtra DEI exaltabo ſolium meum, ſimilis ero Altiſſimo* Zverhu Szetlozzti, ili Szvetheh Boſieh izviſſil budem Thron moi, y ſzpodoben budem Viſsnyemu Bogu. *Item* Turchin valuie: *Non eſt DEUS, niſi Unus.* Ni Bogh

Bog kako szam jeden. *S. Thomas y Schol. 1. p. q. 11. a. 3.* od Turak povedali jeszu, y szadasze od nyh tho chuie ochito valuvano.

M. Szpominasslisze jos kai vele Blogoszlovczi Katolichanszkem Navukom?

V. Zadoszta: Kai szadasny, y negdasny.

M. Kojaszu ona isztolmachi na kratkom?

V. Jeszu ova kako razmisslyavati moramo bitthie Bosje prez vszega konza, Lyubav, Vszamoguchnoszt, nepreszesnu ter naizverssenejssu Volyu, Miloszerdnoszt neszmernu, Praviczu, Mudroszt, Dobrotu *Szvetoszt* &c.

M. Akobi vech Bogov moguchye bilo, bili neszpodobnoga kai mednymi szenasslo?

V. Bisze iznassle velike nedosztoinoszti: naipervich: akobisze nahadiali 3. ali 4. moglo bisze ih takaj rechi: jdaisze nahadia vnosi na prez broia: dapache dabi szama dva bila, obadva bi nezverssena billa, ka neszverssenoszt zrok bilabi da nijeden zmed oneh dveh nebi Bogh bil, ar ov nas Bogh je szam szamehni od vszeh vekov, y bude prez konecza zverssen, Szvet, Blassen v-szebe &c. *Szvoritely*, y Bogh vszeh Narodov, akogaprem nepoznadu po szvoie malovrednoszti vszi.

M. Nahadiassli josche kakov zrok lep za potverditi ova?

V. Nahadiam, kakoie *infinitè amabilis*, prez

kon-

koncza lyublyen: akobi szamo dva billi, ona lyubav koga bisze dosztoiala, znati sze nebi moglo, nit koji bi koga lyubil ovako, jeli zarad szamoga szebe, ali zarad drugoga Boga, koiu lyubav vszu bi vu nyega vleiati moral, â szam bi prez lyubavi osztat moral; k-tomu med ovemi dvemi moralabi kakova takova neszloſnoszt nahadiatisze vu ravnaniu Sztvoreny, jeden bi morebit hoteli imat izhod szuncheni, â drugi zahod: k tomu y mudroszyti naszlebisze nyhove lehko fal-linge iz navukov razlichneh, jeden imati hotechij vucheneisse Lyudi od drugeh, ali sztechneisse.

Od preszvetoga Troyſztva jedinoga Boſanſztva.

M. Odkuda mores povedat Szkrovnoszti Preszvetoga Troisztva?

V. Morem iz vnogeh meszt Sz. Piszma, y Sz. Otczev.

M. Kadaie piszano negda od Sz Troisztva?

V. Naipervich v-Knygah Narogienya: *Gen. c. 1. Et dixit Eloim --- faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.* Y rekosse Bogh, vchinemo chloveka na kip, y na szpodobu nassu: ovaszu otaina *Eloim*, y *faciamus*.

M. Toliszu vsze tri Sz, Persone sztvorile chloveka?

V.

Jeszu: y vsza druga, prez vszake dvoi-
noszti.

Zaikai sze pak lisztor ovde imennie Troi-
sztvo, à ne drugde, kadaie Nebo sztvo-
ril? &c.

Zato, kaiti je hotelo nasveszti Lyubav
szvoiu, da iu Chlovek pamet, razum, y
volyu imaiochij szpozna, y kako viszo-
ko podignyen nad vszem sztvorenyem
Chlovek je.

Zakai reklo ie, vuchinemo?

Kaiti naiveksu povolynoszt imati je ho-
tel vu Chloveku, kakoti oszebuine szpo-
dobe szvoie, y kipu, y to je hotel po-
tverdit Szin Bosji Chlovekom posztavssi:
drugoch szpoznavasze kako vize tri Per-
sone jeszu jedinoga Szobsztva, y Bithia
vu Zmosnoszti, vu Vszamoguchnoszti,
vu Dobrote &c.

Nimali ki Prorok od toga kai piszano?
Isaias ima: *Isai c. 6. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus DEUS exercituum.* Szvet,
Szvet, Szvet Goszpon Bogh Seregov:
Item David Ps. 69. Benedicat nos DEUS, DEUS noster. benedicat nos DEUS. Bla-
goszlovi nasz Bogh Bog nais. blago-
szlovi nasz Bogh. Drug je drugi otaino
maiu.

A vu novom Zakonu niszuli szvedo-
chansztva ochita, y zevizema odperto
oznaniena?

V. Jeszu: *Math. c. 23. Euntes docete omnes Gentes baptizantes eos in Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Idite vnchete vsze Narode kersztechi je vu Ime Otcza, Szina, y Duha Sz.

M. Nili gdo drugi zmed Apostolov to nazvesztil lepo?

V. Sz. Janus ie ovako: *1. Joan. c. 5. Tres sunt, qui testimonium dant in Cælo: Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt.* Tri szu, koji szvedochanfztvo daiu na Nebu; Otecz, Rech, ili Szin, y Duh Szveti, y ovi tri jeszu jedno: tri Persone, â jedini G. Bogh.

M. Naszvetimi ako kai znas od Szina Bosjega?

V. Hochu zdrage volye: Baruch veli: *Baruc. c. 3. Hic est DEUS noster - - post hac in terris visus est, & cum hominibus conversatus est.* Ov je Bogh nas: - - zatem na zemlye vidien besse, y z-lyudmi sivel je; toie to G. Kristus za nasz je Chlovekom posztal. *Item Ps. 2. Filius meus es tu, ego hodie genui te:* Szin moi ti ieszi, jaszem te denesz rodil, ko poradyanye od vszeh je vekov, y bude.

M. Od Sz. Duha znassli koie szvedochansztvo?

V. Znam hvala Boghu: *2 Mach. c. 23. Spiritus Domini locutus est per me, DEUS Israel.* Duh Goszpodinov je govoril po mene,

mene, Bogh Israielszki. *Item Isaiae c. 24. Nunc Dominus DEUS misit me, & Spiritus ejus.* Szada G. Bogh poszlal je mene y Duh nyegov. Ove rechi protokuval je vu *Persone* Szina Bosjega Chlovechansztvo v zimlyuchyega za nasse Odkuplenye.

Razgovor od jedine pravdene Katolichanszke Szvete Verre.

M. *Kai* je pravdena Verra Katolichanszka?

V. Dar jedan je y oszebuina miloscha Bosja ter zverhu naravszka Szvetloszt, z kojum Ghlovek raszvetisze, da vsza verruie, ka napervo posztavlya Sz. Mati Czirkva *Katolichanszka* Rimszka nassa.

M. Toli mi nemoremo prez ove Szvet loszti verruvati, ona koia moramo ververuvati?

V. Nemoremo: ar je otaina jedna, globoka szkrovnoszt, da nij moguchye razumeti nye, prez oszebuine milosche, y szvetloszti od G. Boga dane.

M. Kako jako je potrebna ova Verra vszem Lyudem po szvetu razdelyenem?

V. Je tako dasze nigdo zvelichiti nemore, koji nye nijma, navlasztito pameten buduchi vu szvoieh leteh: ar Sz. Pavel *Hebr. 11* veli: *Sine fide impossibile est placere DEO*: Prez Verre ni moguche, dabi Boghu povolyen bil.

M. Ada je ova naiperva sztran vszeh kotrigov, y naiveksa?

V. Je sztanovito, nit, prez ove dobroga sivlenya ne moremo naiti, dapache pri Sz. Marku Goszpodin rekosse: *Marci 16. Qui non crediderit, condemnabitur*: Koji nebu veruval, szkvarilsze bude. *Item Joan. c. 3. Qui incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira DEI manet super eum.* Ki je neveruvan Szinu, neche imati sivlenya, nego szerda Bosja prebiva zverhu nyega.

M. Goszp. Bogh kada vleie ovu miloschu Verre Chloveku szlabomu?

V. Vleie kad Sz. Kerszt prime, y zasge szetloszt szvoiu vu Dusfu, da lahko szpozna viza, kada pride k-razumu, y k-pameti oneh, koia sze nazveschaiu od Sz. Verre.

M. Jeli pak zadoszta dasze ova szerczem szamo verruiu, ali y zvuszti nazvechaiu?

V. Ni zadoszta: negh zpovedavssi zvuszti, pokasati zdelli zvuna potrebnoie, dobrehsze dell priemssi, ter zla besechi: ar Sz. Pavel veli: *Rom. 10. Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Szerczem sze verruie na pravicu, â zvuszti sze zpoved Verre chini na zvelichenye: tako verno molech vakuvati ie potrebno pred Neverniki vu pri-

prilike prez ftraha, y fzramoslyivofzti Verru fzvoiu ochiveszto. Ja verruiem v-Boga Otcza Vfzamoguchyega &c.

. Chlovek jur kad ima milofchyu ovu, kai teda jos zrokuie dobra vu nyem Verra ?

. Sz. Pavel *Hebr. c. 11.* vuchi da *je* Vera otaineh fztvarih fzvedochanfztvo, koiehfze vufat moramo, akoprem fzu nevidyena : ar *je*fzu fztanovito : *Argumentum non apparentium.*

. Znafsli kakofze dersat moramo felechyi pravdeno valuvatifze Kerfchyanfzke Katolike vu ove Szvete Verre ?

. Znam nekuliko, tho naimre *k*-vfzem verno privolyvffi, koia god *Sz.* Mati Czirkva Katolichanfzka Rimszka nazveschya podvuchena od G. Boga po *K*reposzti Duha Sz. iz Sz. Pifzma, Sz. Evangeliuma, iz chinov Apoftolfzkeh &c. dersechya fzlosno dokonchanya vu Sz. Szpravischyah, dafze verruiu, zpovedaiu &c.

I. Nazvefztimi na kratkom vfzeh szkrovnosztih oveh zadersanya Sz. Verre, koiászmo dusni verruvati, y znati, tako dafze nigdo ni fzpovedati nemore, nit od grehov fze odvezati po Nameszt niku *K*riftuffevom doklamfze nenavuchi dobro : ako znas ?

. Hochyu rad : vfzaki naimre dusen ie verruvati, kada k-razumu doide, dobro zapametivffi : da ie jeden jedini G. Bogh

szerczem, y z-vuszti valuvati batrivo, y pobosno, da ie Szobsztvo jedino, y Bithie vekivechno: y daszu tri Persone jednake nature Bozanszke; Otecz, Szin, y Duh Szveti, zmed oveh treh druga Persona ie Chlovekom posztala, illi vzella na sze naravu chlovechanszku; to ie to Szin, kisze ie priel od Duha Sz. porodyen od Marie Deve, na Krisu za Lyudih odkuplenye vumerl, doiti hochye szudit vu vremenu odluchenom od Otcza Vszamoguchega vsze lyudi pravichne, da im naplati vsza dobra della, z-dobrem vekovechnem: y za zla polag zazluсenya z kastigum vekivechnoga terplenya. y kai nai gorsseie, da im szkrati licza szvoga Bosanszkoga vusivanye za na veke zavdaiuchi muke ognyene.

M. Kade prebiva nas Goszpodin Bogh?

V. Prebiva, y kralyuie povszuda.

M. Kaisze razume, kralyuie povszuda?

V. Razumesze da goszpoduie na Nebu, na Zemlye, y pod zemlyum.

M. Ako ie povszuda, zakaisze veli da ie na Nebu: Otecz nas ki jeszi na Nebeszih?

V. Kaiti na Nebu szamo puszti sze videti onako: *Sicuti est*, kako je odichen, Szveth, y Blasen, vsze tamo blasene chinechi.

M. G. Bogh jeli takai vu Peklu?

V. Je tamo z-Praviczum szvoium chinechi goreti, y szati Vrage, y druge Proklete.

M.

M. Kako ie v-Peklu da nezgori ?

V. Kot szvetloszt; koia vu vode sze nezmochi, vu blatu szenevmase, v-ognyu szuncheni trak nezgorij &c.

M. Gdo che szudit one vsze proklete, y pravichne?

V. Hohhe Szin Bosje navlasztito szam rekuchi: *Joan. c. 5. Pater omne judicium dedit Filio, quia Filius Hominis est.* Otecz je dal vesz szud Szinu, haiti je Szin Chlovechji, szamsze pokasuchij vszem dobrem, y hudobnem, akoprem kako Bogh hoche tamo biti Otecz, y Duh Szveti nepokasuchisze vendar onak kot Szin Chlovechij vu Zmosnoszti Tela preszvetoga.

M. Vszeidom kad pride szudit, kai bu chinil?

V. Vuchini posztaviti vsze dobre na deszna sztran, â hudobne na levu kako zaversene.

M. Kai dobrem bu govoril?

V. Qvo lyublyeno: Hodte Blagoszlovlyeni Otcza moga vu Kralyevsztvo Nebeshko.

M. Zakai tako lyublyeno bude im govoril?

V. Iz jedne sztrani da videli, y chuli budu vszi szkvarieni ftaszusze mentuvali, â druge sztrane da potverdi nyhova dobra della. *Operamini, dum tempus est:* Kotje rekel daszu obdersalli: poszluite za Dussu kad ie vreme. *Contendite intra-*

re per angustam portam. Dèlla szu ova nadalye: sednye napaiati, gladne nabrániti, luczkoga nit poselyeti nit faszę obernuti &c.

M. *K*ai pak reche prokletem ov Szudeczi?

V. Ah doszta zlo, kotzuszi zazlusili tusni! *Ite maledicti*! Odhadyaite prokleti od vszeh izebraneh vu ogeny vekovechni &c. kadasze niszte dobreh dell hoteli dersati neposzlussaiuchi nit mene, nit Otcza.

M. Kad ova pregovori kai teda vuchini?

V. Dobri budu isli veszello z-Angeli v-Nebo, â hudobni vu jamu peklenszku ruchechi nepreszesno zevszemi vragmi.

M. Buduli isli v-Nebo z-Telom szkupa, j z-Dussum?

V. Budu z-Dussum, y z-Telom jaszneſſem od satkoga szuncza: kot takai prokleti v-Pekel, ali pochernyeni kako vragi rusno na telu, y na duſſe.

Razgovor od jedine Verre, y od jedine Sz. Czirkve Katolichanszke Apostolszke v-Rimu v-korenyene.

M, Od kuda znati mores da je szama jedina Verra pravdena za Zvelichenye, y zvan koie nisze moguchye zvelichiti?

V. Odtud navlasztitp. kaiti Sz. Pavel *Eppes. c. 4. v. 4.* vchil je ochito: *Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus*

De-

DEUS, & Pater omnium. Jeden Goſzpodin, jedna Verra, jeden Kerſzt, jeden Bogh, y Otecz vſzeh. *Unum Corpus, & unus Spiritus.* Jedno Tello, illi obchyna jedna, y jeden Duh, illi jednako verruvanye vſzeh ſzkupa ſzlosno chyutechyeh od vſzeh, koia ſzusze navuchili od jedinoga Boga.

I. Znaſsli kai obilneiſſe od ove jedinoſzti povedat, illi raztolmachit?

V. Znam iz ovoga isztoga Vuchenika Kriſtuſſevoga opominaiuchyega: *Hebr. c. 13. Variis doctrinis nolite abduci*: Z-vnogoverſztemi navuki nepusztiteſze zapelyati: nepoſzluſſaite vſzakoga, neg isztinſzka prodekuiuchyega. Nadalye: *1. Cor. 1. Sitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia:* Budite tako zverſſeni vu jednakom chutenyu, y jednak dersete navuk, jednu ſzamu Verru derſechi za jedino Dobro zadobitiſzi.

M. Neli kade kai drugde vu Sz. Piſzmu od thoga?

V. Je otaino: *Eccl. 2. Va peccatori terram ingredienti duabus viis!* Jai greſſniku v-zemlyu vlezuiuchyemu po dvoiem putu! to ie kisze derſi dvoiega puta, nijednoga pravo.

M. Vuſaſsliſze kakov zrok razumno doneſzti napervo za obraniti verru jedinu?

V. Uſtamſzę z-pomochium Bosjum: ar kako

ie Bogh jeden jedini, tako morabit y Verra jedna jedina. kâ od nyega kakoti jedinoga dohadya, y akobi mi verruvali dvoiverszto, moralibi to szpoznati od dveh? koji vuchilli bi jeden jedno, â drugi drugo.

M. Nebilisze kai nedosztoinoga moglo Bogu pripiszat, akobi hotel nam dvoiverszti dat navuk, jeden szuprotiven drugomu?

V. Sztanovito bi; navlasztito *Mutabilitas* jedna premenyba, illiti nesztalnoszt Boga: dapache vkanuvanye zdvoiversztum Verrum: zato szama jedna dersati sze mora, ako valuvat hochyemo da veruiemo jedinoga Boga.

M, Moresli iz jedinoga Boga izpelyati razumno kako morabit jedina szama Verra jos?

V. Morem da ie jedina, po koie vsza dobra dohadyaiu, ar kako ie Bogh jedini, jedino, y vsze dobro, tako y Verra, koia ie od jedinoga Bogha, ar drugach dabi Ver vech bilo, y Bogov tuliko bi moralo biti, kai ni moguchye za na veke.

M. Pokasimi nadalye razumno obilneisse, da morabit Verra jedna jedina, ako znas tuliko?

V. Znam: ar kako ie Bogh jeden buduchi *Objectum*, illiti Gzily Verre, tako morabit y ona jedina.

M. G. Kristus veli vu Sz. Evang. *Hy bete* *Fi-*

Fidem DEI: Imaite Verru Boga: mores-li kai od tud izpelyati za potverditi iſztinu ovu?

. Morem ovak: ar kako govori od jednoga *Unus est bonus DEUS*: Jeden ie dobri Bògh: *Matth. c. 19.* tak ovde od jedne Verre, y v-drugeh meſzteh hotemſſi nazveſztiti: *DEUS est Veritas*: Bogh ie iſztina vekovechna, ter nezſallyena oznanuiuchza nam vſze Szkrovnoszti Nebeszke ſzobum jedinem, zmed koieh vſzaka po ſzebe zadoszta ie nyegvu jedinoszt nazveſztiti kot ie Vſzamoguchnoſzt &c. ada y Verra tako morabiti jedna, kako god Vſzamoguchnoſzt.

. Pochem dohadyamo na ſzpoznanye jedinoga Boga?

Po Verre: da ie Szvet, miloſzerden, lyublyen, prez konza, pun vſzeh Dobri, miloſchyi &c. ada ova jednoga prodekuiuchya morabiti takai ſzama jedna.

. Odkogaſze lyudem v-ſzercza, illi v-razum vleva ova Verra?

Od Boga jedinoga, koji akobi vech nazveſchyal, bi ſzamomu ſzebe naivekſsu kriviczu med lyudmi zaszadil, dabiga zevſzema nemogli ni za Boga ſzpoznati jedinoga, nit pravoga: ar kako berse gdo ih vech prepuſchya, tak vech mora dopuſchyat isztin, koia ſzama vendar jedna ie: *Ego sum Veritas*: Ja ſzem iſztina.

M.

M. *Sz*ada pokaſimi jeli jedina Sz. Czirkva, v-koie pravdena *Szlusba Bosja* ie, y zvun koie ſzame Zvelichenye Duſs nedobivaſze na Szvethu drugde?

V. *S*ztanovito ova je ſzama Sz. Katholichanſzka Rimſzka.

M. Odkuda tu iſztinu ſzpoznavas, da ie jedna ſzama, nit ni druga?

V. Naipervich iz Sz. Evang. kade ie G. *Kriſtus* rekel: *Matth. c. 16. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Sz. Petru Ap. Tiſzi Peter, y, iz zverhu pechine ove budem zidal ni Czirkve 3. ali 6. ali 10. negho Czirkvu: to ie ſzamu jednu jedinu.

M. Odkuda drugoch mores mi to povedat?

V. Morem od ovud miszlechi da kakgod ſzam morabit jedini Bogh, y jedina prava Verra: *Unus DEUS, una Fides?* tako ravno jedina Czirkva Katolichanſzka morabit, koiu ie ſzam jedini G. Bogh zezidal, y vutverdil: terſze vu ovoi zadersava jedina Verra pravdena

M. Moresli kai pokazat iz Sz. Piſzma od Czirkve?

V. Morem iz Sz. Evang. kade vchini G. Kriſtus od pokaranya bratinsz koga: *Mat. c. 18. Quod ſi non te audierit, dic Eccleſiæ*: Ako te pokaran neposzluhne, reczi Czirkue daga pokara: *Quod ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus.* Da ako

za onoga, ki Boga nezpoznava nikako.

. Kako odovud szpoznavas, dabi bila jedna Czirkva?

. Ovako: da neveli Czirkvam vech, neg Czirkve, to ie jedne, koiu ia jeden jedini Zvelichitel jeszem posztavil na Szveth, nit nigdo drugi nima te Oblaszti od Otcza moiega Nebeszkoga.

I. Chlovek ada morelisze naiti na Szvetu tako moguchen, y zmosen dabi mogel Czirkvu ovakovu obudit, y szad zaszadit tak szvetu, ali szveteissu v-koie szame Zvelichenye nasslo bisze?

T. To ni moguche nigdar drugomu kako szamomu Chloveku Bosanszkomu Kristussu Jesussu, a drugi ni bil nigdar tuliko moguchen, niti muder: ar *Joan. c. 5. Pater omne judicium dedit Filio:* Otecz Bogh Nebeszki vesz szud dal je Szinu. *v. 27. Et potestatem dedit ei judicium facere:* Y oblaszt, illi moch dal mu ie chiniti vsza na szvetu, koiagod szu potrebna za Zvelichenye Lyudy. Niti ni moguche dabi druga Czirkva podiglasze od lyudy, ar ie od szamoga Boga ova vuchinyena.

M. Nebilisze kai nedoiztoinoga moglo G. Boghu pripiszat, akobilze Czirkva ova premenilla, y druga nova kadagod zachela od koga?

V. Sztanovito bi, ar bi z-fallel vu szvoiem

obechanyu Vſzamoguchega Bosanſztva.

M. Akobi pak Czirkva zaszluſila tu kaſtigu nebili toga doſztoino vuchinil:

V. Czirkva ako bi zaszluſila bich kakov, kaſtigal bi iu drugach, kot je do ſzada vnogo puti, à dabiju ſzkonchalſ, toga do ſzudnyega dneva nigdar zevſzema nevuchini.

M. Odkuda to znas, da tako govoris?

V. Znam iz rechih Bosanſzkeh Goszp. Kriſtuſſa *Matth. 16. Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Zvethu ove pechyne zezidat hochyu Czirkvu moiu, y vrata peklenszka nebudu premogla ſzuprot nye: nut kako lepo, y ſzvetho velyaſſe *Czirkvu moiu*: koiu rekſſi lyubim, y branim daſze neporuſſi vſza nigdar.

M. Nili bila poruſſena od Ariuſſa, od Mahometa, Luthera &c. mallo ſalli vſza tako rekuch?

V. Ni bila kot ni ſzada H.B. ako ie kaſtigana bila na vnogeh ſztranah; ar ie vſzigdar oſztaleh Verneh Katolikov med nymi, kot ih ie ſzada vnoſina med Turki, y drugemij da pache boiye ie billa razſſiriena, rasglaſſena nuter vu glubine Indianszke, kot ie y ſzada v-ſzame Ghine viſſe od 60. Millionov Katolikov potlam bibil Luter, y Calvin zapelyal vu

alo

zlo nekuliko jezer za szobum na szramotu *Pape* &c. vu Europe, y Turchin poklal, y prognal &c.

M. Moresli to potverditi joschye od drugod?

V. Morem miszlechi na jobechanye Kristussevo: *porta inferi non prævalebunt adversùs eum.* Vrata peklenszka, to je jakoszt, y hudoba Luciferova, y nyegoveh tovarussev, y naszlednikov, ili poszlussitelov nyhoveh Mahometa, y drugeh Heretnikov nebu tuliko premogla szuprot nye, dabi ju szkorenilla, ar valuie za potverdit obechanye Bosanszko nadalye: *Matth. c. 28. Cœlum. & Terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.* Nebo, y Zemlya pressla budu: to je berse; â moie rechi nepreidu, ar szem, *æterna, & infallibilis Veritas*, Vekovechna, y nesallyena isztina: *Malac. c. 3. Ego Dominus, & non mutor:* Jaszem Goszpodin, y nepremenyamsze, kai jeden put rechem, y tverdo obecham, za moiu Diku veklu, y Duss dobro, to vszigdar dersim.

M. Jeli gde G. Kristus od oveh rekel vu Evangelyumu?

V. Sz. Janus pisse vu 17. deelu kako ie G. Kristus molil Otcza Bogha Nebeszkoga za szvoie vu Czirkve zebrane za teda, y za potlam dokoncza szveta: *Non pro eis*

aut

autem rogo tantùm, sed & pro eis, qui credituri sunt per Verbum eorum in me. Ne za nye pako proſzim liſztor, negh y za one, koji po rechi nyhove verovali budu vu me: *Ut omnes unum ſint:* Da vſzi jedno budu, to ie szlosni vu Verre, vu Czirkve jedine. vſza obderſavaiuchi jednako ſzlosno. Koiagod im po Czirkve moie szporucham: *Joan. c. 17. Unum ſint, ſicut & tu Pater in me, & ego in te:* Nai budu jedino jedini; kakoſzi ti Otecz vu mene, y ja vu tebe; *Et ipſi in nobis unum ſint:* Ter da y oni vu naſz jedno budu verruiuchi jegnoga Bogha, y jedinu Czirkvu, koiuſzi hotel dabj iu zezidal chudno jaku, y tverdnu, na ſzvetu, na Hvalu y Diku tvoiu.

M. Jeli joſchye kai recheno bilo vu Sz. Evangeliumu?

V. Je od G. Kriſtuſſa *Luc. 22. Ego rogavi pro te(Petre) ut non deficiat fides tua.* Simon! Simon doide ſzkuſſavanye na vaſz, ali ja ſzem proſzil za te, da nezfali Verra tvoia, nit Czirkva; kot bi bil hotel rechi. koiu ti daiem v-ruke, y Nameſtnikom za tobum moiem vſzem pravdenem.

M. Moi dragi kako mores iz vſzeh oveh meni dopovedat, da ie ſzama Czirkva jedino ſzveta?

V. Morem ovak lepo: Nigdar nikakova molitva ni bila tako jaka, y krepoſztly-

va,

va, kot G, Kriſtuſſa Chloveka Bosanszkoga, ada ie zadobila vſzakoiagod ie ſproſzil od Otcza, kakomu ie ſzam rekel: *Joan. 11. Ego autem ſciebam, quia ſemper me audis:* Jaſzem pak znal, da me vſzigdar poszluſſas molechyega, da Czirkva bude tverdna, da *Petrova* Verra nezfalli, ni oneh, ki budu verruvali, y da ovi *jedini* ſzlosni budu vu moieh navukeh obderſavaiuchi jednako vſza do konza ſzveta. Otecz ie poszuhnul Szina, ada ſzu vſza iednako jedina Czirkva, y Navuk, y deneſz vu vſzeh veruiuchyeh po Petru &c.

M. Niliſze gda pretergala te ſzkorenilla ova Czirkva vu tulikeh pregoneh *Krivo*verczev, y Bolvanſzkeh klanyavczev?

V. Ni tho moguche, ar G. Bogh dersi rech ſzvoiu, nit ſze to nigdar nenahadya, negh da ie razſſirena bolye popreleianyu kervi viſſe od 15. Millionov Muchenikov.

M. Nahadyaliſze kai ſzkrovno od toga vu Sz. Piſzmu, ali kade drugde?

V. *Daniel. c. 2.* ſteieſze ochiveſzto: *In diebus autem Regnorum illorum ſuſcitabit DEUS Regnum, quod in æternum non diſſipabitur.* vu dneveh pak oneh Kralyeviztvi obudit hochye Bogh kralyevsztvo jedno, koiesze na veke neszkoncha, nit nerdziplye, Kai tverdi ochiveſzto Sz. Gabri-

briel Deve Marie naszveſzchyaiuchij, *Luc. c. 1. Et regni ejus non erit finis.* - Y Kralyevſztva nyegovoga nebude konecz da ie pak Szin Bosji *Rex Judaeorum*, Kraly Sidovſzki, to ie vſzem znano Narodom.

M. Pokaſimi da je Czirkva Kralyevſztvo, kako to morebit gda je rekel G. Kriſtus: *Regnum meum non eſt de hoc mundo*: Kralyevsztvo moie ni iz ovogo ſzvetha?

V. Pravo ie rekel, da ni iz ovoga ſzvetha kako Kralyev drugeh, negh ie duhovni Kralyevſztvo vnogu razlichno od ſzvetszkoga mallo terpechyega lett.

M. Jeli gdo vuchi ochito ovu iſztinu vu Evangeliumu?

Vj Sztanovito ie ſzam rekel: *Ego non ſum de hoc mundo*: Ja niſyem iz ovoga ſzvetha kako drugi *Kralyi*: *Sz.* Gregur Papa *ſerm 12. in Matth.* odperto ie tolmachil: *Regnum cœlorum præſentis temporis Eccleſia dicitur*: Kralyesztvo Nebesko ſzadaſſnyega vremena Czirkva veliſze y od ovoga Kralyeſztva, *non erit finis.* Nebu konecz.

M. Neli kai Duh Sz, otaino od Czirkve govoril?

V. A ie *Pſ. 47. DEUS fundavit eam in æternum.* G. Bogh ie temel nye poſztavil na veke, ter tako da ie nigdar ni zapusztil. G Kriſtus ochito valuie: *Matt. c. 28. Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi.* Nut ovo ia ſzem

zva-

zvami nuter do ſzkonchanya ſzvetha. Ja vasz budem krepil, y chuval od vſzeh nepriatelov Heretnikov, Turak, y osztaleh da vaſz nigdar izkorenit zevszema nebudu mogli, akoprem izkuſſavat nepresztanú. Sz. David ima odtoga *Pſ. 88. Iſaias c. 2. Michyas c. 4.* lehko naides ako poides chteti.

1. Neli kade jos Duh Sz. govoril otaino od Gzirkve?

R. Prez dvoinoszti rechi morem da ie *Cantic. c. 9. Una eſt Columba mea*: Jedina je golubicza moia. *& perfecta mea*: y zverſsena moia. S. *Paul Epheſ. 4. Unum Corpus, & unus Spiritus*: Jedno tello, illi obchyna, y jeden Duh, illi vszeh jednako chutenye od Bogha, od Verre, y od Navuka, koga Gzirkva, kakti koia ſze zove od Apoſtola Sz. Paula. *2. Tim. c. 3. Columna, & firmamentum Veritatis*: Jeden glaszoviti ſztup, y tverdnoszt preiaka Isztine neoszkrunyene od Boga dana lyudem, koia Cirkva nigdar josche ni bila poruſſena, kakoti od ſzamoga Visnyega te Vſzamoguchega zakorenyena: akoprem vnoga Krivoverczi izkuſſáliſzu za poruſſiti iu zevſzema ter tho na ſzramotu Sz. Otczev Papov iz nenavidnoſzti chut nemoguchi, daſze pravdeno nazvescha. *Una, Sancta, Romana, Catholica, Univerſalis.* Na Szvethu v-Rimu

per-

pervom, y glaſztoviteiſſem Varaſſu zme-
vſzeh po vſze Europe ſzama jedina Szve-
ta, obchinſzka po vſzem ſirokom ſzvetu
nazveſchyena, y ſzpoznana da ie Czir-
kva Zvelichenya pod oblaſztium na me-
ſztu Sz. *Petra* Pape ſzedechyega, te rav-
naiuchyega po Nadehnenyu Duha Sz.
oszkerblenyu G. Kriſtuſſa.

M Nili obchinszka takai Czirkva Krive-
verczevi kot oni preszumniu govoriti?

V. Ni nit malo, nit veliko, nit G. Bog
toga nigdar nedopuſzti ſzamu jednu o-
debravſſiszi za Diku ſzvoiu, y Lyudy zve-
lichenye: ni obchinſzka, nit ſzveta, al-
ſzę nigde neſteie dabiju poſsli nazve-
chyat po ſzvetu med Turke, med Poga-
nine vu Indie &c. ſta ni ſzami netaie,
ſ naſſa joschye y danasz ide povſzud
posylana od Sz. Oczą Pape povſzuda po
Goszp. Kriſtuſſa zapovedi: *Matth. c. 6.*
Euntes in Mundum univerſum, prædicate
Evangelium. Iduchi po vſzem ſirokom
Szvethu, nazveschyaite Evangeliuma
moiega, Rechi, y Navuke Nebeszko-
ga ſivlenya te vekovechnoga. Sz. Ja-
kob ovde lepo vuchi: ki poſzluſſal bu-
de zapoved ovu: *Jacob. c. 1. Et perman-*
ſerit in ea, non auditor factus obliviosus,
ſed factor operis, hic beatus in facto ſuo
erit. Y ki obſztoji vu nyoi nevchinyen
poſzluſſitely ſzpozablyv, neg chinitely

della,

della, ov blasen bude vu chinu ſzvoiem z-Verrum.

Niszuli kakova znamenya oszebuina iz koieh Czirkva jedna jedina moreſzę zpoznat lehko?

Jeſzu petera znamenya, koia naſz pelyaiu na szpoznanye jedino pravdene Sz. Czirkve Katolichanszke. 1. Jednaka jedinoszt, illiti ſzlosnoſzt vu navukeh povszuda. 2. Da je ſzveta. 3. Obchinszka, razſirena povszuda. 4. Apoſtolſzka Kerſchyanſzka Katolichanszka. 5. Napunyena z-velikemi chudi ter isztinſzkemi: to ie chuda ima tverdna, koia ju nazveschyaiu jedinu.

. Vuczhemſze zadersava pervi Kotrigh, to ie da ie povſzuda jedina, y jednako podvuchaiuchya ſzvoie verne Szine?

Vu treh ſztranah zaderſavaſze: 1. Daſze veruiu vſza vu Kerschyanſzke Katolichanszke Czirkve vu jednom meſztu Szveta, kot vu drugom: vu Latinszkom, Franczuszkom, Nemskom, Chinczkom, Horvatczkom &c. Orſzagu, vu Indiah obernyeneh na Verru, te v-Czirkvu dopelyaneh, vu Aſie, Affrike, Amerike, y vu Europe jednako G. Kriſtuſſa ſzpoznavaiuch za Boga dobroga.

. Jedinoſzt ada ie tuliko znamenye jedne Czirkve isztinszke?

. Sztanovito ie, pokehdob Szveth ie tu-

li-

liko velik, Kralyevsztva tuliko dal[illegible]
jedno od drugoga, Lyudi vu ponaſſan[illegible]
razlucheni, vu govorenyu jedni druge
nerazumechi, te vendar vu Verri jesz[illegible]
ſzlosni jednako prijmluchi vſze Nav[illegible]
ke Czirkve od Bogha dane, ki lyubi-ſ[illegible]
lyno jedinoszt, y ſzlosno Veruvanye.

M. Jeſzuli pak ova tako ſztanovita da pov[illegible]
ſzuda jednaka ie Czirkva vſza obſzl[illegible]
sāvaiucha ?

V. Jeſzu prez dvoinoszti : ar kadeſzu go[illegible]
Katoliki, tamoſze na ieden nachin Sz[illegible]
*M*aſſe ſzluſe, za mertve ſze moli; zaz[illegible]
vaiusze na pomoch Szvetczi Bosji, vallu[illegible]
ieſze da vſzaki volyu ima dobro, ali zl[illegible]
chiniti: da Poszti *Korizmeni*, y drug[illegible]
vredni ſzu preſtimania, y redovnich[illegible]
ſztalis: koia Krivoverczi odmechyu o[illegible]
ſzebe, nit vu Cirkve naſſe nemogu chu[illegible]
od nyh.

M. *Koia* ie druga ſztran znamenya jedino-
ſzti Czirkvene?

V. Ova ie: da ie Vera kako vsigdar od
Apoſtolov nazveschyena, tak y potla[illegible]
čd Namesztnikov Kriſtuſſeveh vu vre-
menu mira, y pregonov vſze jednaka:
kakosze vſza nazveschaiu, kot ſzu *bil*[illegible]
pred 1000, letti, razglaſſena ovde vu
Aſie &c. y vu Indiah,

M. Koie treto ie znamenye ove Jedinoszti?

V. *Ovo* : *Kaiti* naſſi Verni imaiu jednak[illegible]

prav-

pravdu, illi nachin, koiegaſze imaiu vſzi derſat ſivuchi vu Sz. Verre, y vu Czirkve.

. *Kakov* ie ta nachin, illi pravda pelyaiuchya vu tuliko dobro?

Jednako ie chutenye Sz. Otczev, Sz. Szpraviſcha, y obchyne vſze Katolichanſzke ſzloſnoga ſze derſechye navuka.

. *Moreli* fallet Sz. ſzpravischye, gda dokancha otainoszti Sz. Verre, koiesze imaiu verruvat od vſzeh Verneh vu Czirkve?

Toſze mora veruvat da G. Bogh takvoga zla nigdar neprepuſztij, ar ie obechyal pri Sz. *Matteiu c. u. t.* Jaſzem zvami nuter do ſzkonchanya Szvetha, rekuchi takai od Sz Duha, *Joan. 16. v. 13. Docebit vos omnem veritatem*: Podvuchal vaſz bude vszu isztinu, *& in vobis erit:* y vu vaſz bude prebival: dapache veli: *Joan. c. 14. v 16 Hoc faciam:* to vchinim: *Ut vobiſcum maneat in æternum*, Da bu zvami prebival na veke Czirkvu moiu ravnaiuchyemi, tako da peklenszka vrata nigdar ie neobladaiu. *Matth. 16.*

. Znamene drugo ko ie ove pravdene Czirkve?

Je ovo. da ie ſztanovito ſzveta.

. Toliſzu vſzi *Szveti*, kojiſzu vu ove Czirkve?

Niſzu vſzi ſzveti lyudi, negh vnogi ja-

ko gresshni: negol ie szveta zbog tri zrokov. 1. Da navuk dersij neoszkrunyen, y szvet, koga vszi lahko mogu obdersavat, y ovako sivuchi posztaszveti. 2. Zrok: kaiti gresshnikom grezisze od sztrane Kristusseve, akosze ne podadu vu pokoru tolnacheh: kako szam jeden greh szmertni ie zadoszta za szkvarenye vekvechno: opominaiuch dasze szpomenu lyudi verno iz Szuda Bosiega, Purgatoriuma, y muk peklenszkeh obernuvssisze na dobri sitek, Treti zrok ie; dasze Szveta zove: Kaiti vu nyoi vszigdar nahadiaiusze chedni te szvetoga sivlienya lyudi, od koiehszu pune Knyge: kakoszu negda bili, y potlam: Sz. Ambros. Sz. Augustin. Sz. Gregur Navuchitelyi Czirkveni; Sz. Benedict, Sz. Ferencz, Sz. Bernard, Sz. Katarina Senenszka, Sz. Quirin Biskup, y Muchenik Sziszechki, &c.

M. Koie ie treto znamenye ove pravdene Czirkve?

V. Je ovo, da ie obchinszka poszuda Katolika imenovana po vszem Szvethu naveschenya.

M. Gdo veli da ie ova, ni nemore druga bit?

V. G. Kristus szampri Sz. Matth dal ie ochito zapoved: *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium*: Idutchi

po

po vſzem ſzvetu nazvescha te Evangelium : drugde takai : *Docete omnes gentes* : Vuchete vsze narode.

M. Jeli dana ta oblaszt Lutheranom od Luthera, Calviniſtam od Calvina ; y drugem od drugeh ?

V. Ni za iſzto, negh lesè vu meſztu jednom nevuſaiuchysze takvoga poszla prieti, kada ih ni poszlal G. Kriſtus, dapache dabi mogli, radi bi y naſſu Czirkvu iszkorenili, ni dabi Neverru ſzvoih posli kamo nazveschat Boghu ſzuprotivnu : koie nigdar neprepuszti vnogo razſſiriti.

M. Koie znamenye ie cheterto ove Sz. jedine Czirkve ?

V. Ovo ie : Da ie ſztalno Kerſchyanszka Apoſtolszka vu Navuku Apoſtolov nadebnyeneh od ſzamoga Bogha, y drugeh po nyh nuter do denesz nepretergnuvsſisze Naszleduvanye, illiti Succeſſio Sz. Otczev Papov nigdar, akopremſzu bili prognani iz Rima sevſzemi Redovniki od krivoverczev do 40. puti tamo van. Szveth bi znal vesz akobiſze kada bilo ovo Naszleduvanye, illi Succeſſio pretergala Papov Sz.

M. Znamenye peto kò ie pravdene Szveto Czirkve ?

V. Jeſzu chuda vnoga ; ar ona morebiti prava, y jedina Czirkva Kriſtuſſeva, vu koieſzu chuda ochita.

H M.

M. Nahadialisze kade kai od teh chud na veschyeno ?

V. Nahadia : kako ie G. *Kriftus* rekel p Sz. Marku *c. ult.* Naszleduvala budu zn menya one, ki veruvali budu ova: *nomine meo Dæmonia ejicient, linguis lo quentur novis &c.*

M. Nili kai od toga drugde piszano vu Sz Evang ?

V. Je : Sz. Janus pisse *c. 14.* kako ie rek G. *Kriftus* daiuchi oblaszt Vernem szve iem : *Qui credit in me, opera, quæ ego fa cio, & ipse faciet, & maiora horum facie quia ego ad Patrem vado :* Ki veruie v me &c. Sz. *Matthei c. 10.* ima takai pi szano : *Euntes prædicate, mortuos suscit te, leprosos mundate, Dæmones ejicite &* Sz. *Marko c. ult. Prædicaverunt ubiqu DEO cooperante; & sermonem confirman sequentibus signis.* Kot Sz. Peter, y Janu Sz. Ferencz, Sz. Ferencz Xav.

M. Kerschyenik ada vszaki Katolik mor chuda chiniti ?

V. Nemora vszaki, ar Sz. Pavel kakoti p karaiuchi izpitava te szponaffa *1. Co c. 11. Numquid omnes Prophetæ ? num quid omnes gratiam habent curationum* Toli vszi milosчhyu ima u ozdravlenya to ie ozdraviti gubave &c. kotbi hot tech i, nemoraiu toga imati vszi, ar tog

ni potrebno vsigdar ni vszigder.

M, *Kakofze razmeiu one rechi G. Kriſtuſ.* y vekſſa bude od oveh chinil, ki bude vu me pravdeno veruval ?

V. Ni dabi vſzi chuda jednako chinili, negh da vſzigdarſze naide mednymi, ki bude ih vech vu broiu chinil kot *Szveti* Xaverius, ih ie obudil vech od mertveh vu ime nyegvo &c. *Sz.* Mikula vekſſe chudo pokazal ie ſzkoszane na ſallete obudivſſi &c.

M. Jeſzuli y ſzada chuda vu Sz. ove Czirkve *Katholichanſzke ?*

V. Jeſzu: od koiehſzu pune knyge popiſzane od glaſztoviteh vu ſzvetoſzti, y v-navuku lyudi ter chedneh &c. Ki neveruie nai ide vu Aſſis, gledat kako telo Sz. Ferencza ſztoji v-grobu na nogah, ochi odperte vu Nebo dersech. Sz. Antona Jezik czel ie vu Padue &c. Nai ide gledat vu Lauretum Hiſicze Matere Bosje nad zemlyum vu zraku ſztoiechye, kade vszekuntom chuda ſze chine &c. Nai ide y drugam, y nai z-Verrum JEſuſſa, y Mariu hvali.

DEEL X.

Goſzpodar Hiſe chez vſz[e] leto vu ſzvoiem Goſzpodarſztv[u] kai ima chiniti, y obderſavati.

Vu Proſzinczu, illiti vu Januariuſſu.

1. NA novo Letto nai nachini dobro na[...] kanenye, da hochye chez vſze let[o] ſzvoia vsza miſslenya, chinenya, y govorenya overſſitiſze terszit alduiuch mallom[u] Jeſuſſevu na Hvalu, y Diku, z-obechanye[m] da vu vszeh poszleh ſzvoieh hochye Bogh[a] lyublyenoga pred ochima imati, kuliko nai marlyveiſſe bude moguche.

2. Vulye pchelszke, ako ie potrebno, iz jednoga meszta vu drugo preneszi, te[r] ie dobro chuvai, ako bi toplo bilo, da ne poidu paſſe iszkat.

3. Kokoſſi da berse neszle budu, hrani je z-pechenum zobium, z-grahekom, ali z-opechenem na ſnite kruhom, to vendar po malom: ar nebi jako hasznovito neszle.

4. Pokehdob ſzada konyi dlaku puschya-iu, imai veksu ſzkerb na nye.

5. Ako ie zevſzema jaka zima Sedoviam breiem, y ako jur mlade imaiu ſrebichye, ne[...]

nedavaim merzle vodè piti · neg mlachne plevai nuter. y onak ſe napaiai.

6. Ako ie negda topleiſſi dan, takai puſchyai van marhu, daſze preide.

7. Odhranyena Teleta vuchini rezat, gda e zadny fertaly Meszecza.

8. Ovczam davai lisztie jeszenovo, akoga nechye dvechiti, nit grizti, razluchi ie od drugeh, ar na ſzlezene, y jetrah imaiu nękai.

9. Czepe mlade, z ſzlabo drevie, da ga koze, y zaiczi negrizu, vuzmi lanye kožie, kraviega gnoia, y onak ſuchi volovſzke zmeſſai, y od ſztuchenoga pelina osmekni te poskropi ſmeſſana ova ſzkupa zverhu czepov.

10. Detelya kade ima meszto, pervo kak ſzneg opade, potruszi z-pepelom, z-koſſem, y golubiem lanyem, ili gnoiem, ovako zadobilze trava lepsa navlaſztito detelya.

11. Iz dreva ſzad donaſſaiuchyega moras ov Meszecz ſzuho ſzverſiè, ptichia gnyezda, y osztala iz koichſze guschenicze legu, obrezati, y osznaſiti.

12. Dreva velika za His nachinanye, y osztala ſzada poszeczi, kada Meszecz dolle ide, ar ovako nebudu chervojedine podversena.

Vu Szechnu, alliti vu Februaru.

1. ODoike hasznovite, kojiſze polegu vu gore iduchyem ovom *Meszeczu*, marlyvo chuvai, y hrani.

2. Ochiszti vulye, y akoſzu koji nepotrebni Kralyizi med pchelami van ie ſzpravi y pomori.

3. Guszke, *Pure*, Kokoſſi naszadi, y'osztaſa, ako mores.

4. Schyuke ſzu ſzada naibolſſe: zato ſovi je marlivo, ako mores.

5. *Mravi*ſchya, kada ie mokro vreme, v-jutro rano, ali vecher keszno jako szkupa zbijai zklinom, ovako ie zaprcs, da ne izidu van.

6. Napuſchyai vu Ribniake Ribe vu zadnyem fertalyu *Meszecza*.

7. Kapuſztu, vukret, glavaticzu, okolu Faſſenka, ali kesznye joschye poszèi na zemlyu potruſſenu zkokoſſiem lanyem, akoſze bude zmerzavala zemlya, tako zmeſſai z-ovem isztem lanyem ſzeme, y ovako poſzei ſzlobodno.

8. v-*Meſzeczu* dolle iduchyem, ali, v-novom (kako vreme zluſilo bude) moras ſzeiati *Perſin*, Spinacz, *Povertniczu*, Salatu, Cherlyenecz luk, ſzládki Janus, Bob, Grah, *Merlin*, y oſztala ovem ſzpodobna zaszadi, kotſzu kakve felle.

9. Tri-

9. Tri dneve novoga Meſzecza obreſi drevie ſzadoveno, zernye poſzadi, y ogradi malo drevie: nai preſzadyati drevia nit ſztaroga, nit mladoga, gdaie mokro, nit ga z-mokrum zemlyum nezaszipavai, drugach biſze poszuſſilo, y vszehnulo.

10. Meseeczov ie za rezati Terszie, y vezati, y koliti, prikladen.

11. Drevie ſztanovito moras tako zagnoiti, da mlade ſibicye obszeches do tal, y nuter lanya posztavi, gdeſzi obszekel, ter izpukal od korena, ter ovo iszto korenye dreva, zasziply ter ztratinum v-rezanum zlopatum pokriti nezapuszti. ter ovako berse zarasztefze z-travum zemlye.

Vu Szuſczu, illiti Gregurſchyaku.

1. GRah, y Lechyu ſzej ô zadnyem Meszecza fertalyu jedno tri dneve pred mlaiem, ar ovako berse idu vu czvet, akoſze nezmerzava.

2. Szeme od Kapuszte namochi vu vodu, vu koie perſin kuhan ie bil, ar ovako zelye ie ſzlobodno od chervov.

3. Ov Meszecz preſzadi hmel, y obdelai da tiga doszta narazzte za Pivu kuhati.

4. Zob moras illiti ſzeme za ſzeiat obchiniti, jedno oſzem dny Meszecza novoga, ali punoga okolu oſzem takai dan, ar vu Meſzeczu ovom Zob ima obilno zernya, ſ malu ſzlamu: vu malom travnu pak po-

fzeiana pomanye zernya, vech fzlame. Akofze pak orie mokra zemlya za zob, vnogo ie peszie trave, â malo ie zobi.

5. Letny jachmen poszei vu fztarom Meszeczu ako mores.

6. Pfeniczu, y Hers fzei okolu zadnyega fertalya, ako ti vreme dopufzti : ovafzetva ni za vszaki Orfzagh, negh malo Mesnyaka, â ovoga Szuscza za jako merzlę.

7. Perfin, Gziklu, Kolorabu, Gherlyenecz porluk, merkvu, y povertniczu prefzadi vu globoku, peschyevnu, alli tusztu vendar zemlyu, y k-tomu kada ie fztar Meszecz.

8. Glavaticzu za fzeme obchuvanu vu pofztavi, gda Mefzecz dole ide, y dobro pokrivai da ioi mraz nenaskodi.

9. Jabuke, y Hruske czepi vu mladom Mefzeczu, ar ovak berfe donaffaiu fzada.

19. Drevie fzadoveno chifzti od oneh, koia guszenicze zrokuiu, kadafze toplo pochne, teda one van idu, rasztu, y skode dreviu.

11. Krapepolovi, ako ih ie kaj vu Ribnyaku tvoiem, ter ie ò pervom fertalyu, ali vu puuom Mefzeczu prefztavi vu drugoga.

12. Mefzecz ov borefze med fzobnm illiti mreszte Ribe, Schyuke, Bisztrange, Menyki, Glavachi, malle, illi Peszaki &c.

Vu

Vu Malom Traunu, illiti Gyurgyevſchaku.

1. OVcze ſzada imas okupati. y oprati, ako ih kai imas, y osztrichy vzemſi Runo iz nyh, akoszu topla vremena, â ne drugach.

2. Kade ie psenicza na jakô tuszte ſzemlye naglo zrasla, doklam ni v-kolencze poſsla, moresiu prirezat, y davat doiechyem volovszkem Materam, y onak budu vnogo mleka imale.

3. Dinszkoga: y Gerchkinoga ſzemena vſzemi, koie dveh, ali treh let ie, poszadiga, y znai da ie bolse, kako jednoga leta, zernye od Dinye pervo namochi vu czukernu vodu.

4. Tikve, y zemelszke jabuke ſzadi za novem Meszeczom, nekoliku dân.

5. Muſſicze zemelszke skodlyve povertelyu mores z-pepelom, y z-prahom ſztuchenoga vuglenya. y z-drugemi prognati, y potiſſiti.

6. Drevie vech negnoi odszada, arſze korena primu skodlyvi chervi grizuchyga.

7. Kokoſſam davaî ſzada ſzkoszanoga mladoga ſtrichyaka, ali kopriv, med psnichne poszeie zmeſaneh, y ovak budu bodye neſzle.

8. Pchele ſzada marlyvo hrani, kad dolle Meſzęcz ide.

9. Ribnyaki ako pervo niſzu zribami oszkerblieni, tako je vreme nye napuschyati nuter, ar vu ovom Meſzeczu koteſze. y raſztu bolye kak drugda.

10. Meſzecz ov Ribe vnogoverſzte mreſzteh povekſavaiuſze tuliko vekse, kuliko mense.

Vu Velikom Travnu, alliti Filipovſchyaku

1. Zimszke ſzterni puſzti raſzti, nit ie neprirezavai, neg nai raſztu vu myru, ar ie nye doba, nitſze ni boiati, kajbi preraszla.

2. Szada terszizſze gnoi voziti na polye, na koiem ſzeiati miszlys.

3. Szeme od luka namochi vu vodu gnoinu dobro, pak vszemſiga van poszuſſi, daga ſzeiati budes mogel lese, y to ſzuſſiga na zraku, â ne na ſzunczu.

4. Marhe rogate nepuſchai pervo na paſſu, doklam ni ſzuncze dobro viszoko, pervo ie pak dai doma jednu shnytu kruha z-putrom namazanoga.

5. Kada megle velike padaiu, marhu derſi doma, da ne zbeteſa.

6. Szeme psenichno, y herſeno, akoga imas za hranu tvoiu marlyvoga meſſai szimo tamo po podu, kako zachnu cveszti na polyu. y ovo ti bude hasznilo zernye vekse donaſſaiuch.

7. Ov Meſzecz koteſze Krapi, Karaſſi, y nekoie druge Ribe mreszteh.

Vu Klaſznu, allziti Ivanſchyaku.

1. SZada moras gnoi raztruszziti po nyvah, y podoratiga vchiniti.

2. Keſzni lan ſzei okolu Vidova, tes k-tomu pred pol dan.

3. Kokoruzu, y Bob ſzadi ô pochetku ovoga *Me*ſzecza pred Ivanyem, kada *M*eſzecz gore ide.

4. Kai ie od ſzemenya zrelo, pobirai vu lepom vremenu, vu gore iduchyem Meſzeczu, ali kada ie pun.

5. Repu ſzei gda Meſzecz dole ide; Endiviu ſalatu za zimu, kada gore ide Meſzecz.

6. Povertniczu, illi Rodkvu pako kada dole Meſzecz ide.

7. Ghesnyak veſi marlyvo, y Gherlyenecz dole pritisznuvſſi, da vu ſzeme nepoide.

8. Szkerb imati moras vszigdar, da ova ſzemenya rechena za vremenom desgyevnem vu prikladnu mokru zemlyu poszeies, bolye hasznij, kako pazit na Meſzecz.

9. Dreviu zlochesztomu, koie nenapreduie rasztuch; daimu ſztaroga gnoia Ovchiega, Kraviega, ali y ptichiega lanya: a to pod vecher kaſzno.

10. Vu loze prepovedai iz Drevia kore gulyti dole, y ſzmolu obszekati.

11. Pred Jakopovom *Kokotichke* mlade kopi, ter vu gore iduchyem *M*eſzeczu Guſzkam perie puchi, ar drugo naberzom zraszte.

12. Na pchele pazi, ar koieſze vu ovom Meſzeczu roie, derſeſze za na bolſſe, oſzebuino po Troiakeh.

13. Rake ſzada pochni loviti vu punom *M*eſzeczu, terſze goſzti snymi.

14. Vu ovom Meſczeczu mreszteszé, y kote vnoge Ribe *K*rapi, *K*araszi, Linyi, Belke, Szmugyi, Glavaticze &c.

Vu Szerpnu, alliti Jakopovſchyaku.

1. SZad otrebi lisztie z zelya, ako ie veliko, y okopaigache ima vlage.

2. Szadoveno drevie, koie kai terpi od ſzuncza povenuvſſi kuliko, tako pridaimu zdola zemlye friske, alli ſzkopai falate na tratine, y onak ſztebla oblosi okolu zverhu korena.

3. Okolu Margetinya poszei ſzeme za repu koſchyczu vu zadnyem fertalyu ovoga Meſzecza, y ovakſze lese mehko ſzkuha.

4. Szeme glavatichno poſzei ſzada ô Jakopovu, ali oſzem dan kaſſnye, ako hochyes zimszkoga zelya imati.

5. Szada ie vreme marhu puſchyati ſzkupa.

6. *P*azi da mladeh ſzviny nepuſztis hranitiſze, ar ie nyhov chemer.

7. Vu ovom takai Meſzeczu koteſze treti put vſzakoiachke Ribe.

Vu Veliko-Mesſnyaku.

1. SZkerb imai da guszenicze pobiras iz zelya, y repe, da zasze negoszpodare.

2. Tak vuchini popukati, y ſzpraviti okolu Bartholova.

3. Drevcza mlada, y Czepoviè zaleval z-vecher z-vodum ne merzlum, tak vendar pazech da nepoleies ſztebla, neg lepo zdaleka.

4. Spinacz za zimu ſzada ſzeiati moras.

5. Iz Terszia bude oplel lisztie, da grozdi bolye buduſze grelli od ſzuncza, y onakſze zernye bolye ſzkuhat, y doszreti bude moglo.

6. Odoikov maleh, kojiſze ſzada polegu, nederſi dugo za hranu, kot druge, ki doidu vu oſztaleh Meſzeczeh, poi ſzechnu.

7. Iz vulyá nekuliko podreſi ſzetov meda, da bude kam drugoga noszíti ſzkerbna pehela imala.

8. Od ſzada nemechy vech jajez pod kokoſſi: ako hochyes da dugo dobra jaicza budu, zakopai v-ſzol, v-poszeie, v-pepel ali v-hers.

6. Szadaſze ſzkerbi da, doſzta pusev ſzpravis v-ſzvoie meſzto za zimu.

10. Ovde cheterti put Ribe vſzakoiachke napreduiu, ali ni marati vnogo potrebno, kada ie zadnych: kaibi lov nyh mreſztu naskodil.

Vu Malo Mesnyaku.

1. SZada moras poszluvati okolu Hersi, Psenicze, y zimszkoga jachmena, kakosze mogu prikladno poszeiati vu gotovu zemlyu.

2. Mehkote, illiti Nyve, koie vech nehte donassati szada, puszti zorat, pognoijt, pak teda Detelyu poszei, ali drugo kai szeno donesze.

3. Vertne izloge, ali gredicze za protuletnu szetvu vuchini pognojit &c.

4. Meszecz ov mores med van vzimati akotisze vidi, ali kasnye: y hmel za Pivu ne poszussenj na szunczu, negh v-hladu.

5. Ako szad kakov iz Drevia vzemes, tako odkopai zemlyu nekuliko, da korenye oduhu imatj bude moglo.

6. Szada mores orehe dolle oklatiti, y v-jednu lodriczu zapreti, dati iriski osztanu dugo vremena.

7. Mores y szada marhu szkupa puschyati od ovacz vdobis mlade janycze ô Szvechnicze. NB. Ar Ovcva noszi dvadeszet y jeden tieden, kai rauno od Matheieva doide, ali okolu &c.

8. Od szada vszemi szketh na Ribe, ar je szlobodno loviti mores.

Vu Lukovschyaku, ali Miholschyaku,

1. KOnyem znutra okolu zubij vu gubczu osznasi vsza vu dole iduchyem Mesze-

zeezu marlivo: nameſſai grahove ſzlame
ned kermu, ar ie ovo dobro ſzuprot cher-
vom, koiſze polegu vu nyh.

2, Davai Kokoſſam prekuhane zobi, ar
ovako raiſſi jaicza neszu.

3. *Meſzecz* ov zaszadi orehovo drevie,
y ſzuſſi ſzad za zimu, y leto,

4. Zelno, y repno lisztie ſzuſſi, raſſi-
tivſſi po chisztom podu za marhu vu zime,
koie lisztie prekuhano davatiſze more re-
chene marhe.

5. Koschycze tverde (kotſzu breszkve-
ne, mandulszke &c.) moras ſzada vu zem-
lyu zaszadit vu gore rasztuchyem Meszeczu.

6. Jabukova dreva mores takai, kotſzu
takai hruskvena, chreſſneva, y ovem ſzpo-
dobna tverdoga ſzada dreva preſzaditi ů
zadnyem fertalyu, ali ni pervo, negh kad
lisztie dole ie opalo iz nyega,

7. Okolu Lukova moras vſza za protu-
lethie potrebna za ſzeme, iz zemlye vzeti,
ter vu Pivniczu posztaviti zakopavſſi.

8. Drevie ſzadoveno moras ov *Meſzecz*
obſechy, y z gnoiem ſzvinszkem zdola
obloſiti ter obszipati.

Vu vſze Szvetchyaku.

1. CZepovie, illiti mlade czepe moras
obloſit pokrivſſi ſzlamum marlyvo
ſzuprot oprizavanyu zaiczev, y od zime
ſzegurneiſſe vuchinivſſi.

2.

2. Divia dreva poſzadiſzva, ali tri dneve za mladem Meszeczem, moraiu pak ravna bit, y okrugla za czepit vu ſzvoiem vremenu.

3. Truhleno, ali ranyeno Drevie moras van izrezat do dobroga, illi zdravoga, y onak obdai rane zlanyem kraviem, y oveſi ſzuknom.

4. Szada vchini Hren, zimszku povertniczu, Perſin, Czikoriu, Endiviu, Zeller, iszkopat, ter vu Pivnicze zakopat, y poſzadit.

5. Olupke repne, ſzad moras na drug obeſzit, ali na podu rasztegnit, da vu zime ſzkuhani buduſze mogli marſicze jeszti davat.

6. Szada mores na liszicze, y zaicze pazit, da ie ſztrelyas, y jerebicze lovis. Szad ie lov takai Diviakov, Jellenov, Sern, divieh machkov &c.

7. Od trinajſztoga dneva ovoga Meſzecza, do trinaiſztoga dneva *Proszincza* ie jako dobro Dreva ſzechy za nachinyat Hiſe, z osztala ter to vu dole iduchyem Meſzeczu naibolye ſzuprot chervojedine, â natopazi da bude lep dan.

8. Raztruszi on prah, koji ſzpod pile ide gdaſze jalovo drevo pili, po mokreh mekotah, illi Travnikeh, ar teda zraszte obilno tamo Detelye.

9. Vchini Dimnyak marlyvo pometat, ter

ter one fzaie ztuczi, raztruszi po Travniku, ali poleg mladoga, y fztaroga drevia raztrusczi.

10. Mores pusztit vu Ribniaku krapovszki mreszt polovit vzemfi van, ter za dobru zimu obchuvatga, da potlam pobaszni.

Vu Veliko Bofichnyaku, illiti Grudnu.

1. KOkuffia jaicza vu oveh dvanaiszteh dneveh zneffena, chuvai dafze neszmerznu, ter ie naszadi pod kokoffi, ter ovak budu lepi, y veliki Pischyenczi zraszti zagoda mogli, â to vu Proszinczu, ali y keffnye.

2. Pivnicze, y Boltej zatverdil fzlamum zarad zime.

3. Ovczam davai lechnyu kaffu, y psenichnu fzlamu jeszti, â ne zobenu ar ova ne dobra za nye.

4. Vulie pchelszke dobro zatverdi, da nebudu mogle van izaiti oszebuino âko ie fznegh.

5. Pepel on, chez koiega lugh ie preffel dole, fztavi na korenye drevia, ter ovak chervi: y druga skodlyva prognat budusze mogla.

6. Drevie mlado oveſi dobro fzlamum, ter ogradi z-ternyem, y kupinyem, da nebu moglo niftar ogrizavatga.

7. Szvinyam davai fzada konoplye, alli

ipus-

pusskenoga kraha za jednu hit, za prognat im sztanovite prischye zpod jezika.

8. Telichye mlade podigsi jezig oglei dobro, afze nahadyaiu tamo nekoie bradavicze bele, koie mores z oſtremi kleschyami odtergat van; zatem z-cheſſnyaka sztuch, szolienum vodum, y z-occtom zmeſſat, ter onó ranyeno meszto natreti, oprati, y zmedom namazat v-jutro, y vecher jedno tri, ali chetiri dneve.

9. Tuszte szvinye, ako rade nehte jeszti, dai im v-Pechyi poszuſſenoga kruha iz zobi meszenoga tepechenoga dobro.

DEEL XI.

Kako Vreme vſzakoga Meſzecza poleg Muskoga Kalendara moreſze poznati iz nekoieh znameny.

Vu Proſzinczu.

1. AKo pervi dan Proszincza szuncze z-cherlyenem oblakom ide gore, tako znamenuie ovoga letta vnogo skodlyveh te zmeſſaneh vremen. Ako pak szuncze ovda szija szvetlo, y lepo, tako do-

nescze

nescze letnye vreme vnogo Rijb, Vina. y Szada.

2. Ako na Preobernenye Sz. Paula lepo, y szuncze chifszto szija, znamenuie obilno letto z-Vinom, Pfeniczum, y osztalem fitkom.

3. Ako na *Pavlovo* ie Megla velika, tak znamenuie velik pomor. Ako pak desgij, ali ide sznegh, tako znamenuie veliku draginu szvarih za sivlenye lyucztva.

4. Vod vnosina ov Meszecz ima navadu obetat mallo Vina, â mallo vod vnogo vina obechye.

5. Ako ie na dan Sz. Vincencza vedro y lepo *ja*szno szuncze, ufatisze ie dofzta Hersi, y vnogo vina zadobit.

6. Ako pred ovem Meszeczom ni *ja* zima, nitisze nezmerzava, ni ni szneg tako zakonom obchynszkem to nadomesztisze vu Szusczu, y Malom Travnu.

7. Ako vuki po zime jaku zaviaiu, y Liszicze laiu, znamenuie zimu veliku.

8. Getmlyavicza vu ovom zimnom vremenu, znamenuie dalye zimu veliku.

Vu Szechnu *Meszeczu.*

1. NA *Szvechnicz*u (kot Muski *Kalender* velij) prehadia pol zime, naitisze derse szredozinczi ô Pavlovu ovde, zarraditoga Hise Goszpodar mora polovicz u kerme joschye zachuvat za *Marhu*.

2. Ako na Szvechniczu szuncze lepo, jasznu szija, tak jos bude vech szenega, zima joschye oftreissa nasztaiala, y lan obilno bude raszel.

3. Ako ie na Szvechniczu jaszno vedro, y lepo, tako Jazvecz vu jame szvoie osztane szumnivssisze, da joschye zima bude: ako pak desgy ide, ali szneg, tak izide van, nitsze vech neboij velike zime.

4. Ako na Protuletie sabe podvecher jako regechyu, y kriche, taku nazveschyaiu toplotu, dobro, y hasznovito vreme.

5. Kuliko dugosze Szlavichki pred Szvechniczùm chuiu, tuliko za nyum muchati navadu imaiu, ar za temtoga doide iedno merzlo vreme.

6. Sz. Mathias tere led, akoga naide, koga ni, takga nachinya.

7. Ako na dan Sztolicze Petrove, y Sz. Mata assa ie zburkano vreme, tak 10. dan potlam ie zmessano, nekoji ftimaiu 40. dan.

8. Ako vu ovom Meszeczu polovlyene ticze jeszu tuszte, y sute, taku povedaiu joschye nadalye zimu, y szenega vech.

9. Ako ô Protulethiu ie ledeno, szkliszko odleda, jako szetve skodi.

Vu Szuſczu.

1. SZusfecz szuh. Mali Traven moker, te hladen Veliki Traven napugnyava z Vinom Pivnicze, y donassa doszta szena.

2.

2. Kadaie Dan y Noch na Szvetek Naz-veschenya Marie vedrena, jaszno szuncze szija, znamenuie rodno letto, y dobro plodnu zemlyu.

3. Vnogo desgya ov Meszecz znamenuie zrokuiuch nerodno letto,

4. Desgy na veliki Petek donassa letto szadom obilno.

5. Desgy na Vuzem donassa desgyevie vszaku Nedeliu do Troiakov

6, Szunczev sznegh skodi szterni.

7. Szuszevo Desgyevie vnogo, chini szuho lettno vreme, zato govor sztari Lyudi Muski, Szuschev desgy moras z chavlom kopat van.

8. Szuschev prah ie zverhu zlata, y szre-bra prestimaneissi.

9. Ako ni Nedelya pred Vuzmom lepa te jaszna, znamenuie vman letto.

10. Ako germi vu ovom Meszeczu, ta-ko ufatszeie rodnoga letta, obilnoga sza-dom potrebnem za sivlenye.

Vu Malom Travnu, alliti Gyur-gyevschaku.

1. KAko vu ovom Meszeczu chressnye czvetu, tako mora y grozdie ob-czveszti.

2. Nedelya pred Vuzmom ie lepa, y ja-szna, tako nazveschya jedno rodno letto.

3. Ako na Vuzem jako desgy ide, ta-ko

ko bude szussa, y malo kerme.

4. Szuſſa vu Malom Travnu ie skodliva vlaga pako ie dobra, ali mokro kadaie donaſſa oſzebuino doſzta ſzena, y vina.

5. Kada na dan Sz. Tiburtiuſſa polya lej po ſze zelene, tako znamenuie doszta dobroga Sitka, Pſenicze, Herſi, Jachmena, y osztaleh.

6. Kako dugo pred Markovom ſabe regechyu, y kriche, tako dugo muche potlam.

Vu Velikom Travnu, illiti vu Filipovſchyaku.

1. NA Filipovo, y Jacopovo podisnſze naivech zburkana vremena, ali ne vszigdar.

2. Hladen Meſzecz ov, chini dobro Vino, y Szeno.

3. Moker Mali Traven, vedren, alliti jaszen ie Ivanschyak: moker Veliki Traven topel ie Jakopovſchyak.

4. Szuncze lepo ako ſzija, na dan Sz. Verbana, bude Vino dobro, ide desgy, tako bude kiszelo.

5. Ako lepo drevie hrasztovo czvete, tako poveda doszta putra, y maſzla.

6. Kakovo ie vreme na Verbanovo, takovo bude y jeszenſzko vreme.

7. Ako vu Meszeczu ovom vechkrat germij, tako ie rado dobro, y rodno letto.

8. Troiachki desgy ie Vinu skodlyv.

9.

9. Vedro, illi jaszno vreme, na dan Zaſztuplenya Kriſtuſſevoga, znamenuie roden desgy, alli pak nerodno letto.

10. Sz. Pankratia, alli dvanaiszti ovoga Meſzecza, jaszen dan, obechye doſzta dobroga Vina.

11. Kada ſabicza zelena na Terſziu, alli na Dreviu regechye, malo zatem ie desgy.

Vu Ivanſchyaku, illiti vu Klaſznu.

1. DEsgyi na Medardovo; tako 40. dny neſztalno vreme ie.

2. Desgyi ô Vidovu, tako naskodi ov desgy Jachmenu.

3. Desgyi na Ivanye, tako bude morala bit mochuarna zemlya, y naskodi leſſnyakom.

4. Akoſze dugo po Ivaniu kukuvacha puschya chut, taku znamenuie veliku Draginu ſztvari vſzkoiachkeh.

5. Lep dan na Telovo obechye dobro letnye vreme,

6, Ako germi vnogokrat vu ovom Meſzeczu, tako znamenuie turobno letto.

Vu Szerpnu, illiti vu Jakopovſchyaku.

1. AKo desgyi na dan Pohadianya D. Marie, znamenuie vech desgya, do 40. dan.

2. Desgyi na Jakopovo, ali tri dneve predi, pokvariſze ſelud.

3. Desgyi na Margaretinye, takofze pokvare Latinfzki Leffnyaki, Orehi, te prinafz radi opadaiu Leffnyaki domachi, y Divji.

4. Magdalenin desgy vleche, za fzobum vech desgyevia.

5. Ako iezrak nadut fzada fzuncze, fzada oblachno, ako muhe fzu nepokoine, y grizu; kako takai buhe, tako bude naskorom desgy iffel.

6. Ako na tleh lesechya pofenyena Hers puczafze, ter klafzie daie glafz, tako naskorom desgy doide.

7. Ako vu Mefzeczu ovom jako germi, tako Herfi, y Jachmenu naskodit hochye.

Vu Veliko Mefsnyaku.

1. AKo na Veliku *Maffu* fzuncze jaszno te lepo fzija, ufatfzeie doszta dobroga Vina

2. Ako na Lavrenczevo, y Bartholove lepo ie vreme, tako kase dobro Jeszen, y vufatifzeie zadobit dobroga Vina.

3. *Kakovo* ie vreme na Bartholovo, takova morabit vfza Jefzen.

4. *Kada* na dan Glavofzeka Ivanovoga desgy, tako Orehi poginut imaiu.

5. Ako vu ovom Mefzeczu vnogo te lepo fzuncze fzija, tako ufatifze ie dobroga Vina zadobit.

Vu

1. AKo germi vu pochetku ovoga Meszecza, tako znamenuie vnogo szter-
i za drugo letto doiduchye.

2. Ako ie lep dan na Matheievo, nazvesj)ia chetiri tiedne lepo vreme, y za dru-
o letto doszta vina.

3. Ako germi na Miholye, bude vnogo
ternszkoga, ali pak malo szada. y za tem
eszleduiu jaki vetri.

4. Ako na Miholye doszta seluda iz Dreva
pade. bude doszta sznega pred Bosichyem.

5. Ako v Jeszeni vu seludu navlaiztito
zerovom jeden cherv szpodoben pavuku
jalomu naidesze, tako znamenuie doidu-
hye letto neszrechno: ako jedna kako
nuha, znamenuie szrednye letto; ako pak
ravi cherv ie nutre, tako poveda rodno,
li plodno letto: ako pak zevszema nistar-
ze nutre nenahadia, tako mora jeden po-
nor znamenuvati.

6. Ako kaszno germi v-Jeszeni, tako
otlam radam nasztane Dragina.

7. Ako Rose kaszno v-Jeszeni drugoch
zvetu, znamenuvati more *Pomor.*

Vu Miholschyaku.

1. AKo lisztie vu Malo Messnyaku, y vu
ovom Meszeczu, nerado iz Drevia
opada, tako doide tverda zima, y doide
vnosijnakebrov v-letu na drevie.

2. Ako ſeriavi, ter Guszke divje prehi-
diaiu, tako naszkorom doide zima.
3. Ako vnoſina ſira na hraſztiù naimre,
ie, znamenie oſtru zimu.
4. Ako lisztie iz drevia opadaiuchye
ter ne dalko od ſzvoga dreva, negh ſzk-
pa pod nym osztaie, jedno letto rodno zn-
nemuvat i mora.
5. Oveze akoſze rade podvecher vu
hlev nedadù zapreti, tako naskorom de-
gy, ali ſzneg nadoide.

Vu Vſze Szvechyaku.

1. KAkovo vremę ov Meſzecz ie, tak-
vo mora biti Szuſcza Meſzecza.
2. Ako na Martinye ſzuncze lepo ſzijà
tako doide tverda zima, y oſtra.
3. Ako vu pechene Guszke Martinszk-
perszi jeszu nit pravo cherlyene, nit ſute
bude velika zima, ako bele jeſzu, tako
desgyevie, ali ſzneg doide.
4. Kakoſze pokaşe dan Sz. Katarine, ta-
koſze more kazat Proszinecz: kakoſze pa
drugi po Katarininyu, dan pokase, takov
bude y Szvechen.

Vu Veliko Boſiohnyaku, alliti Gradnu.

1. BOſich zeleo, ali topel udvis, donesz
bel Vuzem, toieto doſzta ſznega.
2. Ako germi vu ovom Meszeczu, tak
ovo letto imati vnogo vetrov hochye.
3. Ako na Boſich ide vino van na pily
ka

ku messaiuchszei, tako dobro bude letto za vino.

4. Veter ako pusse na Bosichnu noch od izhoda szunchenoga, tako znamenuie Pomor mathe, illiti da ginula bude. Veter ako pusse od Zadoda szunchenoga, tako morala budu pomirat velika Goszpoda. Ako od Poldneva pusse, znamenuie Betege hude. Ako pusse Zgorecz, tako znamenuie dobro letto.

5. Ako szuncze jaszno szijà na Bosich, tako znamenuie letto szrechno, y mirovno, ako pak szijà drugi dan, tako znamenuie drasinu.

DEEL XII.

Kada vszaki Meszecz szuncze izhadia, y zahadia.

Froszinecz, illiti Januarius.

Vu pochetku letta dan je dugh oszem vùr, zatèm polahku ide gore natuliko da na konczu Meszecza den ima devet vùr, szuncze van izhagya pred oszmum vurum, y zahadya za chetertum.

Szechen, illiti Februarius.

Vu pochetku ovoga Meszecza je dan

 dugh

dugſi nekuliko vech od devet vùr, zatem raſzte nekuliko, da na konczu ima deſzet vur, y tri fertalye: ſzuncze izhadya pred ſzedmum vurum, y zahadia za petum vurum.

Szuſſecz, illiti Martius.

Vu ovom Meſzeczu dan, y noch ſzkoro jednaka vu zachetku ie, y vſzaki ima dvanaiſzt vur: ſzuncze van ide ob ſeszte vure, y zahadya ob ſeszte vure.

Mali Traven, illiti Aprilis.

Vu ovom Meſzeczu dan povekſavaſze ozedem fertalyev rasztùch, y na konczu je dugh cheternaiſzt vur, y pol: ſzuncze van izhadya okolu pete vure, y zahadya okolu ſzedme vure.

Veliki Traven, illiti Majus.

Vu ovom Meſzeczu, dan povekſavaſze pet fertalyev, natuliko da na konczu je dug petnaiſzt vur, y tri fertalye: ſzuncze izhadya pred chetertum, y zahadya pred oſzmum.

Klaſzeu, illiti Junius.

Vu ovom Meſzeczu je dan naidugſi naiſmre viſſe od ſesztnaiſzt vur, ovde dnevi dole idu zachemſi okolu Ivana: ſzuncze izkadya pred chetertum vurum, y zahadya za oſzmum.

Szerpen, illiti Julius.

Vu ovom Meſzeczu dan dole ide jednu

yuru

vuru tako da ie dug den petnaiszt vur ; szuncze van izhadya za chetertum vurum, y zahadya pred oszmum vurum.

Veliko Mesznyak, illiti Augustus.

Vu ovom Meszeczu dan ide dole pet fertalyev, na tuliko da na konczu ie dug trinaiszt vur, y jeden fertaly. Szuncze izhadya pred petum vurum, y zahadya okolu szedme.

Malo Mesznyak, illiti September.

Vu ovom Meszeczu dan, y noch jeszu y drugi put jednaki, dvanajszt vur dugi-szu jeden, y drugi. Szuncze izhadya van ob seszte vure, y zadadya ob seszte.

Miholschyak, alliti October.

Vu ovom Meszeczu den je dug jedenaiszt vur, y pol: odzimlye dole polahku nuter do szedem fertalyev, tako, da na konczu devet vur, y tri fertalye ima dan. Szuncze izhadya megy sesztum, y szedmum vurum, â zahadya med petum, y sesztum.

Vsze Szvetchyak, illiti November.

Vu ovem Meszeczu dan ie dug oszem vur, jeden fertaly dole odnimlyuchy szkoro pol drugu vuru, Szuncze izhadia med szedmum vurum, y oszmum, â zahadya med chetertum, y petum.

Veliki Boschnyak, illiti December.

Vu ovem Meszeczu ie najkratkeissi dan kojini zevszema oszem vur dug. Szuncze

izhadya ob ofzme vure, â zahadya okolu cheterte vure.

DEEL XIII.

Goſzpodar Hiſe kai mora obderſavati za napreduvati vu Pchelah.

1. Vulye pchelszke akoſzu ſzpleteni od ſibicz. mora zvuna omazat dobro z volofzkem gnoiem, illiti lanyem, ali ſzkupa zmeſſanoga vapna vzemſi, daſze obrane ovak od zime, desgya, y vetra: kade pako ie vuly iz dreva nachinyen, liſztor zgora deszka omazatſze mora.

2. Vulyem moraſze nachiniti vulnyak od Deszèk, nit ni blizu zida, da naimre budeſze moglo okolu ogledati, oſznaſiti, akobi kai potrebno bilo.

3. Luknye, kuda nuter poiti moraiu, y van izhaiati pchele, nemoraiu biti velike, negh za jeden palecz, da lehko paſſu noſiſe budu nuter, y oſztala za med.

4. Vulye ove pchelſzke potrebno ie poſztaviti proti ſzunchenomu izhodu, y proti poldnevu, ter vu takovo meſzto, kade jeden friſek potok teche, ali konchemar dobra voda blizu onoga meſzta ie: y ztem bolye

bolye ako vſzakoiachkeroficzeokoluczvetù

5. Pchele gde ſztoiè, nemora blizu nyh viſzoko Drevie biti, ar akoſze Roi na viſzoko posztavi, teskoſze, ali nikako dole nemore vzeti.

6. Szpoznanye Lyudi vuchij, da pchela devet, ali deſzet lett ſivei more.

7. Ako pchele ne idu rade van na paſſu, nit neletchyu guſzto okolu, znamenye ie da *Kralya* nimaiu, ali da ie betesen, zato nehte posszluvati.

8. Kraly pchelſzki ie nekuliko dugſi te vukſi od drugeh, ſut ie, ima noge duge, krelyuli malyahne, ie lep, ſirok; nit nima ſalcza.

9. Pchele one ſzu naibolse, koie jako rade kolyu, brundaiu, branesze, y ſzerdesze na one, ki okolu nyh oſztrebaiu.

10. *Pchele* potrebnoie vu Szuncze Meſzeczu ogledati, gda ie dan jaszen, y vedrèn, ter dobro tih prez vetra.

11. Vu Malom Travnu gda *Meſzecz* dole ide, potrebnoie nyè marlyvo kermiti, alli zredtemtoga ſztari mèd nemoraſze im davat, negh friſek.

12. Ako pak takvoga ni meda za nyh, tako treba ſzuheh szliv, figh, kukaneh bruſſek, ali ſzuhoga grozdia, kot ie czibebe latinszko &c. davati.

13. Roji obchynſzkem zakonom izhadiaju ô Margaretinyu ali okolu Ivanya: Roji Ivanſzki nai bolse ſze dersè.

â ne tąko Margaretinſzki, kiſzu kaſſny.

14. *Pchele* kadaſze rojiti ho e, moreſze ſzpoznati odtud, kada jako hrupè nutre vu vulyu, kaiſze lahko zapazi poſzluſſaiuch pri luknye vulya, kadeſze chuie takai Kraly lepo popevati (pi pi pi) jedno tri, ali chetiri dneve pervo, kakoſze izroy van ali ih vnosyna lesij vune,

15. *Kadaſzci* pchele van rode taki potrebno ie pripravit vſza, y vzet vu ruke neſto od selecza, lopatu, ſtangu, ali kai drugo, ter zvoniti po malom, da roiu godilo bude, â ne iako, dabi preplaſſen pobegel na viſſini podignuvſſiſze.

16. Roi kada je na jedno meſzto ſzel, tako potrebno ie malo kaſſnye v koshga, illiti vuly ſzpravlyat z-kuhachum chisztum, ali z-chim drugem, negda, y zrukami dole ogrinyati puschajuſze, gda neszmerdè ruke od pota, cheſſnyaka, luka, ali od ſtâ drugoga nym ſzuprotivnoga. znamenye ie pak da ie *Kraly*, illiti Vaivoda vu koſſu, ali vulyni gda rade te krotko idu nuter, â kada nazad besè, neſto im ſzmerdi, ali joſchye Kraly ie vune.

17. Rod kada nechye nigde ſzeszti, akomuſze, y zvonij, tako potrebno ie chiztu ter veliku metlu vu vodu omochiti, y onako ſprihati z-vodum. ſtimaiuchy, roy da je desgy, berſesze szedet posztavi, ali ipak z-peskom ſzuhem, y zemlyum poſzipavat-

ga

a verno drobnum venear, y onako fpu. ztifze dole kam tam.

18. Ako dva Roia fzkupa fzedu (kotfzem i fzam vidil) jeden zverhu drugega, tako otrebnoie razdrufiti ona dvà nyhova Kralya, ter vfzakoga fzvoi vuly illiti kosh oſztavit, y teda poloviczu pchel k-jednonu, poloviczu k-drugomu ogernuti dole, y ufztefze tako razdelit, arfzu jako teda krotke, y mirovne: y Kralya ie lahko naiimed nymi, kiga pozna, kakov ie, arfze nufchyaiu razkapati rade, y vfze za nym zille kamogodfze on genne.

19. Roi ako fzède na fzvers vifzokoga dreva, tako potrebnoie onu prepiliti vfze polahku, ali da naglo nekloni dole zvers oppadfi, ar teda prefztraffen Roi pobegne kot fzem to videl] neg ako drugach biti nemore, potrebno ie chekati doklam fzunczе zaide, y onak nebude mogal befati dalko po mraku akopremfze, y preplaffi nekuliko, pufztivffifze ogernuti.

20. Kadafze Roi fzkrije vu zid, akofze more do nyega takotze more van goniti z-kakvem dimom tako dugo, doklam vas bude prifzilyen iziti, y fzefzti drugoch vu prilichno mefzto.

21. Roi ako nechye fztati vu koffu illiti, vu koga beffe pofztavlyen, vulyu, tako potrebno ie kosh zvuna te zgora odpreti, ter ogledat fzetie ili fzètj zgora, pak za-

 tem

tem Maticze, illiti one debele pchele koie-
szu za plod drugeh pchel hasznoviteh, â
za niſtar drugo, takoſze im mora nekuli-
kem odrezati glave z-oſtrem noſem: per-
vo medtemtoga dobre pchele moraiuſze
zdimom kadech dole pognat od maticz opo-
zred vulya, y kada jur szetiè veliko izre-
žano ter van vzeto, y Maticzam glave po-
tezane nekulikem; potrebnoie 7. ali 8.
ali y voch dny pochekati, doklam znovich
roiilesze budu pchele? tosze pako zato
chiniti more, kaiti *Maticze* za drugo ne-
haszne, kako za plod, arſze y z drugem
nachinom za nymi pchele zakotiti mogu.

22. Szethiè moreſze po jeden, po dva,
ali po tri pute podrezat, negda ie doſzta
ſzamo jenkrat, kada naimre po malom
nosze meda.

23. *Kada* gdo pchele podrezavati hochye,
tako mora v-jutro rano to vuchiniti, do-
klam je hladno, ali z-vecher kaszno.

24. Pchele koieſze taticze zovù, ter tuji-
eze od drugod dohadyaiuchye za poſreti
mèd ſzilum drugeh, poznatiſze mogu od-
tuda, da okolu letchyuch te brundaiuch o-
ſztrebaiu blizu luknye vulya, boiechyeſze
pchel domachyeh, tak dugo od onud neidu
doklam po ſzile nùter nevlezu drugi, tre-
ti dan &c.

25. Kada zapazit, daſzu doſsle Tuycze ro-
bit pchel tvoieh, tako preſztavi vulye
tvo-

tvoie, ako mores, drugam, ter na meszto nyih posztavi jedno 8, ali 10. dan prazne kofse, illity vulye, ter ovak osztavefze tujicze tvoieh pchel neimaiuchye ftà krafzti,

Alli ako zmores fuchi od vidre, ali nye blata, namafi luknye vulyszke, y onako Ptujicze zadehnuvfsi ie, pobegnu pusztivfsi pchele tvoie vu miru.

26. Okolu vulnyaka, illiti pchelczev nemoras gufztokrat obhadiati, da pchel nebudes pachil vu nyhovom poszlu: ar ofrebuino terpeti nemogu farbe cherlyene, nefznafneh, ter pijaneh lyudih, iliti vinyeneh kifzu luk, ali cheffnyak jeli, Rakiju pili, ali jaku fzapu, ter duhu fzmerdechyu iz fzebe daiù.

27. Pchelam naskodi pelin, czvet tabakov, fisbanovo drevo, y ofztala fuhkochyu imaiuchya vu fzebe.

DEEL XIV.

Vfzakojachke domachye Meftrie Gofzpodaru hisnomu zevfzema jako hafznovito fzlusecye.

1. Oczet od vina berzo vuchinis moresfze, akofze vzeme perfinovo korenye,

 tesze

tesze vu vino posztavi, chez tri vure po-
fztane oczet.

2. Oczetofter, illiti lyut vuchiniti mo-
refze, ako vzemes nekuliko falatczev fris-
koga jachmenovoga kruha, te nuter po-
fztavis.

3. Naberzom iz pive oczet vuchinit mo-
res obesziviffi nuter vu nyu fztuchenoga
perpra nekuliko zern zavezanoga vu plat-
nenu kerpiczu: ali pako nekuliko zelench
ternyùl à ne zrelleh, hiti nuter: ali ko-
tenya od povertnicze, ali jeden razbelyen
kamen, y puszti pofzudu zgora odpertu za-
tad kamenya da ima oduhu on dim, koga
vruchina zrokuie.

4. Za Lan lep kot fzvilu vuchiniti mo-
res vzemfi onoga pepela, koga pafziti do-
neszti mogu, kojisze nahadia od onoga
vszakoiachkoga drevła, pri komfze Pafztiri
greiu paszhuchy marhu, zkuhaiuch pepel
nachini lugh ofter, y kuhai nutre leneno
poveszmo pervo dobro omikano ter ofzna-
feno morabit, negfze pochne kuhat, y ovak
lepo posztane.

5. Dobro fzvechye nachiniti hochyes, ako
vu raztoplyen Loi jedno malo zelene farbe,
y plaibaifza poszavis, y namases taht zvo-
szkom zmeffanem zloiem te razpufchye-
nem szkupa; teda fzvechye lepo, y jaszno
gorè polahko, nit neczurè dole, kot drug-
da.

6. Na

6. Na drugi zakon mores ovak: Vlei vu kipuchij loi jeden peharez vode chlovechie, ali ſzvoie, vlei potlam vu onu poszudu, vu koie omakati imas ſzvechye, ter ona v-poszude voda mora toplą biti, y tedai nachinai ſzvechye, akotiſzevidi.

7. Vino nesznasno, illiti mutno, ter duhu kakvu ſyuprotivnu imainchye mores izvrachiti, ako nuter posztavis Benedicta korena, ali pak nareſi ſnyte ſiroke od kuka, ali lopaticze ſzvinſzke, te posztavi na ſukno na luknyu vose, illi ſzuda gde ie vino, y onak ono ſzvinszko meszto potegne van iz vina; kaigod ie ſzuprotivnoga.

8. Ako znati hochyes jeli voda vu vinu, tako hiti nuter zernya nekuliko borovichnoga, ako ido zernye na dne, voda ie megy vinom.

9. Szemenya neſtera rodna, illiti plodna vuchiniti mores obilneiſſe, ako zernye pſenichno naimre kuſſai, mochit mores jeden den, y noch vu debele gnoinicze, y ſzpoznas jeli iſztina.

10. Jabuka, y Hruske ſzkupa raszti vuchinis, ako vzemſi ſibicze dve razkolyes, jednu z-drugum v-czepis, ſzkupa zveses vu jedno mlado te zdravo drevo.

11. Da jabuka nebude rada gnyla, moraszę ſzteblo namazati ſuchom onum, koiaſze nahadia vu kuschzeru jako zelenom.

12. Kadaſze z-tintum poleie Oprava far-

bana

ba a, ta... zmochi ono meszto z-occzom vinszkem, potlam pak szopunom te zmerlum vodum operi poleiano, puszti ovako poszufsitisze, y teda preide.

13. Màszt szpraviti mores iz oprave poleiane, ako vzames diflovaka, poszravisga na meszto ono, gdeie poleiano, zagrabivffi vuglenya ffvoga vu seleznu sliczu, ter onako po diflovaku topi onno meszto, y potegnes van maszt: kai y z tiglum vruchyum szaboli, illiti kraiachi znadù chiníti.

14. Na drugi zakon takai mores vzemi vode, y melye, ter nachinivffi kot jednu debelu kafficzu polofi gore, y puszti onako poszuffitisze chez noch, pak potlam szteri van ter iztepi dobro.

15. Opravu zamazanu szmolum osznafis, ako ono mesato z-olyem namases pusztivffi jeden dan, y noch onak sztati, potlam z-toplum vodum, y szopunom oribai ter operi.

16. Szuprot molom, y drugem chervom Kvarechyem Opravu moras vszękuntom dersat nekuliko Kaffre oposzred, ali meticze, kai za mentene ie takai hasznovito preprut.

17. Muhe pregnati hochyes, tako liſztia tikvenoga posztavis na feriavku, ter pokadis Hisu, y od onoga dima poczerkat hote. Ali glive bele poznamenuvane z-chenlyenemi riszami zgora, zovusze glive muh,

po,

poztavis vu mleko, ter ie szkuhas, y onak ſzimo razleies vu poſzude y tamo : nakai rade poidu, za tem zaſzitivſiſze osztvariene poczerkaiu.

18. *Za pregnat vuſſi*, mores zaſſiti vu opravu Kaffre, alli poskropi opravu, illiti potruszi. Ali poskropi Rubache z-vodum, gde ie kuhan bil pelin, aliga ſzam ſzkuhai.

19. Buhe za pregnati : vzemi pelina, y ſzoli, kuhai ſzkupa, y poskropi Hise, y meszta, kadeſzu buhe. Vzemi takai drugda Ruticze ſzkuhane ter z-onum vodum hisu poskropi dobro.

20. *Za pregnati ſzteniczc*, y male vuſſeke iz ſztene; namaſi luknye vſze vu poſztelye, zareze, y oſztala meſzta gdeſze legù, z-volovſzkum ſuchum, ali z-olyem, vu koiem ie pelin kuhan moral biti.

21. Za pregnati Miſſe; akoſze bojis chemera poſziaviti, y za ſztakore, tako zmeſſai ſztuchenoga ſztekla, ali praha od gipsa z-putrom, y z-tesztom, terga im posztavi kud hode, y onak podaveſze.

22. Szuprot Kertom : moraſze ſzpechy cherlyencza nekuliko, y poſztaviti na ker-

tinu

tinu, koiu ie gore narival, y pochekai jedno mallo, zatem doide kert, y tedaga lehko vubijes. Drugi velle: mogel biszejeden fiv rak nuter vu jamiczu kertovu posztaviti, y kade takai ſtakori, y miſi jeszu, terga puſztit prevlechiſsze nuter do nyh. y onaksze prognat mogu onenesznage, y kaiti vu jamiczah raki zegnyti moraiu, y onak ſzmrad on vchini nye podufſitiſze, ali van pobechy od onud moraiu.

23. Szuprot chervom: morasze razmochiti vu vode Saliter, y poleiatiſze ono meſzto, gdeſzu, vu korenyu, y onako moraju poginuti. Zato vu Szechnu Meſzeczu dobro ie poizkat gnyezda nyhova, ter ie razkopati, y vſza jaicza pogazit i, potùchi.

24. Szuprot zemelyſzkem muſiczam, illiti cherlyenem buhachem moraſze vzeti pepela od hrasztovoga dreva, ali lanya kokoſſiega ſztuchenoga poszipati zverhu preſzada. Ali puſzti ſztuchenoga cheſſnyaka vu vode dobro namochiti, y teda polei ſzeme, koie miſslys ſzeiati puſztivſſiga jedno mallo onako vu vode polesat one, zatem odlei ter oczedi vodu, y teda poszei, ter ovak vu miru pusztè preſzad one skodlive ſztvari.

25. Szuprot chervom illiti guſzeniczam na zelye ſetuiuchyem, y drugem, kot ie repa &c. namochi pervo kak hochyes poszeiati ono ſzeme vu tikvene vode izpreſ-

ſane

ſane van iz jednoga ſallata tikve chez platno, y onak bude ſzlobodno od nyh zelye &c.

26. Mravcze od drevia pregnati mores, ako vzemes ptichiega lanya ſztuchenoga na drobno, y poſziplyes okolu ſztebla. Ali vzemi one maſzti od kool, koiaſze masu za vosnyu ter okolu dreva razpuſzti vu kolobar. Ali nachini kolobar zemlyen, kamenit, ali y od dreva, ter nalei vode, ter onako potopeſze.

27. Pregnati moguſze kebri iz drevia, ako poſztavis ſvepla nekuliko na ſeriavku pokadivſſi ie, y onak dole opadù. y lahko ſze pogaze, y potuku. *M*oguſze takai prognati, ako vzames pepela od figovoga liſztia, ter pozſiplyes zdola pri korenu.

NB. Kadeſze Szlavichki zaderſavaiu ſelyno popevaiuchy ter povolyno velikoga preſtimanya dersani; y kade cherlyene one male ptichicze imaiu meszto, y druge ptichicze ſzpodobne ovem: pazi da nyhova gnyezda neraſztepes, gda budes kai poſzluval blizu nyh: ar ove vſzakoiachke chervichke lovè, y poserù, mravcze, y oſztala skodliva zelenyú vertonomu, ter ovako vnogo haſzne vertarom na verteh.

28. Rake loviti lehko mores, ako ſabu ogulyenu neknliko ſzpeches pri ognyu, ni zevſzema neg napol, poſztavivſſi iu vu ſgano vino, pak potlam naveſi iu na konecz

necz, ali na kai drugo, dole iu szpuszti vu vodu, ter onak poidu jeszt, y teda je lehko vdobiis.

Jeszu y drugi nachini nyè loviti, kakoti ie labudna trava, ili podbel, beli szlez, lisztor gdaisze opari malo vu ognyu, jesu y druge sztvari diffechye, koie kako zadehnu raki, idu knym.

29. Pticze loviti mores vnogoverszt, naimre ako vzemes luka cherlyencza drobno naszt ruganoga, ali zrezanoga med ono zernye, koie rade pticze zoblyu zmessaiuch szkupa, y teda budu omamlyene kot bi pijane bile, kadafze zaszite. Ali vzemi maszlakovoga szemena, terga mochi vu vode deszet dan, nai zakipij potlam dobro vsze szkupa, y verziga tam gdeszu pticze, te nebudu letat mogle.

30. Jerebicze loviti lehko mores, ako iz melye psenichne, y zdobroga vina teszto nachinis, ter zatem na male falatcze zreses, ali ne debeleisse od zernya mensega graha, y teda poszipl y po oneh mesztah, kamo navadu imaiu Jerebicze paszt sze dohadiat, y ovak budu tako pijane, illiti omamlyene, da ie mogel budes zrukami loviti prez druge mestrie.

31. Divie Racze, y Guszke loviti mores ako poszipl yes ono meszto kamo imaiu navadu hrane iszkat, zmamochenem dobro zernyem vu vinu herszenem; ali pako vu

vode

vode zkuhanem korenyem perprissa vu vinu illiti korena nyegvoga, ki ie takai za kihaviczu lyut.

32. Da kokossi neszle budu vnogo jajecz sztalno, da im konoplye zobat: aliste im mogu davati szkoszane koprive, ali seme od kopriv szkupa zmeffaiuch psenichneh poszei, y nekuliko melye.

33. Za obdersati dobra jaicza dugo, posztavlai je vu szòl zakopavssi.

34. Szir obchuvati od chervov, vuzimlyefzè Ivanova trava snyè sutem czvetom oposzred szirov jur na szussilo odluchench poszthvlyena, ter ovako nelegù-ke chervi vu sziru, ar ona trava tako dobru duhu ima gdaie med nymi, ter ako y ieszu nutre jur chervi moraiu van besati iz szira.

35. Meszo za obdersat dugo prez dissanya zloga, y gnylochye, vzemi szemena koriandrovoga vu ocztu sztrenoga, ter naribai snym dobro meszo, y ovak dugo obsztoji prez pogibeli, ali pak szuczi zernya borovichnoga, nameffaiga z-ocztom, sterga jako pritiszni.

36. Za berzo szkuhati da bude mehko meszo, vzemesze od figovoga dreva oneh maleh kakti pupkov, koji okolu sibicz rasztu oneh, iz koieh sige rasztu illitisze plode; ter szkupa z-meszom puszti ie kipet, posztane lepo kerkho.

DEEL

DEEL XV.

Domachya Vrachtva za Lyudi, y za Marhu hasznovita.

Vrachtvo, illiti Lekaria za Lyudi.

1. *Szuprot glavne boli.* Vzemi Netreszk vekſi, zeſmikai ovoga, poſztavivſi na chelo, y na zatilek.

2. *Szuprot glavne boli zbog mezdrenoga pi liſſa.* Vzemi nekuliko ſuhkeh mandul, aliſze napij dobro merzle vode pervo ka ſzpat ides: ali poſeri v-jutro rano jeden 2. ali 3. falatcze Sumbera, ali vech: medtem toga ie naibolye zmed vſzeh po malom piti za ſegyu.

3. *Szuprot Pijanſztvu, alli Oſtrawyn.* Je gy v-jutro ſuhke mandale, alli pak pij je dno sliczu primorszkoga olya, tak nebu des ſze mogel tak lehko zopiti, koji je v pian, pakbi rad trezen poſztati, on nai pi je jeden dober napitek oczta.

4. *Szuprot mer: lomu glave kataru.* Vzemi ſztoplyenoga oczta vu vuſzta dugo dokla mores, derſechyga nutre, kaj zube ja chi takai, y dole vleche merzlu ſlihtnochy illiti mochvar iz glave. Ali pak ſzladko ga Januſſa, kimlyna ſztuczi z lorberom, te na glavu priveſi, y to ie dobro ſzuprot gla ve kataru merzlomu.

5. *Za szlaboszt glave objachiti.* Vzemi eloga kimlyna vu jeden sakelcz, posztaiga na glavu, to ti jako pomore.

6. *Za Omilavicziu glave.* Zmochi glavu vodum od lavendele nachinyenum. Ali vechi vu vuszteh guschyekrat kimlyn, koander, Gubeben dobro dugo vu vuszteh ersech.

7. *Za Opadaviczu.* Jech vszako jutro na schye nekuliko zern mustardineh, y ovak eguren budes od Opadavicze.

8. *Ako je gdo vudren od opadavicze.* Nai amase nosz, y szlepe ochi, to ie desznu, levu sztran glave, z-olyem Okstana, y naiusze da nuter dve dobre slicze popiti ode za omflaviczu, nachinyene vu Apoke, ali drugde: ali namasi pod noszom sza, desznu y levu sztran glave, sile na ikah z-Balsamom odluchen szuprot opaavicze; naterimu illiti ribai ruke, y koti do rame z-toplemi rubczi, koji budu akadyeni z-dimom Okstanovem marlyvo. er ovako doide betesnik k-szebe.

9. Kada koga bol prime dalzumu ruke amertve, ali koia druga sztran na Telu szemi tuschye, illiti maszti od zaicza ter amasi one sztrani lepo sztopivssi pervo, nateri dobro.

10. *Za szpanye. kada ki szpati nemore* lai vzeme szladkoga Jamussa vu vuszta, aiga dobro zvechi, pomore za szpanye, y vu-

y vuchini dobre szenye zrokuiuch pochi-
nek.

11. *Za bud kaſcly, illiti briputanye, gda jako breſſe gdo*; Nai vzeme borovichnoga zernya, naiga ſztere med perſzti, y ona-ko naiga ſzkuha vu dobrom vinu, potlam ga nai pije razloſno po vechkrat, ali ve-likoga korena nai ſztuche na prah, ter na-nuter po mallom v-zimlye z-medom zmeſ-ſanoga. Alli ſzladkoga Januſſa nai nuter v-zimlye. Alli kimlyna z-ſigami vu vinu kuhanoga nai pije, potiſſi hriputanye ſ-chiszti, perszi beteſnika.

12. *Za zvonenye vu vu vuſſeſzeh.* Vzemi olye od ſuhkeh mandul, ter kaplye nuter ſzpuſchyai vu vuha zvonechya.

13. *Za ſzlabo chuienye.* Vzemi iz boro-rovichnoga ſzemenya nachinyenoga olya, terga poſztavi vu vuha, napuſztivſſi neku-liko kaplycz na pamuk, y onak nai ſztoji nutre vu vuſſeſzeh. Quirinovo olye ie ta-kaiſſe jako dobro za chuienye obiachiti.

14. *Kada jeden zamertev opadſi leſij.* Na-maſiga pod noſzom z-jakem ocztom, y ſzlepe ochi, naterimu takai jako podplate na nogah z-ocztom rechenem.

15. *Za cherve pregnat iz vuſſeſz.* Dobro ie vzeti pelinove vode van izpreſſane. Alli ſuhkeh mandul olya nuter napusztivſſi, alli ſzline teschye tvoie, ako drugo nez mores.

16. *Ochi chiſzte, y jaſzne vuchiniti.* Vze-
mi

i pelinove vode, napuszti na sztrani ko-
i kaplyu nuter, ali operi vechkrat ochi
vodum friskum, ali z-vodum od beleh
s nachinyenum.

17. *Za vsztavit kerv iz nosza tekuchyu.*
zemi luka cherlyencza nekuliko sztuche-
oga ter osmekni van onu vodu, zmessai
ocztom, posztavi snym namochenu czan-
iczu v-nosz, ter ovako sze vsztavi. Ali
mochi rubecz dvoivei szto z friskum vo-
m, ter ovesi vrat z rubczem mokrem.
li obeszi kervni kamen na vrat, aliga
ersi vu ruke doklam sze sztopi tako dugo.

18. *Za vchiniti dobre zube, ki drugach
szlabi jeszu tresuchisze:* Vzemi od kupi-
lisztia vu vinu kuhanoga, szpiraiszi
uszta snym, ter ovo iszto jachi takai gin-
ave zube, y sznasi vuszta od skodlive
ylochye znutra.

19. *Za gnylochyu veliku okolu zuby.* Vze-
i od schyuke nekuliko zuby, Alana, illi-
jaluna, puseve hiszcze, tuljko, kuliko
drugeh izkupa, zesgi na krovnom czig-
, sztuczi szkupa na prah dobro, y snym
bai zube gusztokrat, ovo halzniti chud-
o more.

20. *Szuprot zubne boli:* Ghessnyak z-
cztom kuhai, y onako vzemsiga vu vu-
ta dersi kako dugo mores po vechkrat,
r ovo je naibolse vrasvhsvo, illiti lekaria,
uprot boli zubne, kada naimre od zi-
me

me doide, ar zima vechkrat zrokuie merzlu faibtnochyu illiti mochvar jako trapechyu Chloveka.

21. *Szuprot zubne boli: dalye:* Kuhai Ifopa travu vu vode, y ocztu fzkupa, y onak derfi toploga vu vufzteh. Ali od jelenovoga roga nasztrufi nekuliko, ter nalei vina fzkupa vzemfi mlachno posztavi med zube, ali falatecz fumbira.

22. *Szuprot zubne boli gda zrokuiefze od fupleb zubib.* Posztavi nuter korenya tarkuna med zube ovo fztanovito pomore, ako ny kakva drobtinicza nutre od jeszt... vine tverde; ar teda doklam je van fzlin... neszprave, bude zub trapil tebe,

23. *Za vuchiniti bele zube, y lepe:* Vzemi kamen plovni, falatecz roga jellenovoga, ribie koszti, cherlyene koralle, vfzeh je... naku vagu, ter ie fztu zi na prah, y te... zube z ovemi fztvarami ribai.

24. *Za gerla bol.* Vzemi lisztia od fa... fie, terga vu vinu, ali vu pive fzkuhai, teda mores piti po malom gufchyekrat, al... zmeffai meda z-vodum, y onako z-mlach... num gergrai, illiti fzpirai vechrat.

25. *Szuprot boli vperfzeb, gdafze chyu... nekoin kifzelochya nâimre po nochi, dufi... y fyili na lyuti kaffely, dabi rad fcludecz m... kui van bitit kifzeloga* Dvechi zladko dre... vo, ter ono pofirai mokro, ali pak je... na obedom, y za vecherum pet alli fzede...

ma...

mandul ſuhkeh, ali jedno frisko jabuko.

26. *Za otcobeno gerlo.* Kipet vchini vu ocztu kamille ter oveſi gerlo ſnim. Ali ſztuczi lasztovichno gnyezdo na drobno, terga vchini dobro za kipet vu vinu kot jednu kaſſu guſzto poſztavi na gerlo, y dobro dugo noſzi.

27. *Za bol onu kada koga ſzercze gory:* Vzemi pet, ali feszt nosneh ſpycz praha od roga jelenovoga nuter, y zevſzema chuvaiſze vina.

28. *Szuprot trapleuyu ſzereza male Detczé.* Namaſi! onu ſztran proti ſzerczu; to je levu, slichiczu, y podplate na nogah z-masztium guszke bele.

29. *Za obchiſztiti pluchya.* Naberi liſztia od trave, koiaſze zove pulmonaria, plyuchnya trava, koia rada po vinogradeh raſzte, ſzkuhai ju vu vinu, ali vu pive, ter ju vruchyu py vſzaki dan rano: ova odpira nuternya, y chiszti pluchya.

30. *Szuprot ſutochye, to je ogras ſiu y tela:* Guſzic lanye vzemi jedno pol kvinticze vu vinu guſchyekrat.

31. *Szuprot ſutochye y vodenomu betegu:* Pelina vuzmly vu piliſſu, y jeliſſu, pręganya zlatenicu, ſutochyu, y vodeni beteg.

32. *Za ochiſchyavanye.* Vzimly nuter ſuhke mandule, ar ove chiszte persz od

vmanye mochvari iz zuby dole opadaiu-chye, preganyaiu tolikaifze otok fzlezene.

33. *Tek vuchiniti za jefzti:* Gyumbira nekuliko zrezanoga na falatcze, ali nekuliko zern perpra vu toplom vinu, ali vu pk-ve vech krat natefchye v-jutro poferi, ali kalmuffa nehuliko.

34. *Za feludecz zavzet od hude mochvar-nofzti.* Vuzimly 14. dan jedno za drugem Pelinove fzoli, tuliko-na nofne spicze kuliko sztavis vu jedno jaicze gda je vmak: ali vuzimly borovichnoga zernya zrelog[a] olya v-jutro, y vecher 5. ali 7. kaplycz.

35. *Seludecz za obiachit.* Pofztavi peli-na vu vino, y onag pyga gufchyekrat: ali jech za obedom naizadnich nekuliko od kutine pechene, ali kuhane, y ovakof[e] fztopit feludecz more, y zaprega, da vma-nya duha nit fzapa nezburga glave.

36. *Szuprot grizu zu Tela.* Pofztavi top-loga kimlyna vu jednom faklyeczu pla[t]nenom na terbuh.

37. *Szuprot vetrom vu terbuhu.* Vzem[i] fzemena perfinovoga. ali zernya od Boro-vicze, ali fzladkuga januffa. ali kimlyna ali koricze od pomaranche jefzti naitifz[e] negruszty.

38. *Szuprot vetrom, koy nedadu fzvoie vo-de pufzhyati.* Vzemi friskoga fztoprav na-doienoga koziega mleka. Doklam je jos

chy[e]

chye toplo ; niftarga nekuhai. Ali vzemi szladkeh koricz na prah sztucheneh, vu toplom vinu. Ali kimlina vuchini zaki- pe i dobro vu vinu, y posztavi toploga na pupek.

39. *Szuprot kolike.* Vzemi sztrchenoga praha nuter od roga jelenszkoga. Ali posztavi cheffnyaka vu fgano vino, ali ra- zin ter nekuliko popy. Ali vzemi na drob- no zrezanoga Orefczanuter na jenkrat.

40. *Szuprot gliſztam vu terbuhu.* Vzemi lya pelinovoga nuter, ovo je poduffa. Ali vchini kipeti cheffnyaka vu mleku, ter davai Deteze piti. Ali fzemena od ter- utcza zmefanoga zmedom., kai rade gli- zte czm erchu., y podavefze.

41. *I pak fzuprot gliſztam vu Detcza.* Cherlyenecz na falateze zrezan jednunoch mochen vu vode dober je piti. Oly e od cefina pomore takai, gdafze fnym terbuh natare.

42. *Za odpreti ſztol tvrd.* Vzemi dva lota friskoga olya nuter z-jednem toplem ive napitkom. ovo goni van. omehchà, laxera dafze lefe fztola zadobavis.

43. *Za preguati terbuſſnu mochvar.* Vze- mi dve fake ruticze fzkupa fztebla vlomivſ- ni fzamo lisztie, puſzti ovako vu vi- nu kipeti, y teda pji taplo guszto krat, szpo- fobno.

44. *Szuprot kamenczu.* Vzemi v jenu

 na-

nateſchye jedno jaderko iz tverde breſk kvenye koſchyeze, ali vſzako jutro oſzem, ali devet friskeh borovichneh zern. Ali pyi ovoga isztoga zernya vu vinu kuhanoga, y jech po tri ali pet, ali jech korenye kuhanoga perfina ſzkupa z-liſztiem.

45. *Szuprot nechiſztochye.* Vzemi ruticze, jech guſchyekrat, y ona ti vzeme hotenye nechiſztochye, ka te na tvoie zlo vleche.

46. *Szuprot bodeza na ſztranah deſzne ſ... koe.* Olye leneno toplo pyi; ali vzemi koszlove kervi nuter jedno pol slicze, dodavſſi jednu ſpiczu nosnù ſutoga ſvepla zmeſſanoga ſzkupa. Ali debel flaſter na-chini zmedom, y vapnom, koie joſchye nigdar ni mokro billo, y onako poſzta... na onu ſztran, gde te bode, dobro ov... ſuch z povojom.

47. *Joſchye vech Protimbi za bodecz.* Po-ſztavi na ſztran gde te bode nekulik kvaſza, ali y ne nakvaſzenoga kruha ... occztom kot jednu guesztu kaſſu ſzkuhai, y gore priveſi. Ali berſeli bodecz zach... ſze, na one ſztrani moraſze ſila iz ru... puſztiti.

48 *Kadaſzeie kai zvuna ozlobo, ter ... zeklo na ſivotu, y otok, illiti mozol za ... ehati* Vzemi meda, y herſene melye jedno malo takai Teriaka ſzkupa zme... ſai, namaſi dobro na platno, terga p... ſzt...

fztavi gore kot y drugi flaster.

49. *Za prognati Apostemu.* Dobro ie nuter vzeti diftillеranoga olya lanenoga, ovo vchini dafze na fzkorom razpukne tefze van rafzpufzti.

50. *Szuprot Verbanczu, illiti Pogancзu.* Vzemi modroga papera, posztavi nekuliko melye hersene fztoplyene na nyega, ter ovefi glavu, ali nogu bolechyu; ter gda jur preide kadaga vech nechutis, fzpirai veckrat z-tvoium vodum onu fztran gdefze podaie van, ali noge obodvè akotifze negrufztij, nit nevumivai tako lehko z-frifkum vodum, bolye ie zevrelieзum negli fnyum.

51. *Za ochifchyavat kerv.* Vzemi hmelya mladoga, kuhaiga, y kakti shalatu nachiniga guszto mefsaiuhga z-olyem, y oezta malo posztavi, ov chiszti kerv vu Telu. Ali vuzmi jagod vu vinu, ter verno jech, ali ne prevech, ar ovako chloveka mogu jako obiachit, y ochisztit kerv.

52. *Kerv vimanyu van izegnat.* Provertai brezovo drevo tuliko dafze bude kazala voda van chez luknyczu, y to ò protuletiu jednu czevchiczu nuter zabodi, da bus mogel vdobiti vode nekuliko: ar ako ovu vodu gdo pije jedno za drugem 6. to je feszt lotov fmechine imaiuchiu, tako preganya vszu zlu ter hudu kerv iz fivota, y akofze znovich podà zla vun, morefzà

y pak prognat z-pilissem ove vode.

53. *Ako ie ki opal, vudren, ranyen, ali potlachen, ie bil; tako da jesze boiati, da ie kerv zaszelasze cherna sz kupa od vudarcza.* Ovde ie potrebno taki oztroga oczta vzeti napitek, y ovak ona kerv ali gore, ali dole zrinesze potegnyena.

54. *Za chisztit bud. zrak.* Kadi zborovichnem zernyem, ali y szvers, illi kitu nyè vusgi po vechkrat vgassivssi plamen on dim nyè ie vugoden, y hasznovit v-Hise, y drugde.

55. *Szuprot zlomu zraku, y szmradu po nyem zaokruzanom.* Kada chlovek noszi vu vuszteh malo korena od Angelike, more sze osztloboditi od ovch teskôch.

56. *Szuprot kuge.* Vu kusnom vremen morasze vzimat nateschye vu jutro Angelika, Alant, ali zernye jako zrelo borovichno jeszti. Ali rano nateschye naisze vzimlye vszaki dan jedna nosnà ipicza Teriaka, ali vechkrat v-tjednu pet, ali feszt kapli Balsoma nazhinyenoga iz szvepla moresze posreti.

Oczet szuprot kuge kruto hasznovit.

Naisze vzeme naibolsega oczta jeden pint. Vu nyega naisze posztavi roticze jedna rukovetcza, tuliko pimpinelle, tuliko betonicze, tridesztet lessnyakov tuchenech, sachicza borovichnoga zernya, chesshyak dve, ali tri glavicze; sasre poi losba: tu

li

likaise Angelike, y velikoga, illiti tusztoga korena. Vsza ova na malo toplom szunczu, ali ognyu, naisze za cheterdeszet vur moche, potlam precznjena, dobro pokriti y za potrebochu chuvati: ter ovoga v-jutro, natesche jednu sliczu izpiti. Naiti ov oczet lyudem sztarem, ali szuho-betesnem nebi toliko hasznil. Mogusze vendar y ovi z-takovem oczetom vechkrat konchema namazati na obrazu, noszu, rukah, pulsusseh, szlepeh ocheh, y za vuheh; ter buduy ovi za on den od kuge szegurni.

Ov oczet takie dober, da vu Rimu kisrusze godec z-ovem tak pijuch, y masuch vrachili, jeszu sivi, y zdravi osztali, ako premszu z-kusnemi prebivali, y kusnem vszaki den vernoszlusili.

57. *Za kusni chemer iz kusneh bunti, illiti mozolov vam potegnuti.* Zmessai kokosiega lanya zbelankom jaichenem za flaster nachiniti, y posztaviga na mozol kusni: ali gore privesi vruchyega kruha, y ovaksze van potegne chemer? nekojiszusze obranili s. v. y szvoie lanye zgora vesuch toplo.

58. *Ako gdo pripeteze chemernoga pavuka ie poserl.* Nai vzeme nuter korena Angelike, tamu naskodit nechye.

59. *Szuprot pavuchnomu vgrizenju, osznomu pchelinomu, y sersenomu vbodenyu, salczem svovitem lyutem.* Vszedom: posztavi gore

lanya kraviega, ali merzlu te chernu zemlyu, y ova potiſſe lyutoszt onu, y raztirai chemer.

60. *Kada koga ſzteobvi, illiti ſzickli pa... okolye.* Nai zmeſſa kopuaovoga lanya u... ocztom, y nai ranu mase onu.

61. *Za vgaſziti ſedgyu veliku.* Moreſze vzeti vu vuſzta jeden globuſſecz od olova ali jeden ſallatecz Saliera. Ali griszti vu vusztih Schava, veliki koren, ali ſaladko drevo.

62. *Za zimniczu merzlu ſztopit.* Vzemi pelina, y perpra vu sganom vinu, ali vu Rakije nekuliko, ſzpodobno vendar nuter. Ali nekuliko dan v-jutro vzemi ſzoli pelinove vu tople pive. Ali vzemi nuter friske vode zmeſſane sganem vinom jednu slieru punu vina, zmeſſai ova szkupa vsze ter ie popi, kadeſze zimnicza priblisava, y tedaſze ſzkerbi pokriti, daſze dobro ſzpotiti mogel budes.

63. *Za zimniczu nadnlye preguat.* Vzemi tri rake, poſztavi ie chez noch oszebe vivſſi na glavu vu jedno ſzteklo, vlei vina nuter, daſze vu nyem vtope, y teda onu michvar od rakov vu vino puſchyenu v ſzteklu meſſai dobro, y terſzicze popi ſzkupa, kada zimnicza dohadyala bude: pervo van hitivſſi mertve rake. Ali kako berse budete grabila zimnicza, taki vzemi jednu slicu praha od Kerde-benedika vu

oczto

occzu nuter vuſze, y ſzkerbiſze dobro pokriti, da budes ſzpotilſze.

64. *Szuprot Blyuvanyu.* Vzemi shnitu opechenoga kruha z-vinom, ali z-occtom, potruszi zrezanem od muskatnusza prahom, ali z-klinchcci ſztuchenemi drobno, ter ovako popi, y shnitu opechenu poiech,

65. *Za izegnat mochvar, illiti faihtnobiu zrokuvanu od zlatenicze.* Od Alantovoga korena van osmeti onu vodu, illi ſukus, ter z czukorom nuter vzeti potrebno ie, y ovak chez ſztol vſza van izpelyaiuſze zlatenichna zla.

66. *Szuprot raku.* Vſzeidom kadaſze pochne kazat rak, trebaga vezat dobro vzemſſi ovchyu ſues, y ovak poduſſiſze nit nebude rane raziedal. Aliti lisztia od podbela ſzlatkoge lapuha zverhu raka posztavi, y osztaviti hoche.

67. *Szuprot hudem grintam.* Luga vzemi onoga vu koiem ie preia kuhana, illi parlena, y belyena bila, ter peri glavu nym.

68. *Szuprot ſzrabu.* Teriaka dobroga nuter dvakrat vzemi, y Brebrove sucsi vu tople pive, poidi okupatſze dobro toplu kupel pripravivſſi, ſzpotiſze nutre, ako ſzu toplicze blizusz-tem bolye, tamoſze okupai, te preide ſzrab: ali vmivai guszto krat ruke z-vodum male detczè.

69. *Vuloga bol za pregnat.* Je haſzno vito

viko gutztokrat purgacziu vuzimati naibolye. Ali poſztavi friskoga kraviega lanya na onkotrig, kade naivech bolij: ali maſi tiho bol z-olyem, ali od mire zakai znachinyenom olyem: ali vzemi vode one, kade ie namochen bil dobro dugo czvet od tipe, y lisztie presgano na nachin drugeh vod, koieſze sgù.

70. *Kada kai na golni zraſzte e ali na druge koſzti pregnat.* Mores maſuch z-olyem skorpianovom: Ali poſztavlyai vſzaki dan friss liszt zgora od one trave, koja po kroveh raszte. Ali priveſi jednu ſabiczu zelenu, ſivu, onu koia po terizin hodi, doklam vparne zgora privezana. Ali od alova nachini kot iednu feszticzu, gore ſztavi, naibolye ie pak ako to nachinis iz onoga globuſſa, zkoiem vsztrelyeno bilo kakovo zvere, berle preide, y mertvo naraschyeno meſzto.

71. *Szuprot nadavaiuchyemuſze otoku na ſzpodobu kakvoga mozala.* Zesgi nekuliko trublenoga, illiti gniloga dreva, ſztuczi ga na prah, y ſnym poſzipavai, kai na ranu czilya.

72. *Szuproti jur odperte rane.* Poſztavlyai gore onemaizti szkoiumſzu kòla namazana. Ovo kalno maszilo ie dobro, y za druge odpertè rane, gda ie ſzila.

73. *Za ſzkupa vlechenye kotrigov.* Dobro je mazat z Jazveczevum maizuum. Ovo je dobro hasznovito.

74.

74. *Ruku kadaje gdo zvinul, szlechy ju pak nazad naravnat:* Oveſi od vugor ribe koſkzu okolu ruke, ter ovako vnogo pomore.

75. *Kadaſze ki kotrig treſze vu chloveku.* Takoga ovcſi z koſum chlovechium.

76. *Kadaſze je zmeknul kotrig iz ſzvoga meſzta.* Vzemi jachmenove melye, poſzeie, putra y oczta, ſzkoro vſzeh jednako kuliko jednoga, tuliko drugoga, nachini flaſter na platnu, y poſztavigazverhu kotriga zmeknyenoga.

77. *Szuprot zime, illiti zebote.* Vzemi dlàk oneh, koje od grive konyszke y iz repa opadaiu, gdaſze cheſſe, y verzi vu obutely, czipeliſſeu, ali chiſmi, ovo jako brani od oſtre zime.

78. *Za zmerznyene, koiiſzu prezebli bili.* Vzemi olya, Ivanove trave, maſi Kotrige, ali na drotnno ſztuczi cherlyeni Gzikle, te poſztavi merzlu na prezeblyen kotrig, ovo potegne zebotu illiti zmerzninu van.

79. *Bradavicze pregnati.* Vzemi ſibiczu prisganu, ognyenu, ter onako vertai bradaviczu vechrati doklámſze posguſſi. Ali vzemi travu, kasze zove vuchiak, raztergni travu, y naj ſzechyai onu vodu vu bradaviczu, koia czurela bude iz trave razlomnyene one dole, povechye krat to vuchini. A ovo zmed oſztaleh ſzpoznavam nai-

naibolſe vzeti joſchye nigdar zmochenoga vapna friskoga te zmeſanoga z-vodum ſzvojum, gore privezati jedno chetiri nochi na bradaviczu dobro debelo, pak v-jutro oprati, ter ovoſze zlo preſene prez vſzake naimenſe boli, nitiſze koſe ni malo ſive, neprime vapno.

80. *Szuprot gnyle merszke rane.* Roſmarina ſztuczi na prah, y poſzipavai ranu, dalye gniti je nepuſzti, y naberzomyu ozdravi. Ali brezove kore na drobno ſztuczi, y na ranu posztavlyai, ter ovakoſze ochiſzti y ozdravi.

81. *Joſebe drugi nachin ozdraviti ranu.* Vzemi liſztia, ſzteczziga malo, onoga koje raizte po ſztarom zidu na drevu, okolu ſze zvia po zidu viſzoko raſzteche med kamenyem.

82. *Za vſztaviti kerv, kaduſze vbodes, ali pereſes.* Vſzeidom poſztavi gore pavuchine nekuliko; ali kruha ogorelu vzemi koru, kakvoga god chernoga, ali beloga zdvechi zubmi.

83. *Za pregnat kukcza iz vuke, ali perſzta.* Namaſi vechkrat one meſzto, ali obloſi priverzavſſi ſzvinſzke ſuchi gore, z-platenczem kakvem tenkem.

84. *Kada koga kakvogod Zverie okolye, ali vgrizne, alj vid.* Vſzeidom nai gore privoſſe ſzvinjſzkoga lanya, z-occztom zmeſſanoga, nai pri ognyu zakipet vuchini, ter

ter onako toplo nai posztavi na ranu, onako oszlobodisze zla.

85. *Kadasze gdo nabode, ali drugach naglo rani glaboko z-chavlom, ali z-kakvum spiczum od dreva.* Naisze masc szalom od micza.

86. *Za oszdravitisze od vuka vdoblyenoga iz putuvanya.* Vzemi hificzu pusevu, zesgi ju na prah, zmessai z-kokosiem, illiti kuriem szallom, terga posztavi gore.

87. *Szuprot onomu, kada laszi raszta ne basznoviti komu.* Ako gdo hochye laszi pregnati nepotrebne, nai mase z-kervium sismissevum, ali z-mosgyemi, ali bolye nai zmessa z-mlekom ter nai masse ono meszto kadeszu takovi laszi.

88. *Za kurie oko pregnati.* Vzemi salateez szlanine, ter izresi tuschyu szamu van, y kosseczu vechrat privesi.

89. *Za ranyene sile, ali preszechene na nogah ali drugde.* Zesgy nekuliko gliszt na prah, zmessai ie z-medom, ter masi marsivo ranyene sile.

90. *Akoszisze opekel, ali osgal, z-ognyem, zelezom ognyenem, ali zmaszlom, ali oparil z-kropom &c.* Dersi osganu ruku, perszt &c. vu olyu dobro dugo: ali opechenu sztran dersi pri ognyu, da on izvleche van, ki ti ie naskodil.

91. *Kratki navuk za obdersatisze [illegible] vu zdravju.*

Hochyes biti zdrav, Tako chuvaiſze od ſzkerbi, ſzerditoſzti, habaiſze naſzloba, y turobnoſzti, mertuchlyvo jech, neſzedi dugo pri ſztolu, ni drugda iz lenoſzti: neſzpi po poldan, ar budes teσck, beſi od nezrednoga ter zvun obroka piliſsa vinſzkoga, nezaderſavai dugo potrebochye poiti od ſzebe, gdate narava opomina iliti natura: ovako budes napreduvati mogel zdrav vu dneveh, y leteh ſivuchi veſzelo.

Za Konye vrachtva vſzakojachka.

Ako hochyes Konya kupiti koiega, tako moras naipervo ſzkerbetiſe na chetiri glavne falinge: 1. Da ni vkradnyen komu, ter dopelyan na prodai. 2. Da ni tverdovuizd, ali ſzerdjt nedaiuchyſze ladat, nit ravnat. 3. Da nebude mahnit, chervom podverſen, nit negrize ſzebe, lyudih, ali y Goſzpodara ſzvoga, gdaſze *Meſzecz* menya naimre. 4. Da nebude zlocheſzte dlake, ali nahodu podverſen. Kony duratáſzt derſiſze zmegy oſztáleh, kai ſzpada na naturu, za naibolſſega.

1. *Szuprot koſe na ochih.* Vzemi ſzok od Berslyana trave, y Zlaticha trave, y vina, tuliko jednoga, kuliko drugoga, y po-

postavi v-ochi. Ali zmedenum vodum z-brifzavati, y hoche preiti kosa iz ochih.

2. *Ako koni tesko broffe, illiti kafslye.* Daimu jedno tri Dneve fzpolu jefzti posztele kersene.

3. *Kony ako jefzti nechye.* Izpiraimu; ter chifzti znutra gubecz z-ocztom fzoljum, y z-perprom na drobno fztuchenem.

4. *Ako mu na nosz Keh teche, illiti dole czurij, ali ako je gubecz gubav.* Verzi arfenik, y fvepla na vuglenye fivo, y onako podkadivfiga pufchyai dim nuter v-nosz konyu, alli pako fzpuhni perpra vu obodve noszniczе nyegove.

5. *Szuprot Konyfzkem Gliſztam.* Davai im vodu pit; vu koie bilaie nekuliko krat hers kipet vuchinyena, ali ne vruchyu, neg razhladyenu : ali fmores dat, y poszei kerfeneh nekuliko zmeſſaiuch fzkupa fvepla popit.

6. *Szuprot Prifchyem, y otoku jezika.* Odprimu Silu na jeziku, ali pod jezikom, y izpiraimu z-bombakovum vodum.

7. *Szuprot otoka. gda pod fzedlom nabiiefze bunta.* Posztavi zgora lanya volovfzke matere, alli namasi izopunom dobro.

8 *Kony kada vode pufchyat nemore.* Vzemi lorbera fztuchenoga drobno, vlei vina fzkupa, ter dai nuter, vchiniga o-

okolu

kolu voditi, ako josche nehasznij, tako naiga pelya na kakov gnoi, y teda onde odpresze da bude mogel.

9. *Kony ako kerv puschya na mejzto vode.* Tako vuchinimu tri dneve jedno za drugem obodve Sille odpreti, kot jur znadu to vnogi.

10. *Kopito mehko za vuchiniti konyu tverdo.* Zaszipli nuter vu kopito czukora, y onak otverdi.

11. *Konyu da tverda kopita raszla budu.* Vzemi kraviega gnoia, y lenenoga olya szkupa z kelyem zmessaiuch, ter zabiti mores konyu nuter zdola v-kopito, y pu-szti onako jedna dva dneva zavezano, nit-ga nepuszti hoditi van.

12. *Joschye drugach za zlochejzto kopito pomochi.* Vzemi szmole, voska maszla, y meda, nachini ova jednu maszt, y mafi guschekrat kopito ono zlocheszto, nit za ono vreme nepusztiga po vode, ali po bla-tu hoditi prez szile.

13. *Kony kada ie zakovan.* Vzemi cha-vel van, y nachinimu novi chavel od ko-renya, kojisze zove terputecz. Ali akoie vzet chavel van, tako puszti koszlovoga loia y-voszkom szkupa raztaliti, y napu-sztiti, gdeie chavel bil.

Vrach-

Vrachtvo za Vole, y volovſzke Matere.

VOla ako pitat hochyes, moraſga kratko privezuvat, dabiſze lizat nemogel, ar drugachbi odlizal dlake iz ſzebe, do koieh bi doſechi mogel, y ovako bi omledel, ni tuſzt poſztal. Grah ſzirov kuhai, to ie ni ſzuh, neg kada raſzte, y poſztavlaiga med drugu kermu. Alli vzemi grahoricze zernya, cherlyene Czikle na drobno zrezane, y zrezanum ſzlamum dobro zmeſſane, y ovoga davai guſztokrat Volu jeſzti, y puſztiga vſzaki put napoijti, ter ovako tuſzt poſztane, y lep vu kratkom vremenu. Ovo iſzto moreš vuchiniti z-Telichyi, y z-Ovzami.

1. *Volov beteg ako ti ie neznan.* Tako vzemi Salfie, y pluchne trave, y davaimu piti, y z-szolium kermu potruſzi, ali bolye vchinys, daſze ſzol vu vode razide, y teda poskropys.

2. *Ako volu ſzu prezeble noge,* Tako moreš ſnyegovemi ſztaremi dlakami oprati.

3. *Akoſzi ie vol ſile pokvaril, alli naterl.* Tako mora Sille na kolenech budes z-olyem, y ſzolium vmivat, nateruch zrukami dobro.

4. *Vol ako kraſſe, alli kripuchye.* Tako

ſztuchi

fztuczi ma oga lukeka fnitlina, y on Szok fzpreffan davaimu piti z-olyem.

5. *Ako volü iz nofza fzmrad teche, alli je harpav, illiti fzablyu, fta vfzaki nemore poznati, alli ako jefzti nechye, y deli vuha iefzu poklaplyena.* Tedamn znotra gubecz operi z-timefzom, zribaimu gubecz znutra z-porom lukom, y fzolium, pak zatem ifzpirai z-vinom.

6. *Szuprot ochnyaku, y gda ochi fzuze pufchyatu vfze kantinoma.* Vzemi pfenichne melye, ter z-vodum nachini flafter, y onako poſztavimu na ochi dobro prilepivfi.

7. *Ako vol vodu kervavu pufchya.* Davaimu od terpucza fztuchenoga fzpreffanu, illiti ofmeknyenu vodu zmeffaluch olya fzkupa piti vechkrat.

8. *Ali ako vode pufchyat nemore.* Tako vzemi meda, olya, y vina fzkupa, y daimu tri dneve piti ovoga fzpolu.

VU ftale, ali vu hlevu kraviem nemoras terpeti lukeny, nit jam izkopaneh vu zemlye, kamo bifze fzmrad zbadyal, ali fzpravlyal od blata, lanya, y fzyhove vode, negho mores one jamicze z-pefzkom napuniti, ali potaraʒati, da kerma, za nyhovu hranu potrebna vfzigdar fznafna bude, y chifzta, ar drugachbi skodlyva nym bila.

1. *Mati molodfcka ako gnylo zhetufa.* Vzemi

mi jaluna, szticziga drobno, smessaiga szolium, y dai marsetu nuter posreti; ovo je dobro za vszakoiachke betege.

2. *Akoie marse kai chemernoga poielo.* Tako namessai Teriaka, z-ocztom, y vlei mu nuter da popije.

3. *Szuprot grisi, alli gda prevech od marseta leie van.* Vzemi od hraszta nekuliko zeleneh veieez z-lisztiem ., ali pak luschinye od zernya lorberovoga, zesgi malo, y sztuchi ie, termu dai nuter vu mleku poziti.

4. *Marse ovo, ako kerv puschya z-vedum.* Tako davaimu sztepke piti, ali nyeine lasztovite vode, gda ie chiszteissa.

5. *Ako mati ova kervavo mleko daie.* Tako davai ie korenov pet od tormentille, to ie szedmero petszne trave; szedem korenov kachiaka, y vzemi iednu saku petero-lisztne trave, kaize zove vszega szveta zdravie, y poldrugu saku szoli, ova vsza szkupa sztuczi, prileiavssi oczta k ovem, y teda ova zmessai iako szkupa vu poszude, ter popiti dai krave, y davai na dalye tako dugo, doklam ono zlo preide.

6. *Szuprot Czeprie vu marhe.* Sztuzi chesnyaka, y kopercza trave, ie na polyu, ter zmessai szolium szkupa, y davai marhe vszaki dan.

7. *Da vnogo mleka davala bude krava.*

Dai

Dai im guſztokrat jeſzti kozie detele, ter vvako obilneiſſe mleko zponaſze.

8. Dobro ie zevſzema iako Materam vo. lovſzkem) akoſzeim, potlam kakoſzuſze otelile, jedno malo koſe od rugon ribe vu kruh posztavi, da poieſzti, ali nekuliko od kutine chinit.

Vrachtvo, illiti Lekaria za Cvcze.

AKo hochyes Ovna, illiti brava kupiti, takvoga kupi: koi ie lepoga ter velikoga tela, bele ter lepe dlake, ali vune, dugoga vrata, dugeh, illiti viſzokeh nog y da dug rep ima. A ovchia-mati pak mora imati ſiroke perſzi, kratke noge, y mehku vunu. Ovchia mati ako ie oſzem let ſztara prodai, ali zakolyiu, y poiech, ar dalye ni za plod.

1. *Ako ovcze kerv puſchaiu na meſzto mavadne vode.* Sztuczi kimlina zmeſſaiuch ſzoli ſzkupa, y davai im lizat.

2. *Szuprot kuge ovaez.* Vzemi ſalſie, y plyuchne trave bele, ſztuczi nekuliko, oſmekni on ſzòk, ter davai ovczam popiti na protuletiu cheternaiſzt dny iedno za drugem, kuliko vech mores ſztem bolye, y tedaſzu chez ono letto ſzlobodne, od betega y pomora.

3.

3. *Ako znati hochyes, jeszuli ovcze zdrave ali ne.* Oglei im ochi, ako znutra vu ocheh imaiu nekoie filicze cherlyene, tako jeszu zdrave, akopak ieszu filicze blede loiu szpodobne, takoszu znutra gnylo na plyuchah. y jetrah.

4. *Ovcze szelys zdrave obchuvati.* Zernye borovichno tuczi, meſſaiga z iachmenom, ter pridavai szoli szkupa, y davai im jeszti ova. Ovoszе more tri, ali 4. pute vletu vchiniti. Ali davai im piti friskoga koziega mleka.

5. *Ovcza ako naglo koia zbetesza.* Morasze taki nye pod okom filla puszttiti, alisze vûha malo zgora narezati ter z-fibiczum po malom tepszti po nyih, doklam kervi nekuliko izteche dole. Ali dai im szoli z pelinom zelenem nameſſane lizati.

6. *Ovcza akoie zmeſſana vu glave, y kak ti norra.* Morasze ie znutra oposzred nosza filla odpreti: opade isztina ie seda taki na zemlyu, ali doide k szebe zatem mallo kesnye.

7. *Ako szmrad kakov ovcze iz nosza dugo teeh:, ter czuri ruszen.* Naresi korena jelenszkoga, na drobno, kisze zove jelenov jezik po gorah rasztuchy, poszuſſiga v pechy tople, gdasze kruh van vzeme; na prah sztucziga, y davaiga vu szoli lizat ovcze, bolye bude da iu razluchis od drugeh ovacz, arsze tesko izvrachi takova.

8. *Szuprot betegu nuternyem..* Gdaszu nagnyla okolu chrev, ali y chreva, dasze ovcza szkupa kerchi ter zvia, vzemesze szuhoga cherlyencza, to ie ni friskoga iz verta, sztuchesze koren lesnikov, tesze namessa szoli, y datsze more jeszti po-vechkrat.

9. *Szuprot glisztam nyhovem.* Vzimlyesze dobro zesganoga pepela iz pechi, ne iz vszakoga ognyschya, zmessasze z-octom nachinyenem iz dobroga vina, ter im sze daie piti.

10. *Szuprot gubczu grintavomu, illiti gubavomu.* Sztuchesze Hisopa trave, y szoli szkupa, y z-ovem naribasze Ovcze gubecz, y nekuliko znutra okolu zubi, y na vratu, y gerlu.

11. *Ovcza akoie sirablyva, merszko bartava.* Davai ioi vechkrat posztussenoga ter nasztruganoga terputcza.

12. *Ovcza ako ima koia buntu natechenu, kot velik moszol na szebe.* Odpriga z-chym da chemet izide van, ter posztavi na ranu kot ieden flaster, od szmole, y szenasne szoli.

13. *Ako ie ranyena na pluchyak.* Zresi lepo na drobno lopuh ali velikoga korena megy kermu nyeinu, ovo izvrachi Ovczu naszkorom da ozdrave.

14. *Szuprot kaslyu, illiti brohanyu Ovacz.* Davai im vszaki-dan one trave, kasze vsza-

vízega szveta zdravie. zove.

15. *Szuprot szrabu ovchiemu.* Davai im guschye krat doszta szoli polizat, kadeszo neszpozabi nameſſati szkupa czveta pelinovoga, ar szlabem ovczam ie ovo jako zdravo.

16. *Za ovcze dole iduchye. to ie szlabeiſſe posztainchye, y koie ieszu iako omledele.* Davai im ovchie lechye jeszti gusztokrat, ter ovako posztanu tuszte, debele.

Vrachtvo Szuprot Marhe, vu Lettu 1735. probuvano, y hasznovito naideno.

NAimre iz dole napiszaneh drachev zalev napraviti. Vzemi beloga szleza Kamiliche Polyszke, Salfie Rugane, y chermne Mettleze beloga Iſopa, y za jednu sliczu lenenoga szemena tuchenoga, ter vu to vsze, vu friskom mleku szkuhano, zatem preczeieno posztavi nekuliko kapely lenenoga, âdve slicze pune primorszkoga olya, y jedno malo Teriaka Sivinszkoga, ter vu vszako beteſno Marſſe vizaki den za pol Nemskoga Meczlya vley; takvomu pak beteſnomu Marſſetu vszaki den dva, ali tri púta opechenoga chernoga kruha vu toplom vinu pervo namochenoga,

noga, y z-oresſczem dobro obſzipanoga zaſzipavai, y vſzigdar liſztor z-toplum vodum napaiai, y hoche do dva, ali tri dni Marſſe navadnu kermu pricheti ieſzti.

Item vrachtvo ſzuprot kuge Sivinſzke

VZemi: Pimpinelle korenya one felle kotera na bregeh, ſzuheh ſzenokoſſah raſzte, na drobno zreſi, ter za jednu ſsaku, y tuliko poſzei k-tomu, malo takai ſzoli ſzkup zmeſſay, onda borovoga olya jedno malo nuter puſzti, ter tuliko v-jutro, y vecher *Marſſetu* nuter dai; akoli odviſs pogiblye Marha, tak y vech puti na dan nuter dávai, y akoprem ſzpervincze *Marha* z takvem zaſzipom ſziliti ſze mora, potlam vendar privadiſze. y k pervomu zdraviu z Bosjum pomochium povernefze.

DEEL XVI.

Hisni Razveszelitel.

Kade vszi zurobni Goszpodari hisni razbativetrisze mogu zackulikemi zagankami napervo donessenemi.

1. KOteri chlovek je vumerl, â nisze rodil, kotisse drugi lyudi rode? Odg. Chlovek on ie pervi nas Otecz Adam.

2. Koteri pak rodilszeie, â ni vmerl? O. Enoch, ar ie sivod Boga vzet iz szvetha chekaiuch zadnyega vremena do priblisavanya szudnoga dneva.

3. Jeli gdo vmerl, â joschye ni zegnyl? O. Seña ie Lotova, arszeie na szôl obernula, zbog toga kaiszeie nazad ogledala besechya iz Sodome Varassa, szuprot prepovedi Bosje.

4. Kadaszu nassi Otczi pervi Adam, y Eva sztvorieni bili? O. Jeszu letto 4052. pred Narodyenyem Krisstussevem vu feszte dobe novoga szvetha den dvadeszet, y trethy szuscza vu petek.

5. Kuliko letsjeszu ova dva nassa Roditelya sivela? O. Adam ie sivel deveszto, y trideszet lett, à Eva devetszto, y chetérdeszet. Matusalem pak je vsze presivel imaiuchy lett devetszto, leszt deszet, y devet. A Noë sztaracz devetszto, y petdeszet.

6. Gdo ie pervi iznaſſel Orgule, y czitaru?
O. Jubal, Szin Lamekov: zatoſze diachki govori jubilus, veſzela igra, y poleg nyh veſzelo popevanye.

7. Zakai laszi obchinſzkem zakonom na glave jeſzu pervo szêdi, illiti beli, kako na Brade? O. Kaiti laſzti na glave ſzu ſztareiſſi od Brade dvadeſzet let, y viſſe.

8. Zakaiſze ſzir ſztruse, ali riba, kadaje za jesztvime potreben? O. Zato kaiti nima peria, ar dabiga imal, mogel biſze ſzkubſzti.

9. Kada gdo ide vu Zagrabechki varas na kamena vrata, kai ie na deſzne ruke? O. Je nyegoveh pet perſztov.

10. Kakove buhe k chlovek u nai raiſſi idu? O. Malo idu negh vſze vechi ſzkachu, y to cherne ali hergyave, ſute.

11. Kuliko putov ide iz Zagreba vu Varasdia? O. Neide nijeden: negh putnik po nyeh mora iti, ali v pieſſicze, ali drugach.

12. Koiem lyudem vidiſze vino haſzniti? O. Laſczem, koi teda gdâſze doszta napiju, ſztoprav isztinu povedu.

13. Zakai beſzeby nezadiſze ogleda na onoga, ki zâ nym derchij? O. Kaiti ochi nima od zada vu zatilku.

14. Kota riba ie naivekſa 'zmed vſzeh? O. Mora bit ſtokvis, ar glava ie vu Holandio, â drugo zrepom ide vu Nemski, osztale Orſzagei protegnuvſſisze.

15. Koia riba ie naimensa? O, Je ona koia ima glavu blizu repa.

16. Koia riba ie naibolsa? O Mora bit ona, kà ie v-zdelle na sztolu dobro pechena, ali szkuhana.

17. Jeli gde Orszagh, vu koiem bi szte repa szeiala, ali salata? O. Nijednoga ni: ar szerepa ni salata neszeie, negh liszter szeme.

18. Kai ie naibolse vu salate? O. Je ovo da sze pregibati puschya po vuszteh na iezik polosena.

19. Kai ie naibolse vu pechyi, vu koie navada ie kruh pechi? O. Je ovo da kruha neposere, drugach nebiga szmeti nuter sztaviti.

20. Megy Softarszkemi orudelyi za meštriu nyhovu, koie ie naibolse? O Jeszu nyhovi zubi, z-koiemi kosu natesu.

21. Zakai besy zaiecz na bregh, ali na goru? O. Dabi ova imala suknyu zpoda taku bi vu nyu pobegel.

22. Gdo vech vidi, on ki jedno oko ima, ali on ki dve? O. Vidi on, ki jedno ima, ar dve vidi, ki dve, lisztor jedno vidi zdvemi.

23. Kade ie Adam pervu sliczu prijel gda ie hotel jeszti? O. Je pri stolu, kako y mi moramo gda jeszti hochyemo

24. Adam zabiajuch pervi csavel kamga ie vudril naipervich? O. Je poglave.

25. Gdo ie po szvoie Matere gazil, y na nye derva czepal? O. Adam, ar Maika nyegova bila ie zemlya, gda sbosse iz nyè vuchinyen.

26. Adam kam ie possel, kada ie dvanaiszt lett sztar bil? O. Possclie vu trinaiszto letto.

27. Kai ie naibolse poleg telechye glavicze? O. Je vsze ono telle, kaiga ie, osz ebuino, gda ie dobro pecheno, y kuhano.

28. Kakoveh rib ie naivech vu morie, y vu drugeh vodah? O. Je naivech mokreh.

29. *Kai* chini chloveka plessivoga. O. *Lasz*i, kada iz glave opuznu.

30. *Kai* ie za iedna razlika med meszarom, y oderuhom? O. Meszar vely, gde sztoij marse, daga vudrim: â Oderuh vely, gde lesi marse, da oderem dole kosu iz nyega.

31. *Koiszu* naiveksi oderuhi? O. Jeszu goszpodczki Chaszniki: ar ovi deru sive lyudi, â oderuhi obchinszki lisztor mertvu marhu derû.

32. Gdo gulyi kosu prez nosa, osmekuie prez luga? O. Chaszniki goszpodczki, *lyudi* deruchy prez nosa, ter osmekuiuchi pot, y kerv nyhovu.

33. *Koji* Kraly ie prez kralyeszava? O. Kraly on, ki ie na karte.

34. *Kai* ie naibolse vu melinu? O. Je ovo: da sákiyi nemogu govoriti, drugach bi izdali mlinara.

35. *Kuliko* buh ide najeden lot*?* O. Nijedna, negh fzkachu gore.

36. Kadafze pozi naiveech prefztraffe*?* O. Petek pervi po Vuzmu, ftimaiuchi dafze pak pochinya Korizma.

37. Kadefzu naiviffeiffe gorre na fzvethu? O. Tamo. gdefzu nainifeiffe dolicze.

38. Koia ie razlika med onem ki mertvecze pokapa, y med Henkarom*?* O. Je ova: da Henkar vu zrak lyudi gore vefzi, â on ie v zemlyu pokopa.

39 Zakaifze nofzi persztem na leve ruke*?* O. Zato daga zdefnum brani.

40. Zakai obchinfzkem nachinom Vuslosfyvczi bolyefzu rechlyvi od drugeh? O. Kaiti nemogu hodit, zato z-jezikom nadomefzte, ftà nemogu z-nogami.

41. Kada zaicza zubi bole*?* O. Teda kadaga Herti zgrabe med zube na lovu.

42. Koji dan ie naidufi v-letu*? O.* On, ki ima noch naimenfu, illiti naikratkeiffu.

43. Koia fzvechya dugfe gori*j* vofchyena, ali loiena? *O.* Nijedna dugfe, negh obodve kratkeiffe, dole na manye gorechye.

44. Kai ie naibolfe vu nogah volovfakeh*?* O. Je ono meszo, koie od nyh vifsi.

45. Zakaifze Hudodelniki na galge vefze naimre Tati? O. Za gerlo fze vefze.

46. Koji fzu lyudi naiszlo-bodneiffi prez vfzake pravde fivuchy*?* O. Jefzu lekari, illiti vrachi; y za nymi Veszachi, ili Henka-

 ri,

ri, ar more lyudi, nigdo ih nekaſtiguie neg im mora joſchye plachyati.

47. Koia voda naivekſe ie czenė, illiti koia naiveth valya? O. Ona ie, koia Oſtarias vleva vu vino, ko prodaie, y Prokurator vleva vu tintu, piſſuch krivichno vnoga na kvar Blisnyega.

Jeden je proſzil na Oſtarie Goszt vina, zatem y vode od male kchyere nyegove za meſſati z vinom, aſſaeie, preiako: videlo ſe teda frisko Deklicza odgovoriſſemu, Goſzpone ni potrebno meſſati vode, ar moi otecz ſztoprav vcheta ie nuter vleiai vode vu vino jednu dobro veliku ſtuczu friskevu voſu. Nut kako isztinu povedu, y neproſſena Deteza, y nepriszilyeni norczi dosz takrat.

48. Ako deſzet pticz na drevu ſzedij, ter zmed nyh tri gdo vsztrelij, kuliko ih osztane gore ſiveh? O. Neosztane ni jedna negh vsze osztale od onud zletė.

49. Zakai vele neſteri daie zlo znamenye kada zalecz chez put prederchi? O. Hravo vele, kaiti dobro bilo bi za nyh, kad bi pechenoga na ſztolu imali.

50. Kakovi laſczi ſzu ſzlobodni vu laſeh ſzvoieh? O. Jeſzu oni ki kalendare delaiu, y novine izpiſſuiu.

51. Zakaiſzu neszrechneiſſa te nevolneiſſia Goſzpoda veſſika, kako drugi lyudi menſſi od Goszpode? O. Zato, kaiti male

gda

gda kai od isztinechuiu povedatiszi.

52. Dva kad veszi Henkar, koiega pervich obeszi, illiti k-petvomu, O. Drugoga veszi k- pervomu, â pervoga k-nikomu.

53. Kai chinij vsze lyudi jednake Czeszare, kralye, kmete, y sziromahe? O. Szmert ie takova Mestriczana nikoga negledechya, gdo ie.

54. Kade prebivasu penezi nai szegurneisse? O. Pod bradum hergyavum: ar pod takovum neischyesze niftar dobra. Brada kergyava malo kada kase kai hvale vrednoga.

55. Kai na szvethu lyudi naivech naszlobuiu teroduriavaiu? O. Isztinu; ar ki isztinu poveda guszlaiuch, tomu luchecz szkache po vuszteh.

56. Kai vdobivaiu lasczi snyhovum kramum laslyvum? O niftar drugo, negh ako y govore isztinu, neveruiesze im.

57. Sziromah nesteri opitasse nekoga Bogatcza negda; kuliko G. Bog potrebuie szuknaza jednu halyu, illiti szvitu? O. Bogatecz odgovorissemu: toga nigdo znat nemore: â sziromah rekosse nato, ni vech negh kullko ga ie meni potrebno: ar Bogh ie rekel; kai y kuliko dobra sziromahu vuchinite, tuliko meni vchinite.

58. Herczeg nekoi od Szavoie opitan besse, imali kai paasz za lòv, pokazal ie okolu sztola puno izedechyeh sziromahov,

koie vízaki dan hraniti z jeſztvinami na-vadu imaſſe, rekuchy: ovo ſzu Herti moji lovni, z-ovemi hochyuſzi ia ſitek vek-vechni vloviti.

59. Protagoras negda opitan beſſe, za-kai ſzvoiemu nepriatelu naiveksemu je-dal za Sennu ſzvoiu Kcher? Odgovoril je: Kaiti mu niſzem mogel zavdat zla vekſega, kako daſzemga zadobavil Senne, oſzlobo-divſiſze zla naivekſega iz Hiſe moie.

60. Izpitavan beſſe nekoji jenkrat, za-kaitze ſenniti nechye? Odgovoril je: ako vzemem ſziromasku, hraniti bum ju moral, vzemem bogatu, tako vſzigdar pod noſz davala mi bude ſzponaſſaiuchya da ie boga-ta, vzemem lepu, tako vu ſzkerbi budem, da biju drugi nezapelyali, vzemem jednu merſzku, neſzpsetnu, toſzem doſzta vudren.

61. Demokrit kad bi bil opitan, zakai ie onak malu Senchiczu vzel? Daſse odgo-vor: daie chul vechkrat, kako iz vech zál moraſze izebrati ono, ko naimenſſe ie.

64. Dobro vino kvari moſſnyu, á zlo-cheſzto Seludecz: zato rekoſſe neki: ja chiu raiſſi da moſſnya po zlu ide, kako da-miſze kvari ſeludecz.

63. Senna nekoia rekoſſe Muſſu: ti mo-res chiniti, kai hochyes, â ja hochyu da vſza idu po moje glave, od ſztola ſzkochivſſi: Musteda zgrabiſſe zdele, tanyere, y dru-ga kâ ſzu doſsla pod ruke, te je zhitaſſe zra-

ven

ven vu glavu: pokehdob je onak imat hotela.

64. Vuchenik jeden od Meſtra ſzvoga prijel ie napiſzana vſza, koia chiniti ima chez dan. Meſter medtemtoga, kada bibil privinyen opal vu blato dobro gluboko, podaval ie ruku vucheniku, dabiga vlekel van, teda mu reche mladi, pochekaite doklam domov poidem gledat v piſzmo, jeli to ſztoii nutre, dabi vaſz moral pomochi, okupaitesze, y razhladete doklam doidem.

65. Plemenitas nekoij izpitaval ie Muſa jednoga. vu koiem vremenu vſzega letta Muſi ieſzu naiveſzeleiſſi? Mus odgovoriſſe da vu zime, kaiti nimaiu vnogo delati. Plemenitaſſa Mus takai opitaſſe, kadabi pak on bil naiveſzeleiſſi? Mi Plemenitaſſi rekoſſe jeſzmo naiveſzeleiſſi na protuletiu navlaſztito vu velikom Travnu. Ai, ai zakrikne Mus! tako vi chinite zraven Goſzpoda kakogod moji oſzli ovo vreme krichechi od veſzelya nepreſztancze: Iho! Iho!

66. Jeden Szuſzed je drugoga izpitaval, zakai ſzvoiu ſennu vſzigdar mene, kadaſze k-Szpovedi pripravlya? Odgovoril ie: kada ie nebijem, tako mi polovicza grehov nedoide na pamet: ako ju premenem, ona mi vſzaſzponeſze, koiagodſzem vſze letto vuchinil, ter mi napervo doneſze takove ſztvari, koieh nigdar nebi bilſze domiſzlil

miszlil, kaibije vchinil bil gda, jasze teda niftar neszerdim, negh v pamet pobijram, kai mi poveda.

67. Chlovek fantav, ali hrom kakovu, sennu moraszi vzeti za Tovarssicu; O. Mora sztepu, da nebude videla, kaibimu szponassala, da je sepek, santek &c.

68. Gdo szvoiega blisnyega naibolye lyubi? O. On, ki szamoga szebe pravo.

69. Kada Laszzi ochiveszti, druge moguprekaniti? O. Ravno teda, kada isztinu govore; ar szudeszte vszigdar lagati.

70. Jeli kade vech Salate, kako szena rasztе? Salate vech raszte, ar szeno ie pokosseno. a do teda ie trava lisztor.

71. Koia voda vu Nebo vlazi, illi teche? O. Vdovicz, y Szirot obterszeneh szuze suhke, y vruchye naimre.

72. Koia fela Lyudi ie navesseleissa? O. Skolnikov, tel Diakov Koruskeh, ar ovi gda plachu drugi nad Mertveczi, ony veszelo popevaiu *Requiem &c.*

73. Kai ie ono za chim lyudi hlepe, ako pako zadobe, v-tek neide? O. Sztaroszt.

74. Kai ie Maika szvoie Maike? O. Je voda, obernyena na led, szneg, pak potlam znovich obernesze na vodu iz leda, y sznega.

75. Kai ie ono gda na passu ide szito, a iz passe domov doide gladno? O. Pasztir ie, koijsze doma naje pervo, kako na passu de z-marhum.

76.

76. Sztari lyudi prez zubov buduchi vu vuszteh, gde ie nosze do szmerti? O. Nos nosze za poiaszom, ali vu sepu, ar na meszto nyh z-nosemszi szlufe.

77. Kade mertvi gone van sive? O. Na glavo u gde chefsely vleche vuffi dole.

78. Jeli pervo brada bila na szvethu, kako chlovek? O. Brada bila ie, ar kozel bradat pervo ie bil kako Chlovek.

79. Zakai ima navadu Kony lefati? O. Kaiti szedeti nemore.

80. Koji lyudi szu naibatrivessi? O. Jeszu Barberi, koji takai brad Kralyevszkeh neboiesze obriti.

81. Kuliko ie Nebo viszoko od zemlye? O. Kuliku ieniszka zemlya od Neba.

82. Zakaisze kokot zverhu Turna postavlya, à ne kokofs? O. Kaiti kokot nenesze jajecz, à kokofs nesze, y razbila bisze vsza.

83. Kada mertvi pokapaiu mertve? O. Kada naimre Krivoverczi zakapaiu szvoie.

84. Koia ie razlika med Goszpodum, y szlugami? O. Ova ie, da szluge poszluiu z-rukami, Goszpoda z-nogami vu vulogeh, ali sze setchyuch.

85. Chija ie Meftria vszem ozhiveszta, nitni za prietna? O. Henkaria ie.

86. Koji Szokach naivtechneisse jesztvine chinji? Glad.

87. Koja ie razlika med mudrem Chlo-

vekom: y megy Norczem? O. Je ova: da Muder szenya po nochy, â norez po dnevu.

88. Jeli vech mertveh, ali siveh Lyudih? O. Je vech siveh, ar mertvi niszu vech Lyudi, negh gnylochya, y prah.

89. Koiem manguvanye zavdaie naivech nevolye? O Zavdaie onem koji obterszeni szu z-vulogi, y kiszu vodeno betesni.

90. Senne koieszu Musem szvoiem naihasznoviteisse? O. One, koieszu bogate, y sztare blizu szmerti.

91. Koia pticzasze obrezava, y za hranu Lyudih kolyesze, ali vubija? O. Je Kopun ona dobra.

92. Koie dneve pszi neszmedu v-Czirkvu; O. Na veliku Szredu, Cheterték, y na veliki Petek.

93. Kada pak naibolye szille vu Czirkvu? Na Vuzem, kad meszo im dissij.

94. Zakai pszi nemataiu za Vino? O. Kaiti Terszia okopati neznadu.

95. Koie meszto nistar szada ne donassa, â vsza na pervo posyctavlya? O. Je Zerczalo, kase vsza, â neda nistar od szebe.

96. Kako Nemecz turobnoszt od szebe preganya? O. z-Vina pilissem obilnem: zaradi toga rekosse nekoji: Spaniol turobnoszt goni od szebe z-plachem; Franczoz z popevanyem: Latin z-dugem szpanyem Nemecz z pianszrvom, y Horvat zaiszto.

97. Gdo ie naiboissi Mester illiti Vuchitel

chitely Lyudih ? O. Je Neſzrechya.

Koia ie nai jakſa travicza ſzuprot pra-znoſzti, illiti nechiſztochye ? *O*. Je veliki ſztrah Bosji, ter premiſsliavanye *Muke* Chriſtuſſeve.

98. Koie vrachtvo, illiti Lekaria nai-bolſa je za Vuloge? *O*. *Poterplenye*, ti-hochya, y mertuchlyvnoſzt v piliſſu, y jeliſ-ſu, kada vſza oſztala niſtar nemogu po-haſzniti.

99. *Koieſzu* drugach chetiri dobre *Mai-ke*, zevſzema hudobne chetiri rodechye *Kchere ?* O. Perva ie iſztina poradiaiucha naſzlob, ter oduriavanye: druga: Szrechya rodechya gi d ſze, ili oholiu. Tretia: Sze-gurnoſzt, pogibel; Cheterta. Zauſanye k-zadnyem oc ſveizto poteptanye; tako Szveth dobro na zlo obrachya.

100. Koie predoblenye ie naicheſztiteſſe? O. Je ſzamoga ſzebe obladati vu zle pri-like.

101. *Koji* Chlovek naipervi rodilſze ie na *Svetu?* O. *Kain*: koga Adam, y Eva vu drugom lettu vdobilli jeſzu potlam kakſzu bili iz Paradiſuma iztirani.

102. Koia ie bila perva Oprava, illiti Halya nyhova? *O* bil ie jeden koſuh iz ovchieh kòs; koiega Adam, y Eva, potlam kakoſzu zagreſſili, poleg odredyenya Bos-iega, moraliſzu noſziti golotu Tela pokri-vaiuchy.

103. Od kogaïzu vsze iztvari imena szvoia zadobille? O. Jeszu od Adama, ar G. Bogh ie k-nyemu vsze iztvari dopelyal, da im vszem da imena prikladna.

104. Gdo ie bil naipervi Chlovek zmed vszeh lyudih, koji ie vmerl? O. Abel bil ie. koga ie Kain Brat nyegov na polyu iz nenavidnoszti nemillo zatukel, kaiti aldov nyegov ni bil zaprieten, nit povolyen Boghu, kot ie Abelov bil, leto szto y tridefzet ovoga Szvetha.

105. *Koia Senna perva rodilaszeie na Szvethu?* O. Je Kainana, koiaszkupa z-*Kainom* rodilaizeie od Eve, y ova ie zakonizka Tovaruſſicza Kainova bila.

106. Gdo ie pervi Paſztir bil na Szvethu? O. Abel ie bil, koji paſzel ie Ovcze: â Kain imal ie szkerb na Drevie, y na Szàd.

107. Gdo ie naipervi Orusie iznaſſel? O. Tubalkain Kovach zmed vszeh pervi.

108. Gdo ie Voiszku zachel naipervi na Szvethu? O. Jo hùdobno pokolenye, od Kaina dohadiaiuche Kainitanczi imenuvani v-Lettu chetiriszto ſeſztdeſzet y drugom.

109. Gdo ie Shatore, illiti huticze pàsztirizke iznaſſel? O. Jabel ie iznaſſel, *Szin* Lamekov letto *701*.

110. *Kadaize ie pochelo meszo jeſzti?* O. Po obszinszkom potopu vszega Szvetha

tha letto jezero szeztizto petdeszet, y szedmo: pervo toga hranilisczusze lyudi z-korenyem, y szadom.

111. Gdo je Mallarin iznassel? O. Sarugh letto 1850. to ieszt jezero oszemszto pedeszeto, potlam kak se Szveth sztvorien.

112. Gdo ie Vinograd y Vinoj pochel delati, y piti? O. Noë Sztaracz letto jezero seiztszto, szedemdeszet, y pervo szvetha ovoga; ter on szam naipervi bil ie prissumaszt vuchinyen, od onoga isztoga vina.

113. Gdo ie pervi zachel z-Voli zemlyu orat plugh nachinivssi? O. Noë sztaracz po potopu obchinszkom vu lettu jezero seszstszto petdzszet, y devetom: a pervo do teda jeszu polya z-rukami kopali. neznajuchi kakobisze moralo orati.

114. Gdo ie Theriak iznassel glaszoviti? O. Andromius on glaszoviti Vrach, aliti Likar letto po Kristussevom Narodyenyu seszt deszeto; szuprot vszakoiachkomu Chemeru.

115. Kadaszusze vu Nemszkom Orszagu zachele orgule, poleg Gerchkoga obichaja, dabisze vu nye igralo? O. Jeizu v letto po Kristussevom Narodyenyu oszemszto dvadeszet, y chetertom.

116. Gdo ie puskeni prah zachel, y velike puske iznassel? O. Nemecz jeden, imenom Berktold Svorz Franciskan, v-let-

tu *Kristussevom* jezero trisztoo oszemdeszetom.

117. Kadasze ie zachel Tabak, illiti Duhan, y ob kuda donessen ie, vu ove Orszage? *O.* Tabak ima szvoie ime od Amerikanszkoga malyahnoga Orszaga Tabako imenovanoga, ali od onoga potoka nyhovoga Tabako zvanoga: od onud ie okolu letta *Kristussevoga* 1517. donessen od Spanyolov, gda ie Ferencz kortesius zavjèl bil on *Orsyagh* nassedsi doszta izebranoga Duhana.

Nekoji velè, da szada Tergovczi vu Holandie vnogo jezèr na rechenom Tabaku vdobivaiu, visse naimre od 30000.

18. *Kai* bil ie za jeden *Szàd*, koga ie Adam eagriznul, y v-gressil? *O.* Nesteri pissu da besse Jabuka: drugi da iedna Figa Indianszka, koiu y szada joschye Adamov Szàd nazavaiu, Fige pak ove niszu nassem szpodobne, pri nasz rasztuchyem, ar jeszu okrugle. y jako lepe szpodobe, natuliko akoiu gdo razrese, nahadyasze nutre zevszema *S*ravszki Kris *Kristussev*, zevszemi nyegove preszvete Muke orudelyi, Korune ternove, bichev, chavlov &c. Figu takovu vredno bi videti, koia Diku Kristussevu nazveschya, y Sz. nassu verru izvissava, ter vu verneh potverdyava Kerschyenikeh.

119. *O*dkuda ie izessel Medritot? *O.* Dossel

Dossel ie od Mithridata *Kralya*: ar ov, dabimu chemer nenaskodil, akobimuga gdo dal zarad nyegove grozovitoszti nemiloſztivne ſzuprot lyudem, nachinil ie jednu protimbu, illiti vrachtvo z chemerom vſzaki dan vzemſsiga vuſze, kakoti jakoſzt ſzuprot chemeru, illi ſztrupu naskodechemu lehko.

120. *Kai* dobra zrokuie jednomu Nepriatelſztvo? O. 1. Peneze poſzudiavati; 2. *Pomagat* k ſenitve: 3. Poruchanſztvo za drugoga na ſze vzeti: 4. Nepriatela zagovarianye, â naivech pak *haſzni* ſzercheno za nyega moliti.

121. Kai chinij vu hiſe nepokoino Goſzpodarſztvo? O. 1. Senna, kada po ſzvoje glave ravnati hochye. 2. Detcza neredyena, kot bi moralo bit. 3. Szluga tvercokorni, ter dug jezig imaiuchi, kaiſze'y od Deklerazme. 4. Szpraviſche guſzto, iliti shadyanye szkupa Rodbine vnogo.

122. *Kai* chinij Chloveka dugo ſiveti? O. Ova chetvera; 1. Mir. 2. Veſzelie, ali zadoſzt. 3. Chednoſzt, illiti dobrota. 4. Szloboſchyna od lyuczkeh poſzlov.

123. *Kai* prikratchuie Chloveku ſivlenya? *O.* Ova: *1. Karke*, ili Szvadlyvoſzti. 2. Szerditoſzt. 3. Pianſztvo. 3. Lotria.

124. Koia Sztvar ſive prez kervi, â *je*ſzti ie dobra? *O.* 1. Pùs. 2. Rak. 3. Auſztriga. 4. Hobotnicza.

125.

125. Chloveka kai chini lyublenoga, ter za prietnoga? O. Poniznoszt, Zahvalnoszt: Szlusbenoszt, Batrivoszt vu isztine obdersanyu prez izkazlivoszti.

126. Odkudasze szpoznava kakvoga ie sztaliffa Chlovek? O. 1. Iz Govorenya. 2. Iz Oprave. 3. Iz pametnoga ponassannia. 4. Poszlov nyegveh oversavanya.

127. Koji ie naivekſi Varas na Zemlye! O. Varas vu Afie Pekingum zvani: ov ima vu szebe oszem velikeh Varassev, à mensseh szto trideszet, y pet: ima vech od chetirszto Vràt.

128. Koji ie naivekſi Zvon vu Nemskom Orszagu? O. Je naivekſi v-Bechu, imaiuchij trisztò, y sesztdeszet centov: koga ie vchinil zleiat Czeszar Rimszki Joseph I. letto 1711.

129. Gdo ie bil gda iznassel Vrachtvo szuprot Vulogu? O. Theofrastus Paracelsus: ali ova meſtria zakopana ſnym leſij vu Salisburgu Varaſſu Nemskom.

130. Varas naisztareiſſi koji ie vu Europe? O. Varas Trevir ie, ar pred Rimom nachinyen bil ie vu Nemskom Orszagu jezero, y trideszet let.

131. Gdo ie zmiszlil kakosze Haringi moraiu naszalyati? O. Wilhelm Pekel ieden dolynega Orszaga Ribich letta Kriſtuſsevoga 1416.

132. Gdo ie zmiszlil, te iznaſſel Per-

ſpective, illiti ſztekla za mochy daleko videti? O. Jakob Mocz jeden vu Hollandie ſztoiechy, letta Kriſtuſſevoga 1544.

133. Czirkva koia ie na Szvethu naichelſzteiſſa? O. Vaticanum, aliti Czirkva Sz. Petra Apoſtola v Rimu.

134. Kloſter naibogateiſſi, koji ie bil na Szvethu? O. Kloſter Benedictinſzki na Gorre Kaſſijn imenuvane v Latinſzkom Orſzagu, koga ie ſzam zezidati vuchinil Sz. Benedict, y nutre prebival. Dohodka imal ie triſzto jezer zlateh dukàt.

135. Kai zrokuvalo ie do ſzada Nemczem, y Horvatom vnogem ſzmert pervo kakobi bili ſtimali, ter vu naibolſe dobe, da ih ie grob poſerl? O. Je nezredno pitje, y daſze bolye ochiveſzto valuie neſzrechno pijanſztvo, gda ni ſzamo pozavaliſzuſze vſze po vſze huktat, neg takai ſzillit jeden drugoga na zlevanye Tulczyev, y Smulyev, po tri, te chetiri perſzte iz Skafſa chez czevi vlechi vuſze prez reda, y ſztraha, dabiga Duſſa neoſztavila neſzrechnoga.

Zato govoriſze da Nemecz, y Horvat ako nepogine vu Voiske, tako vzeme konecz, ſzkrativſſiszi ſivlenye vu pijanſztvu, iliti v-Szteklu: Spanyol na poſztelye prevech leſech; Franczoz na Voiszke nemoguchi z mirum ſiveti, nit drugem nepusztivſſi mira: Latin vu Potreſzu zaduſſiſze: Anglianecz, y Hollandecz na vode z-Barkami

kami potuiuchi : à Svek na Szneghu, Turchin pak na Vuſu zadergnyen.

136. Kuliko ie dôb Chlovechanſzkeh, to ie do kulikeh let doſzeſe ſztaroſzti ſzvoje? O. 1. Je Dete od narodyenya do ſzedmoga leta. 2. Je Dechyarecz, illiti Dechyecz od ſzedmoga do 14. letta. 3. Je Dechak, illiti Ditich od 14. letta do 25. 4. Je Mladenecz od 25. do 35. letta. 5. Je Mus illiti Chsovek vu zverſſene dobe. 6. Je Verſzten Mus od 55. lett, do 65. 7. Je jur ſzêd obchinſzkem zakonom ſzkoronjter do groba, od koga dalye nemore.

	Zdvanaiſztemi		Neduſnoſzi	
	Zvadeſzetemi		Nit lepote	Ni-
Koji		Leti		ma,
	Ztrideſzetemi		Nit jakoſzti	
	Zcheterdeſzetemi		Nit raſuma	

Ovako vuſatiſze niſtar nima, ar je prevech kaſzno vſze.

KONECZ.

POKAZANYA

Oneh oſzebuino, koiaſze zaderſavaiu vu oveh Knyſiczah.

DEEL I.

DEEL II.

DEEL III.

DEEL

DEEL

DEEL XIII.

DEEL XIV.

DEEL XV.

DEEL XVI.

